

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

Mae Hong Son Living Museum

โดย

คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์
และคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ร่วมกับ

คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา วิทยาเขตภาคพายัพ

วันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2555

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

คณะผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปุ่น เทียงบุญธรรม

อาจารย์ ดร.จุฑาทิพย์ เกลิมผล

อาจารย์ ดร.ผยัรัตน์ ภาสกรพิพัฒน์กุล

อาจารย์วีรพจน์ การคนชื่อ

อาจารย์อรรมพจน์ พึ่งไชย

นางสุกัญญา จิตพิริวัฒน์

นางสาวนิภาพร แสนสุภา

นายนิรุตติกร แสงดี

นางสาวอจิรภาส ประดิษฐ์

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทคัดย่อ

“พิพิธภัณฑ์มีชีวิต” (Living Museum) คือ การให้เมืองแม่ฮ่องสอน เป็นห้องแสดงของพิพิธภัณฑ์ที่ประกอบด้วย อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม ศิลปกรรม จิตรกรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ รวมถึงวัฒนธรรม ประเพณีวิถีชีวิต ที่เป็นส่วนสำคัญที่ต่อเติมสีสันให้พิพิธภัณฑ์เมืองแม่ฮ่องสอนแห่งนี้ มีชีวิต พิพิธภัณฑ์มีชีวิต ถือเป็นวิธีการจัดการเมืองรูปแบบหนึ่งที่ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรม วิถีการดำเนินชีวิต ที่ควบคู่ไปกับการพัฒนาเมือง ที่อยู่ในกรอบของเมืองอนุรักษ์ พิพิธภัณฑ์มีชีวิต ยังเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่ง ในการอนุรักษ์และพัฒนาให้ทั้งเมืองและผู้คนอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล มุ่งสร้างกลไกที่ผลักดันเศรษฐกิจชุมชนด้วยการส่งเสริมให้คนในชุมชนเคารพและตระหนักถึงแก่นแท้และความเป็นตัวตนทางวัฒนธรรมของเมือง โดยมีพื้นฐานจากความเข้าใจว่าทำไมเราจึงต้องอนุรักษ์ และเผยแพร่สิ่งเหล่านี้ ชุมชนต้องร่วมมือกันสร้างกฎระเบียบสำหรับการเป็นเมืองมรดกทางวัฒนธรรมมีข้อกำหนดและแนวทางของชุมชนที่ชัดเจนหรือส่งต่อให้คนรุ่นหลัง เพื่อให้เมืองแม่ฮ่องสอนเป็นเมืองอนุรักษ์ที่อยู่คู่กับวิถีชีวิตดั้งเดิมผสมผสานกลมกลืนได้กับแนวคิดสมัยใหม่ ซึ่งก็คือการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยอยู่ในกรอบกลยุทธ์ คือ การป้องกัน การจัดการ การพัฒนา และการฟื้นฟู และเป็นกรอบการดำเนินงานโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน มีการจัดกิจกรรมภายใต้โครงการย่อย 5 โครงการดังนี้

- 1) โครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง
- 2) โครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น
- 3) โครงการเผยแพร่พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- 4) โครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น
- 5) โครงการวางแผนจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

การจัดกิจกรรมภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ใน 5 โครงการย่อย ส่วนใหญ่มีเป้าหมายส่วนหนึ่ง คือ การแสดงข้อมูล บทบาทความสำคัญของทรัพยากรทางด้านวัฒนธรรมดั้งเดิม คุณค่าความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอน โดยสามารถเชื่อมโยงความเป็นเมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ให้คนในพื้นที่ได้รับรู้ เข้าใจ ในสิ่งที่คณะทำงานได้นำเสนอในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้สามารถเข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย และตอบเข้าถึงบทบาทเมืองแม่ฮ่องสอน กิจกรรมที่ได้ดำเนินการแล้วแต่ชี้ให้เห็นมุมมองต่างๆ ในแต่ละด้านของเมือง ทั้งด้านประวัติศาสตร์ความเป็นมาในอดีต ความเป็นอยู่ของคน จารีตประเพณี ความเชื่อ และอาคารบ้านเรือน ดังนั้นกิจกรรมต่างๆ ที่คณะทำงานได้นำเสนอจึงเปรียบเหมือนกระจกให้คนเมืองแม่ฮ่องสอนได้มองเห็นตัวเอง สะท้อนความเป็นตัวตน บทบาทของเมืองที่มีรากเหง้าทางวัฒนธรรมอย่างแท้จริง ถึงแม้ว่าระยะเวลาจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่หากคนเมืองแม่ฮ่องสอนรัก เข้าใจ และยังคงยึดถือธรรมเนียม เชื่อในจารีต ยึดถือในแนวทางปฏิบัติจากบรรพบุรุษที่ส่งผ่านมายังคนยุคปัจจุบันแล้ว เมืองแม่ฮ่องสอนก็จะยังคงรักษาบทบาทความเป็นเมืองวัฒนธรรม เมืองพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตให้คนรุ่นหลังได้สืบต่อ ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ดังนั้นการรักษาฐานสำคัญของเมือง จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาเมืองจากการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ซึ่งจะต้องอยู่บนพื้นฐานบทบาทเมืองวัฒนธรรม และเกิดจากรากฐานสำคัญคือ คนเมืองแม่ฮ่องสอน

การออกแบบการท่องเที่ยวรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิต เกิดจากทรัพยากรด้านวัฒนธรรมของเมือง สถานที่สำคัญทางธรรมชาติ ทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์ ถือเป็นจุดขายที่สำคัญ (Unique Selling Point) ของแหล่งเรียนรู้ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ความยั่งยืนทางวัฒนธรรมถือเป็นเป้าหมายหลักของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ซึ่งการอนุรักษ์ที่เกิดจากความรัก ความเข้าใจ และเกิดความหวงแหนในวัฒนธรรมจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการอนุรักษ์ พัฒนาที่ยั่งยืน

Abstract

Living Museum is a project to establish Maehongson province as a museum composed of buildings that have a high value in term of architecture, artistic work, painting, historical places and objects. This included culture, tradition and way of life as parts to fulfill the liveliness of the living museum. Living Museum is a kind of city management to promote conservation of culture and old way of life together with the city management under the framework “conservative city.” Living museum also acts as a tool to equally conserve and develop the city and its people, to reinforce the local economy by encouraging the people to respect and realize the core value and identity of the city’s culture based on the understanding of why we have to conserve and promulgate. The community has to work together to establish regulations for being a cultural city. The regulations must be clear or able to pass on to the next generation people so that Maehongson city is a conservative city where old way of life is in harmony with modern idea, that is to say, a sustainable development. The strategic framework of this development as well as the living museum project is defense, management, and restoration. Activities created under these 5 sub-projects are as followed.

- 1) A project to inherit the culture and local wisdom to the new generation people
- 2) A project to improve the surrounding and local architecture
- 3) A project to promulgate the living museum
- 4) A project to increase the value of local products
- 5) A project to plan the management of Maehongson living museum coordination center

The activities under this 5 Maehongson living museum sub-project mostly aim to first, show the information, importance role of the resource of original culture and value of Maehongson city. The present of living museum should be clear to the local people so that they can understand what the work group would like to present. The presentation is also in various forms to reach every target group and emphasize the role of Maehongson city. These activities point out various aspects of the city such as history, old way of life, tradition, belief, and old buildings. It can be said that the activities held by the work group is a mirror reflecting the identity of Maehongson people and role of the city that has its root from the original culture. Even though there are many changes in the city as the time pass by, Maehongson city will be able to conserve its role as a cultural and living museum to the next generation people if Maehongson people love, understand, and cling to the tradition and old way of life of their ancestors that have been passed on to them. Cultural tourism is a part of local economic development, and if this strong point can be maintained, it can result in the development of the city from sustainable tourism based on the role of cultural city that can be made happened by Maehongson people.

The designing of living museum tourism comes from the resources such as the city’s culture, important natural, historical, and cultural places. These resources are unique selling point of the knowledge source and cultural tourism. The perpetuity of the city’s culture is the main objective of the living museum. The conservation of the people who loves, understands, and values their culture highly is a key for sustainable conservation and development.

สารบัญ

ส่วนที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ	1-1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	1-2
1.3 กรอบแนวความคิดการจัดการเมืองด้วย “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต”	1-2
1.4 พื้นที่ศึกษา	1-8
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา	1-8
1.6 แผนการดำเนินงาน	1-10
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	1-11
1.8 การนำผลงานไปใช้งาน	1-11
1.9 หน่วยงานรับผิดชอบ	1-11

ส่วนที่ 2 กรอบแนวความคิดการดำเนินงานโครงการย่อยภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

2.1 ความสำคัญของการจัดทำโครงการย่อย	2-1
2.2 กรอบแนวความคิดการดำเนินงานโครงการฯ	2-2
2.3 กระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อการขับเคลื่อน	2-6
2.4 กรอบแนวความคิดการจัดกิจกรรมโครงการย่อย	2-8
2.5 กรอบการดำเนินการจัดกิจกรรม	2-34

ส่วนที่ 3 กิจกรรมที่ได้ดำเนินการภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

3.1 กิจกรรมการประชุม/เสวนาส่วนกลาง (ภาพรวมของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน)	3-1
3.2 กิจกรรมการลงพื้นที่สำรวจ พูดคุย กับคนในพื้นที่เมืองแม่ฮ่องสอนเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับคนในพื้นที่ เฉพาะกลุ่ม (focus group)	3-9
3.3 กิจกรรมของโครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นใหม่	3-11
3.4 กิจกรรมของโครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น	3-38
3.5 กิจกรรมของโครงการเผยแพร่พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	3-64
3.6 กิจกรรมของโครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	3-105
3.7 กิจกรรมของโครงการวางแผนจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	3-123
3.8 สรุปการจัดกิจกรรมภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	3-139

ส่วนที่ 4 การประเมินผลโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

4.1 ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานที่ผ่านมา	4-1
4.2 การประเมินผลการดำเนินงานและการจัดกิจกรรม	4-5
4.3 การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงกิจกรรมในแต่ละโครงการย่อยภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ	4-20
4.4 สรุปปัญหาและแนวทางในการดำเนินงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์โครงการฯ	4-24

ส่วนที่ 5 แนวทางการสร้างความยั่งยืนให้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

5.1 การศึกษา วิเคราะห์ตัวอย่างเมืองอนุรักษ์	5-1
5.2 สิ่งที่ควรอนุรักษ์และกระบวนการอนุรักษ์ย่านเมืองเก่า	5-11
5.3 มาตรการที่เกี่ยวข้องด้านเมืองอนุรักษ์	5-13
5.4 กรอบการดำเนินงานที่ต่อเนื่องเมื่อโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตสิ้นสุดระยะการดำเนินงาน (งบประมาณปี 2553)	5-20

สารบัญตาราง

ตาราง 1-1 ระยะเวลาทำการวิจัย 18 เดือน หลังจากได้รับอนุมัติให้จัดทำวิจัยตามแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย	1-10
ตาราง 1-2 แผนการดำเนินงานและหน่วยงานรับผิดชอบและให้การสนับสนุนโครงการย่อยภายใต้ชุดโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	1-11
ตาราง 2-1 โครงการในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 สังคมคุณภาพและความผาสุก	2-3
ตาราง 2-2 กรอบการดำเนินงานการจัดกิจกรรม	2-34
ตาราง 3-1 กิจกรรมของกลุ่ม “ชุมชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”	3-11
ตาราง 3-2 กิจกรรมกับกลุ่มเยาวชน	3-14
ตาราง 3-3 คำศัพท์ ความหมาย การออกเสียง และการเขียนภาษาไทย (จีเจ)	3-36
ตาราง 3-4 คำศัพท์ ความหมาย การออกเสียง และการเขียนภาษาไทย (ล่องซ่อม)	3--37
ตาราง 3-5 การถ่ายทำ-ออกอากาศ รายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ประจำเดือนพฤศจิกายน 2553-เมษายน 2554	3-91
ตาราง 3-6 โครงข่ายและการดำเนินการท่องเที่ยว	3-132
ตาราง 3-7 ตัวอย่างโปรแกรมท่องเที่ยว “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” (ภาคปกติ ไม่ได้อยู่ในช่วงเทศกาล)	3-134
ตาราง 4-1 ความเชื่อมโยงระหว่างผู้ร่วมดำเนินกิจกรรมและกิจกรรมต่างๆ ในโครงการย่อย	4-21
ตาราง 4-2 สรุปแนวทางการดำเนินงาน	4-24

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ 1-1 กรอบแนวความคิดการจัดการเมืองด้วย “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต”	1-3
แผนภูมิ 1-2 กลยุทธ์เพื่อดำเนินโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิต	1-5
แผนภูมิ 2-1 ความเชื่อมโยงแผนนโยบายระดับต่างๆ สู่โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	2-4
แผนภูมิ 2-2 กรอบแนวความคิดการดำเนินงาน	2-5
แผนภูมิ 2-3 กรอบแนวความคิดกระบวนการดำเนินงานโครงการย่อย	2-7
แผนภูมิ 2-4 แนวคิดโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	2-8
แผนภูมิ 2-5 กรอบแนวคิดโครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง	2-12
แผนภูมิ 2-6 กรอบแนวคิดโครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	2-16
แผนภูมิ 2-7 กรอบแนวคิดโครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภูมิทัศน์และสถาปัตยกรรมพื้นที่	2-20
แผนภูมิ 2-8 กรอบแนวคิดแนวทางการปรับปรุงวัดเก่า	2-21
แผนภูมิ 2-9 กรอบแนวคิดกิจกรรมการปรับปรุงโฮ่งกา	2-22
แผนภูมิ 2-10 กรอบแนวคิดโครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	2-25

แผนภูมิ 2-11 โครงสร้างบุคลากรและเครือข่ายที่สนับสนุนศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	2-31
แผนภูมิ 2-12 กรอบแนวคิดโครงการจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	2-32
แผนภูมิ 2-13 กรอบการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	2-33
แผนภูมิ 3-1 สรุปผลการประชุมครั้งที่ 1 (เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน)	3-5
แผนภูมิ 3-2 สรุปผลการประชุมครั้งที่ 3 (ศาลากลางจังหวัดแม่ฮ่องสอน)	3-9
แผนภูมิ 3-3 กระบวนการสืบค้นประวัติศาสตร์	3-29
แผนภูมิ 3-4 กรอบประเด็นการเสวนา	3-39
แผนภูมิ 3-5 แนวคิดการนำเสนอ หัวข้อ “ไอซีทีเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรม”	3-88
แผนภูมิ 3-6 ผังเว็บไซต์	3-104
แผนภูมิ 3-7 ความเชื่อมโยงของผลจากการจัดกิจกรรม “สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต”	3-108
แผนภูมิ 3-8 ประเด็นสำคัญของการประชุมเสวนา “การจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	3-127
แผนภูมิ 3-9 สรุปการจัดกิจกรรมภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	3-139
แผนภูมิ 4-1 ปัญหา อุปสรรคการดำเนินโครงการฯ	4-4
แผนภูมิ 4-2 วิธีการประเมินผลการดำเนินงานโครงการฯ	4-6
แผนภูมิ 5-1 มาตรการการอนุรักษ์	5-14
แผนภูมิ 5-2 กรอบแนวทางการสร้างยั่งยืนให้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	5-18
แผนภูมิ 5-3 กรอบแนวคิดโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน งบประมาณที่ 1-3	5-21
แผนภูมิ 5-4 กรอบแนวคิดการดำเนินงานโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (งบประมาณ ที่ 3)	5-23

สารบัญแผนที่

แผนที่ 1-1 ขอบเขตพื้นที่ศึกษาผังเมืองรวมเมืองแม่ฮ่องสอน	1-8
---	-----

สารบัญภาพ

ภาพ 1-1 แนวคิดนโยบายการจัดการเมืองด้วยข้อกำหนดและการควบคุมเชิงพื้นที่	1-5
ภาพ 1-2 รายละเอียดครูปัดกันอาคารการปรับปรุงอาคาร (เจ้าของบ้านคุณบุญจิรา ทองเขียว)	1-7
ภาพ 2-1 การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อสร้างกระบวนการขับเคลื่อน	2-6
ภาพ 2-2 กิจกรรมของกลุ่มชุมชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	2-11
ภาพ 2-3 การประชุมกับคณะทำงานในพื้นที่ และกลุ่มชุมชนอาสาสมัครฯ	2-11
ภาพ 2-4 การจัดทำนิตยสาร การถ่ายทำรายโทรทัศน์ท้องถิ่น และสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ	2-15
ภาพ 2-5 วัดก้ำก่อ และโฮ่งกาด	2-18
ภาพ 2-6 แบบ Sketch up และแบบจำลอง บ้านโบราณ	2-19
ภาพ 2-7 บริเวณระเบียบที่เก็บของโบราณบ้านคุณดาบุญเลิศ	2-20
ภาพ 2-8 ร้านคิวท์เพรส	2-20
ภาพ 2-9 ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเมืองแม่ฮ่องสอน	2-25
ภาพ 2-10 ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	2-30
ภาพ 2-11 กิจกรรมนิทรรศการ “เมืองน่าอยู่” ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	2-31

ภาพ 3-1 การประชุมครั้งที่ 1 หัวข้อ “โครงการและกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการดำเนินการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ณ โฮ่งกาต	3-4
ภาพ 3-2 การประชุมครั้งที่ 1 หัวข้อ “โครงการและกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการดำเนินการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”	3-5
ณ เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน	
ภาพ 3-3 การประชุมครั้งที่ 2 หัวข้อ “โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ณ โฮ่งกาต	3-6
ภาพ 3-4 ผู้เข้าร่วมการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ “โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”	3-8
ภาพ 3-5 การประชุมครั้งที่ 3 หัวข้อ “ชี้แจงรายละเอียดโครงการและแผนการดำเนินโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ณ ศาลากลาง	3-8
ภาพ 3-6 การพบปะพูดคุย คนในพื้นที่แม่ฮ่องสอนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการฯ	3-9
ภาพ 3-6 การพบปะพูดคุย คนในพื้นที่แม่ฮ่องสอนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการฯ	3-10
ภาพ 3-7 กิจกรรม “การสร้างกระแสการรับรู้ให้กับเยาวชน” ณ อาคารบุญชูตรีทอง โรงเรียนห้องสอนศึกษา และวิทยาลัยอาชีวชนวมินทรราชินีแม่ฮ่องสอน	3-14
ภาพ 3-8 กิจกรรมการอบรมกลุ่มตากล้องน้อย ครั้งที่ 1 ณ ห้องประชุมเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน	3-16
ภาพ 3-9 กิจกรรมการอบรมกลุ่มตากล้องน้อย ครั้งที่ 2 วันที่ 20 ตุลาคม 2553 (โดยวิทยากร คุณสุริยน สังข์สุข ช่างภาพจากหนังสือ National geo graphic) ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	3-17
ภาพ 3-10 กิจกรรมการอบรมกลุ่มจิตรกรน้อย ครั้งที่ 1 ณ ศูนย์การเรียนรู้ “ชมรมเพื่อนเดือนเพื่อน” โรงเรียนห้องสอนศึกษา ศูนย์ประสานงานฯ และ วัดจองกลาง จองคำ	3-18
ภาพ 3-11 กิจกรรมการอบรมกลุ่มจิตรกรน้อย ครั้งที่ 2 ร่วมวาดรูปบนถุงผ้าเพื่อใช้เป็นของที่ระลึกสำหรับนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	3-19
ภาพ 3-12 กิจกรรมการอบรมกลุ่มจิตรกรน้อย ครั้งที่ 2 ร่วมศึกษาและชมนิทรรศการศิลปะของกลุ่มศิลปินเมืองสามหมอก ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	3-19
ภาพ 3-13 กิจกรรมการอบรมกลุ่มจิตรกรน้อย ณ ศูนย์การเรียนรู้ “ชมรมเพื่อนเดือนเพื่อน” โรงเรียนห้องสอนศึกษา	3-20
ภาพ 3-14 กิจกรรมการอบรมกลุ่มมัคคุเทศก์น้อย ณ ห้องประชุม วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน (หลังเก่า) และลานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-23
ภาพ 3-15 กิจกรรมการอบรมกลุ่มเยาวชนไอที ณ ห้อง training ศูนย์พัฒนาทักษะและการเรียนรู้ไอซีทีแม่ฮ่องสอน	3-24
ภาพ 3-16 กิจกรรมการอบรมกลุ่มเยาวชนดนตรี ณ ห้องประชุม วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน (หลังเก่า) การแสดงบริเวณงานแม่ฮ่องสอนไอทีวัลเลย์ ณ ศูนย์พัฒนาทักษะและการเรียนรู้ ICT และถนนคนเดิน	3-26
ภาพ 3-17 กิจกรรมการอบรมกลุ่มนักสืบน้อยและนักเขียนน้อย ณ ห้องประชุม เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน นอกสถานที่และฟังการเสวนาที่วัดก้ำก้อ	3-28
ภาพ 3-18 กิจกรรมการอบรมกลุ่มนักสืบน้อยและนักเขียนน้อย ณ ห้องประชุม เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน นอกสถานที่และฟังการเสวนาที่วัดก้ำก้อ	3-28
ภาพ 3-19 กิจกรรมเสวนาหัวข้อ “เรื่องเล่า บ้านร่องสอน”	3-32
ภาพ 3-20 บรรยายภาคในงานสืบสานล้านนา	3-33
ภาพ 3-20 บรรยายภาคในงานสืบสานล้านนา	3-34
ภาพ 3-21 จีเจ๋ ใช้ดินน้ำมันขบแนว	3-36
ภาพ 3-22 “สื่อซ่อม” การตัดกระดาษ	3-37

ภาพ 3-23 ภาพวาดและการเขียนบันทึกจากความรู้ ความทรงจำของคุณลุงหม่น	3-37
ภาพ 3-24 การจัดเสนาป่าง่ามแน่น หัวข้อ “วัดเก่า”	3-41
ภาพ 3-25 ลวดลายการแกะสลักราวระเบียงหน้าวิหารและการแกะสลักลูกตั้งบันไดหน้าวิหาร	3-42
ภาพ 3-26 ชุมประตู่ทางเดิน (ล่าง) ก่อนเข้าสู่ศาลาการเปรียญคลุมด้วยหลังคาแบบสถาปัตยกรรมแบบไทใหญ่ ตกแต่งด้วยโลหะนวล	3-43
ภาพ 3-27 ส่วนหลังคาคลุมทางเดินสู่ศาลาการเปรียญด้านหน้ามีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบไทใหญ่ ตกแต่งด้วยโลหะนวลสร้างความโดดเด่นและเชิญชวนแก่ผู้พบเห็น	3-43
ภาพ 3-28 วัตถุโบราณที่เก็บรักษาในวิหารช่องเปิดวิหารและแบบโค้งครึ่งวงกลมและแบบลูกกรงไม้	3-43
ภาพ 3-29 ศาลาการเปรียญเป็นโถงเปิดโล่งภายในแสดงโครงสร้างเสาไม้โดยพื้นที่ว่างภายในเชื่อมต่อกันโดยมีการยกระดับส่วนประกอบพิธีกรรมทางศาสนาแยกจากส่วนฆราวาส	3-44
ภาพ 3-30 ส่วนประกอบพื้นที่ภายในวิหาร	3-44
ภาพ 3-31 ส่วนพื้นที่ว่างพระประธาน อาสนะสำหรับพระสงฆ์ในการประกอบพิธีกรรม และส่วนด้านหลังพระประธานเป็นห้องพักสำหรับพระสงฆ์และสามเณร	3-45
ภาพ 3-32 ส่วนด้านหลังพระประธานเป็นพื้นที่สำหรับกุฏิสำหรับพระภิกษุและสามเณร	3-45
ภาพ 3-33 ช่องลมแกะสลักด้วยไม้ ลวดลายแบบไทใหญ่ใช้ตกแต่งเพื่อความสวยงามและระบายอากาศในอาคาร	3-45
ภาพ 3-34 การตกแต่งฝ้าเพดานด้วยไม้แกะสลักและการเจาะไม้ให้เกิดลวดลายเพื่อให้เกิดความสวยงาม แสดงออกถึงความประณีตและเอาใจใส่ในการออกแบบ	3-46
ภาพ 3-35 คอซองลักษณะเป็นฝาไม้แกะสลักคล้ายฝาปะกนของบ้านไทยภาคกลาง ทาทับด้วยสีทองเพื่อเพิ่มความสวยงามให้ภายในอาคาร	3-46
ภาพ 3-36 คณะทำงานสำรวจ เก็บข้อมูลวัดเก่า	3-46
ภาพ 3-37 ผังอาคารบริเวณวัดเก่า	3-47
ภาพ 3-38 ผังแนวคิดการปรับปรุงบริเวณวัดเก่า	3-48
ภาพ 3-39 การปรับปรุงส่วนต่างๆ ของอาคาร	3-49
ภาพ 3-40 การปรับปรุงส่วนนิทรรศการวัตถุโบราณวัดเก่า	3-50
ภาพ 3-41 การปรับปรุงทาสีรั้ว และสิ่งห่อหุ้มหน้าวัดใหม่ รวมถึงการรื้อบอร์ดออกเพื่อติดป้ายวัดแทน	3-51
ภาพ 3-42 การย้ายบริเวณส่วนซักล้างและเท็งก์น้ำออก	3-51
ภาพ 3-43 การย้ายเท็งก์น้ำด้านหน้าและบ่อปลาออกเพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์ใหม่	3-51
ภาพ 3-44 อ.วีรพจน์ ได้บรรยายให้ความรู้ ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	3-52
ภาพ 3-45 บรรยายการเรียนรู้สวนในบ้านคุณตาบุญเลิศ	3-52
ภาพ 3-46 ผังบริเวณและพรรณไม้บ้านคุณตาบุญเลิศ	3-53
ภาพ 3-47 ป้ายโฮ่งกาด	3-54
ภาพ 3-48 บอร์ดข่าวสารบริเวณหน้าโฮ่งกาด	3-55
ภาพ 3-49 ก่อนการจัดภูมิทัศน์บริเวณโฮ่งกาด	3-56
ภาพ 3-50 การจัดภูมิทัศน์บริเวณโฮ่งกาด	3-56
ภาพ 3-51 ลักษณะหน้าตาอาคารบ้านคุณยายบุญจิราปัจจุบันเปรียบกับในอดีต	3-57
ภาพ 3-52 ลักษณะหน้าตาอาคาร ส่วนกันสาดและหลังคาคลุมทางเดินของอาคารโดยรอบ	3-57
ภาพ 3-53 รายละเอียดโครงสร้างหลังคากันสาด	3-57

ภาพ 3-54 รายละเอียดรูปด้านหน้าอาคาร	3-58
ภาพ 3-55 รายละเอียดรูปตัดกันเสาอาคาร	3-58
ภาพ 3-56 แบบรูปด้าน บ้านคุณบุญจิรา	3-59
ภาพ 3-57 แบบรูปด้าน บ้านคุณบุญเลิศ	3-59
ภาพ 3-58 แบบรูปด้าน ร้านละออ	3-60
ภาพ 3-59 แบบรูปด้าน ร้านอัญมณี	3-60
ภาพ 3-60 แบบรูปด้าน ร้านเฮนยาขแก้ว	3-61
ภาพ 3-61 แบบรูปด้าน หุ่นจำลองบ้านโบราณ อ.วัฒนา	3-61
ภาพ 3-62 ร้านค้าชุมชนเดิมก่อนการออกแบบปรับปรุงใหม่	3-63
ภาพ 3-63 การเข้าสำรวจ เก็บรายละเอียดส่วน โครงสร้างร้านค้าชุมชนของคณะทำงาน เพื่อนำมาออกแบบปรับปรุงใหม่	3-63
ภาพ 3-64 แบบแปลนและทัศนียภาพร้านค้าชุมชน	3-63
ภาพ 3-65 กิจกรรมนิทรรศการในส่วนพื้นที่แสดงข้อมูลพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ และภาพเก่าเล่าเรื่องอดีต	3-65
ภาพ 3-66 กิจกรรมการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวของมัคคุเทศก์น้อย และกิจกรรมการวาดรูปลงบนถุงผ้า	3-65
ภาพ 3-67 นิทรรศการภาพถ่ายของกลุ่มศิลปินเมืองสามหมอก โดยกลุ่มจิตรกรน้อยและดากล้องน้อยได้รับฟังการให้ความรู้จากกลุ่มศิลปิน	3-65
ภาพ 3-68 กิจกรรมนิทรรศการในส่วนพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (เป็นกิจกรรมการปั่นดินน้ำมัน สถานที่สำคัญบนแผนที่ของเมืองแม่ฮ่องสอนและพิพิธภัณฑ์มีชีวิต)	3-66
ภาพ 3-69 ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน (นายคำธร ถาวรสถิต) ร่วมเป็นเกียรติชมนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” และนายสุเทพ (อดีตเทศมนตรีเมืองแม่ฮ่องสอน) ให้สัมภาษณ์สื่อ	3-66
ภาพ 3-70 แผนผังประชาสัมพันธ์โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (แผนที่พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน)	3-67
ภาพ 3-71 ป้ายสัญลักษณ์โครงการฯ เพื่อประชาสัมพันธ์ โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ชุดที่ 1	3-68
ภาพ 3-72 ไลน์ลประสาสัมพันธ์โครงการฯ แสดงข้อมูลโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ชุดที่ 2	3-68
ภาพ 3-73 ป้ายแสดงข้อมูลบ้านเก่า ชุดที่ 1	3-70
ภาพ 3-74 แผ่นแสดงข้อมูลปอยส่างลอง	3-71
ภาพ 3-75 แผ่นแสดงข้อมูลโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ชุดที่ 3	3-72
ภาพ 3-76 ป้ายแสดงข้อมูลบ้านเก่า ชุดที่ 2	3-73
ภาพ 3-77 ป้ายแสดงข้อมูลวัดในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน	3-74
ภาพ 3-78 การจัดวางป้ายแสดงข้อมูลต่างๆ ในนิทรรศการ “ปอยส่างลอง” ณ ศูนย์ประสานงานฯ	3-75
ภาพ 3-79 บรรยากาศการจัดเตรียมงานของคณะทำงานและกลุ่มเยาวชนฯ	3-76
ภาพ 3-80 นิทรรศการในส่วน “เยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์”	3-76
ภาพ 3-81 ป้ายแสดงข้อมูลกิจกรรมกลุ่มเยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	3-77
ภาพ 3-82 การเขียนบรรยายภาพเก่าแก่กับคู่มืออาหารฟรี	3-78
ภาพ 3-83 ป้ายแสดงข้อมูลร้านอาหารไค ในกิจกรรมนิทรรศการ “สืบค้น อาหารอร่อย อย่างไร”	3-78
ภาพ 3-84 การออกร้านหัดจักขอยามน จากกิจกรรม “สืบค้น อาหารอร่อย อย่างไร”	3-78
ภาพ 3-85 ไปสเตอร์ประชาสัมพันธ์กิจกรรม “ตามรอยอ้อมอ้อยกับอาหารไค” และชุดโปสเตอร์ที่ระลึก	3-79

ภาพ 3-86 ป้ายแสดงข้อมูลร้านอาหารไค	3-80
ภาพ 3-87 การทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์น้อยให้ข้อมูลแก่ผู้เยี่ยมชม	3-81
ภาพ 3-88 กิจกรรมสำหรับเด็ก ในการร่วมวาดเขียนใน กิจกรรม “เทศบาลเมืองน่าอยู่ มาร่วมเติมความสุขกัน”	3-82
ภาพ 3-89 กิจกรรมสำหรับเด็ก ในการร่วมวาดเขียนใน กิจกรรม “เทศบาลเมืองน่าอยู่ มาร่วมเติมความสุขกัน”	3-82
ภาพ 3-90 การแสดงดนตรีไต วง คอ ยอ สอรั้น	3-82
ภาพ 3-91 ภาพในอดีตเมืองแม่ฮ่องสอน	3-87
ภาพ 3-92 บรรยายภาพบริเวณนิทรรศการ “ภาพเก่าเล่าความหลัง”	3-87
ภาพ 3-93 การจัดนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” การเผยแพร่ในงานงานแม่ฮ่องสอนไอทีวัลเลย์ ครั้งที่ 2	3-88
ภาพ 3-94 การบันทึกวีดีโอในกิจกรรมต่างๆ ของโครงการฯ เพื่อนำไปเผยแพร่รายการโทรทัศน์ท้องถิ่นช่องต้นว่าน เคเบิลทีวี ในรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”	3-89
ภาพ 3-95 การถ่ายทำรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”	3-93
ภาพ 3-96 การถ่ายทำรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”	3-94
ภาพ 3-97 บางส่วนจากรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”	3-94
ภาพ 3-98 บรรยายภาพนิทรรศการภาพถ่าย “แม่ฮ่องสอน เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต” ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์ มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	3-96
ภาพ 3-99 ภาพถ่ายบางส่วนที่เข้าประกวด	3-96
ภาพ 3-100 คณะกรรมการ (คุณสุเทพ (อดีตนายกเทศมนตรีเมืองแม่ฮ่องสอน) และคุณสุริยน (ช่างภาพเนชั่นแนล โอกรัฟฟิค ร่วมตัดสินภาพถ่ายที่เข้าประกวด	3-96
ภาพ 3-101 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์เชิญชมรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ชุด “ปอยส่างลองฯ”	3-97
ภาพ 3-102 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์นิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” และการประกวดภาพถ่าย	3-97
ภาพ 3-103 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์นิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ชุดที่ 2 (ประชาสัมพันธ์ศูนย์ ประสานงานฯ)	3-98
ภาพ 3-104 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์เชิญร่วมงานงานฉลองพระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม ราชกุมารี (เทศบาลน่าอยู่อย่างยอดเยี่ยม ระดับประเทศ)	3-98
ภาพ 3-105 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์เชิญเสวนา หัวข้อ “วัดเก่าก่อ” และ “เล่าเรื่อง เมืองสามหมอก”	3-99
ภาพ 3-106 วนิลขยาเวลาการประกวดภาพถ่าย	3-99
ภาพ 3-107 โปสเตอร์ ประชาสัมพันธ์เชิญประกวดบทความ “ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมือง แม่ฮ่องสอน”	3-99
ภาพ 3-108 วนิลประชาสัมพันธ์เชิญประกวดบทความ “ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”	3-100
ภาพ 3-109 วนิลหน้าขบวนแห่ของพาราของคณะทำงาน	3-100
ภาพ 3-110 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์กิจกรรม “ตามรอยอ้อมรอยกับอาหารไค”	3-100
ภาพ 3-111 นิตยสาร COMPASS ชุด “Living Museum แม่ฮ่องสอน ที่มันสุดท้ายทางวัฒนธรรม” และ “พิพิธภัณฑ์ มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”	3-100
ภาพ 3-112 บัตรประจำตัว และเกียรติบัตรของกลุ่มชุมชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนที่ผ่านการ ฝึกอบรม	3-101
ภาพ 3-113 ตัวอย่างเว็บไซต์	3-104
ภาพ 3-114 การประชุมกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเมืองแม่ฮ่องสอน ณ ศูนย์ประสานงานฯ	3-105

ภาพ 3-115 สัมภาษณ์ร้านข้าวเส้นน้ำหยวกป่าคน (วันที่ 13 พฤษภาคม 2554)	3-111
ภาพ 3-116 สัมภาษณ์ร้านอาไศยศรีบัว (วันที่ 14 พฤษภาคม 2554)	3-112
ภาพ 3-117 สัมภาษณ์ร้านเห็ดจ้อกขยมน (วันที่ 14 พฤษภาคม 2554)	3-113
ภาพ 3-118 สัมภาษณ์ร้านข้าวเส้น ป่าจ่างสูตรดั้งเดิม (วันที่ 14 พฤษภาคม 2554)	3-114
ภาพ 3-119 สัมภาษณ์ร้านป้าอู๊ด ข้าวเส้นน้ำไค (วันที่ 13 พฤษภาคม 2554)	3-115
ภาพ 3-120 สัมภาษณ์ร้านร้านก๋วยเตี๋ยวป้าไข่ (วันที่ 13 พฤษภาคม 2554)	3-116
ภาพ 3-121 สัมภาษณ์ร้านร้านข้าวซอยป้าบุญ (วันที่ 15 พฤษภาคม 2554)	3-117
ภาพ 3-122 สัมภาษณ์ร้านขนมไต่ป้ามณี (วันที่ 14 พฤษภาคม 2554)	3-119
ภาพ 3-123 สัมภาษณ์ร้านป้าเป๊วแกงฮังเล (วันที่ 13 พฤษภาคม 2554)	3-120
ภาพ 3-124 สัมภาษณ์ร้านป้าหล้าถั่วพูอุ่น (วันที่ 13 พฤษภาคม 2554)	3-121
ภาพ 3-125 การประชุมเตรียมงาน และแบ่งกลุ่ม (วันที่ 12 พฤษภาคม 2554)	3-122
ภาพ 3-126 สรุปผลหลังจากการสัมภาษณ์ (วันที่ 13 พฤษภาคม 2554)	3-122
ภาพ 3-127 สรุปและรายงานผลหลังจากการดำเนินกิจกรรม (วันที่ 15 พฤษภาคม 2553) โดยมี อ.วิโรจน์ และนายก สุเทพให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	3-122
ภาพ 3-128 ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (อาคาร รสพ.) หลังการปรับปรุง	3-123
ภาพ 3-129 พื้นที่ส่วน Multimedia และบริเวณส่วนต้อนรับด้านหน้าศูนย์ประสานงานฯ	3-123
ภาพ 3-130 การออกแบบ และติดตั้งป้ายศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (อาคาร รสพ.)	3-124
ภาพ 3-131 แบบป้ายสัญลักษณ์ (Signage) เครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (แบบคิดผนังและแบบตั้ง พื้น)	3-125
ภาพ 3-132 การประชุม “การจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” (ภาคเช้า)	3-130
ภาพ 3-133 การประชุม “การจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” (ภาคบ่าย)	3-130
ภาพ 3-134 แนวคิดการจัดการท่องเที่ยว “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”	3-131
ภาพ 3-135 โครงข่ายจัดการท่องเที่ยว “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”	3-133
ภาพ 3-136 รูปแบบการจัดลำดับสถานที่ท่องเที่ยว “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”	3-133
ภาพ 3-137 เส้นทาง บรรยายาศสถานที่ท่องเที่ยว “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” (เชื่อมโยงพื้นที่นอกเมือง เที่ยววันที่ 2)	3-134
ภาพ 3-138 วัฒนธรรม วิถีชีวิต อาชีพของคนที่ย้ายมาอยู่เมือง	3-135
ภาพ 3-139 เสื้อยืดพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	3-135
ภาพ 3-140 สมุดจดพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 6 รูปแบบ	3-136
ภาพ 3-141 ทรายปักหลักและทรายปักหลักสัญลักษณ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ สำหรับ ประทับตราเอกสารสำคัญ หรือสื่อ สิ่งพิมพ์ต่างๆ	3-136
ภาพ 3-142 แผนที่พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	3-137
ภาพ 3-143 แผนที่อาหารพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	3-137
ภาพ 3-144 แผนที่เส้นทางจักรยานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	3-138
ภาพ 3-145 กิจกรรมการแสดง การฝึกซ้อม การประชุม ภายในศูนย์ประสานงานฯ	3-138
ภาพ 3-146 คณะทำงานและเครือข่ายผู้ร่วมงาน โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	3-139
ภาพ 5-1 วัดโสรวิ และพระพุทธรูปโคบุตรแห่งวัดโทะไค	5-2

ภาพ 5-2 การเก็บรักษาภูมิทัศน์ของเมืองนารา	5-4
ภาพ 5-3 อาคารแบบดั้งเดิมของเมืองนารา	5-4
ภาพ 5-4 ชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา	5-7
ภาพ 5-5 จิตรกรรมฝาผนัง พระอุบาล์วัดอัมพวันเจติยาราม	5-7
ภาพ 5-6 บ้านพักอาศัยริมน้ำ และป้ายชื่อร้านโบราณ (ใช้ตัวอักษรไทยคู่กับอักษรจีนสีทองบนพื้นสีเข้ม) เอกลักษณ์ ของเรือนแถวริมคลองอัมพวา	5-8
ภาพ 5-7 รูปแบบวิถีชีวิต เศรษฐกิจของชุมชนอัมพวา	5-8
ภาพ 5-8 กรอบแนวคิดระดับเมือง	5-20
ภาพ 5-9 กรอบแนวคิดศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	5-21

ส่วนที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ

แม่ฮ่องสอนมีความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม มีประวัติศาสตร์ที่บอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ผ่านช่วงเวลาอันยาวนาน ซึ่งสามารถรับรู้ได้อย่างชัดเจน ผ่านวัฒนธรรมการแต่งกาย ภาษา อาหาร และประเพณีที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น ถึงแม้จะไม่สมบูรณ์ครบดังยุคก่อน แต่ยังคงรักษาภาพเก่าในอดีตไว้ได้เป็นอย่างดี แม่ฮ่องสอนจึงถือเป็นเมืองที่มีเสน่ห์เมืองหนึ่งสัมผัสได้ถึงความเป็นท้องถิ่นมีความสมดุลระหว่างสภาพธรรมชาติกับสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ประวัติศาสตร์ยังคงอยู่ในรูปแบบโบราณสถาน โบราณวัตถุ และวิถีชีวิตชุมชน ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ อย่างไรก็ตาม การอนุรักษ์ที่สัมฤทธิ์ผลจะต้องดำเนินควบคู่ไปกับการพัฒนา โดยใช้แนวทางการพัฒนาที่ไม่ทำให้เมืองสูญเสียรากเหง้าทางวัฒนธรรม ซึ่งจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสม สอดคล้องต่ออัตลักษณ์เมือง และวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน

“พิพิธภัณฑ์มีชีวิต” (Living Museum) คือ การให้เมืองแม่ฮ่องสอน เป็นห้องแสดงที่ประกอบด้วย อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม ศิลปกรรม จิตรกรรม ของโบราณสถาน โบราณวัตถุ รวมถึงวัฒนธรรม ประเพณีวิถีชีวิต ที่เป็นส่วนสำคัญที่ต่อเติมสีสันให้พิพิธภัณฑ์เมืองแม่ฮ่องสอนแห่งนี้ มีชีวิต พิพิธภัณฑ์มีชีวิต ถือเป็นวิธีการจัดการเมืองรูปแบบหนึ่งที่ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรม วิถีการดำเนินชีวิต ที่ควบคู่ไปกับการพัฒนาเมือง ที่อยู่ในกรอบของเมืองอนุรักษ์ พิพิธภัณฑ์มีชีวิต ยังเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่ง ในการอนุรักษ์และพัฒนาให้ทั้งเมืองและผู้คนอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล มุ่งสร้างกลไกที่ผลักดันเศรษฐกิจชุมชนด้วยการส่งเสริมให้คนในชุมชนเคารพและตระหนักถึงแก่นแท้และความเป็นตัวตนทางวัฒนธรรมของเมือง โดยมีพื้นฐานจากความเข้าใจว่าทำไมเราจึงต้องอนุรักษ์ และเผยแพร่สิ่งเหล่านี้ ชุมชนต้องร่วมมือกันสร้างกฎระเบียบสำหรับการเป็นเมืองมรดกทางวัฒนธรรมมีข้อกำหนดและแนวทางของชุมชนที่ชัดเจนหรือส่งต่อให้คนรุ่นหลัง เพื่อให้แม่ฮ่องสอนเป็นเมืองอนุรักษ์ที่อยู่คู่กับวิถีชีวิตดั้งเดิมผสมผสานกลมกลืนได้กับแนวคิดสมัยใหม่ ซึ่งก็คือการพัฒนาที่ยั่งยืนนั่นเอง

จากการศึกษาการออกแบบเบื้องต้นและความเป็นไปได้สำหรับพิพิธภัณฑ์มีชีวิตของเมืองแม่ฮ่องสอน พบว่าเมืองแม่ฮ่องสอนมีศักยภาพเพียงพอ และมีความเป็นไปได้ในการดำเนินการจัดการเมืองในรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิต แต่ยังคงมีเงื่อนไขที่ต้องให้ความสำคัญ คือ

- 1) เกิดการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน และหน่วยงานจังหวัดที่มีภารกิจเกี่ยวข้อง
- 2) การจัดตั้งองค์กรการบริหารจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ต้องมาจากคนในชุมชนที่สามารถรับฟังพูดคุย เข้าใจคนในชุมชน และความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอน รวมถึงไม่มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3) องค์กรหรือบุคคลที่ต้องทำหน้าที่การบริหารจัดการศูนย์ฯ ต้องทำความเข้าใจถึงบทบาทภารกิจในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- 4) สร้างรายได้ให้กับชุมชนจากการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยเศรษฐกิจระบบชุมชน (community based tourism)
- 5) การจัดการท่องเที่ยวตั้งอยู่บนพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงเคารพ (Respective Tourism)

- 6) แนวคิด “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ต้องได้รับการสืบสานด้วยการสืบทอดให้กับเยาวชนหรือทางสถาบันการศึกษาในเมืองแม่ฮ่องสอน

การวางแผนงานในเบื้องต้นด้วยการจัดการประชุมร่วมกันในหลายภาคส่วน ได้แก่ ภาคประชาชน หน่วยงานท้องถิ่น ภาคสื่อมวลชน และภาคธุรกิจเอกชน เพื่อออกแบบลักษณะแนวทางและแผนดำเนินการในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โดยได้มีการศึกษาในรายละเอียดของการจัดการเมืองด้วยพิพิธภัณฑ์มีชีวิต รวมถึงการจัดกิจกรรมเพื่อรองรับวัตถุประสงค์ เป้าหมายของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ด้วยการจัดทำแผนและโครงการเสนอแนะสำหรับพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ดังนั้นความสำคัญของการศึกษาในครั้งนี้สิ่งสำคัญ คือ การสืบสานต่อยอดเพื่อจัดทำกรอบโครงการที่เสนอแนะและกลยุทธ์เพื่อดำเนินโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิต หากมีการดำเนินการโครงการที่เสนอแนะอย่างต่อเนื่องจะทำให้ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นโครงการฯ นี้ จะให้ความสำคัญกับการปฏิบัติการจริงตามกิจกรรมของโครงการที่ได้เสนอแนะไว้ และจัดโครงสร้างการดำเนินงานโดยมอบหมายให้แก่ผู้รับผิดชอบในพื้นที่รับผิดชอบดำเนินการ เพื่อให้พื้นที่สามารถบริหารจัดการ เรียนรู้กระบวนการในการดำเนินงานเอง รวมถึงสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ตนเองในการร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดทำพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 ด้านการวิจัย

- 1) เพื่อให้ได้แนวทาง เครื่องมือและกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนเมือง สถาบันการศึกษา (เยาวชน) และหน่วยงานท้องถิ่น ในการขับเคลื่อนการสร้างพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- 2) เพื่อให้ได้ต้นแบบการจัดการเมืองวัฒนธรรมที่มีการบูรณาการความรู้ เครือข่าย ทุน โดยใช้กระบวนการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเป็นเครื่องมือ และข้อวิเคราะห์ในการอนุรักษ์และพัฒนาให้ทั้งเมืองและผู้คนอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล
- 3) เพื่อให้ได้ข้อมูลและความรู้ที่จะสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมในการสร้างพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

1.2.2 ด้านการพัฒนา

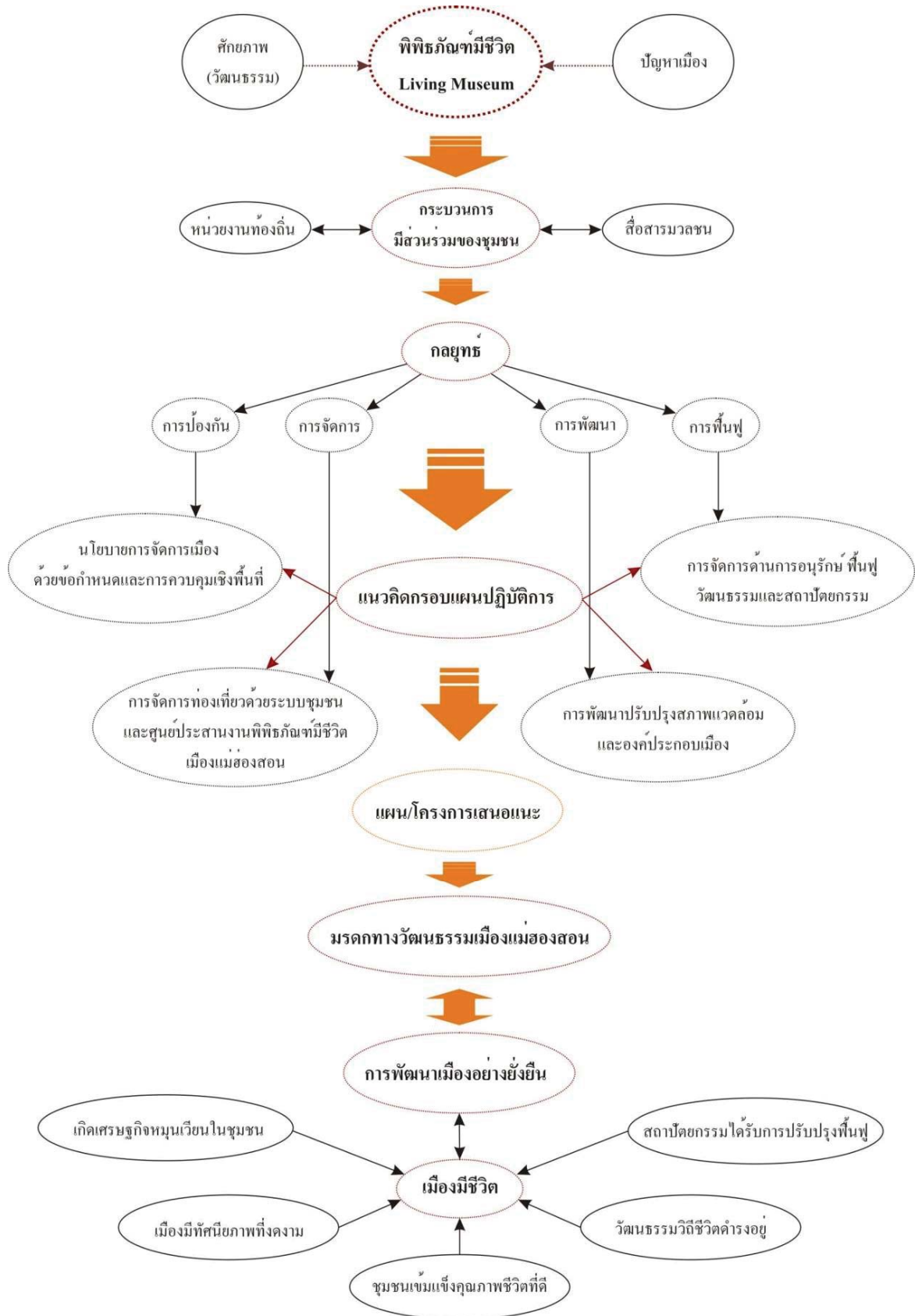
- 1) แผนการดำเนินการบริหารจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน และแผนการดำเนินงานสำหรับภาคีต่าง ๆ ในพื้นที่
- 2) การอนุรักษ์วิถีทางวัฒนธรรมและการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเมืองแม่ฮ่องสอน ผ่านกิจกรรมตามแผนการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- 3) ภาคีในพื้นที่ตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมที่เป็นทุนเดิมของท้องถิ่นและร่วมขับเคลื่อนการสร้างพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

1.3 กรอบแนวความคิดการจัดการเมืองด้วย “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต”

การจัดการเมืองด้วยกระบวนการของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต เป็นการจัดการเมืองที่ให้ความสำคัญต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการสร้างผลตอบแทนให้ชุมชน จากการส่งเสริมศักยภาพด้านวัฒนธรรม ร่วมกับการแก้ปัญหาของเมืองที่มีผลต่อวัฒนธรรม วิถีชีวิต สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ และด้านเศรษฐกิจชุมชนที่สร้างกลไกสำคัญให้เมืองมีการเจริญเติบโตอย่างมีแบบแผน ไม่ก้าวกระโดด มีลักษณะที่เหมาะสม และพอเพียงต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนใน

ชุมชน การพัฒนาวัฒนธรรมร่วมกับเศรษฐกิจชุมชน จะช่วยให้เป้าหมาย คือ การเป็นเมืองมรดกทางวัฒนธรรม มีความยั่งยืน
ด้วยกระบวนการที่เกิดจากชุมชนในท้องถิ่น

แผนภูมิ 1-1 กรอบแนวความคิดการจัดการเมืองด้วย “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต”

1.3.1 กลยุทธ์เพื่อดำเนินโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิต

กลยุทธ์หลักของกระบวนการภายในเพื่อดำเนินการโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิต มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์ต่อกันรอบแนวคิดแผนปฏิบัติการพิพิธภัณฑ์มีชีวิต เพื่อนำไปสู่แผนและโครงการเสนอแนะในการขับเคลื่อนกิจกรรม สร้างความเป็นไปได้ของการจัดทำพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โดยมีแนวทางที่สำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1) การป้องกันหรือการควบคุม เป็นการสร้างเกราะป้องกันเมืองระหว่าง “เมืองมรดกทางวัฒนธรรม” และกระแสนิยมการท่องเที่ยวที่เป็นสาเหตุของการรุกรานที่ส่งผลร้ายต่อเมืองวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ การป้องกันหรือการควบคุมสามารถสร้างเงื่อนไขของชุมชนจากการข้อกำหนดที่สร้างขึ้นด้วยชุมชน ดังนี้

- การควบคุมจำกัดปริมาณและพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ด้วยข้อกำหนดและเงื่อนไขของชุมชน
- การป้องกันและควบคุมด้านอัตลักษณ์ของอาคารพื้นถิ่นให้คงอยู่
- การป้องกันและควบคุมด้วยการสร้างความเข้าใจให้กับชุมชน
- การป้องกันและการควบคุมทางกายภาพด้านอาคารสิ่งก่อสร้างบริเวณพื้นที่โบราณสถาน ด้วยเทศบัญญัติเมือง

2) การจัดการเมือง เป็นการจัดการเมือง “มรดกทางวัฒนธรรม” ด้วยรูปแบบของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต คือการที่ชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอนมีส่วนร่วมรับผิดชอบและมีกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ส่งเสริมและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมที่สอดคล้องต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีศูนย์กลางการปฏิบัติงาน คือ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีการจัดการใน 3 ส่วน คือ

- การสร้างข้อกำหนด ระเบียบ วินัยด้านการเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการท่องเที่ยวเชิงเคารพ
- การจัดการด้านการประสานงานระหว่างนักท่องเที่ยว ชุมชน หน่วยงานท้องถิ่นและองค์กรภาคเอกชนต่างๆ
- การสร้างความเข้าใจและการเรียนรู้ให้กับชุมชนในการตระหนักถึงคุณค่าวัฒนธรรมด้วยแนวทางการจัดการของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตของเมืองแม่ฮ่องสอน

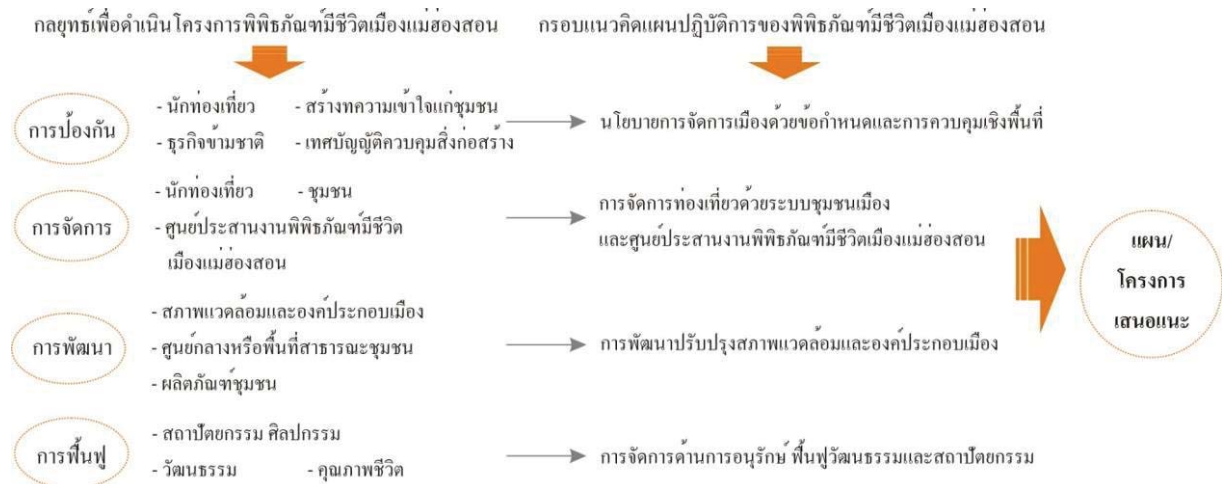
3) การพัฒนา ที่สอดคล้องตามบริบทของเมืองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และคำนึงถึงประโยชน์ คุณภาพชีวิตของชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย

- การพัฒนาสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบเมือง
- การพัฒนาศูนย์กลางชุมชนหรือพื้นที่สาธารณะของชุมชน
- การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ทำจากอุตสาหกรรมครัวเรือนของชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน

4) การฟื้นฟู

- สร้างคุณค่าทางด้านสถาปัตยกรรม ศิลปกรรมพื้นถิ่น อาคาร สิ่งก่อสร้าง โดยการปรับปรุง ซ่อมแซม และการประชาสัมพันธ์ความสำคัญ
- การอนุรักษ์วัฒนธรรม จารีตประเพณี เพื่อสืบสานต่อไปให้คนรุ่นหลัง

กลยุทธ์เพื่อดำเนินการพิพิธภัณฑ์มีชีวิต จะเป็นแนวทางหลักที่นำไปสู่แนวคิดเชิงปฏิบัติเพื่อให้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเกิดกิจกรรมที่ขับเคลื่อนการดำเนินงานต่อไปอย่างเป็นรูปธรรม

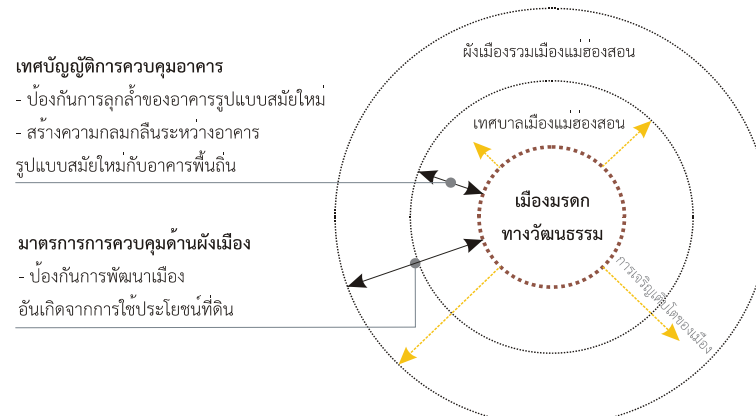
แผนภูมิ 1-2 กลยุทธ์เพื่อดำเนินโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิต

1.3.2 กรอบแนวคิดแผนปฏิบัติการของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต

กรอบปฏิบัติการมีจุดมุ่งหมายให้ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการหลักในการพัฒนา เพราะชุมชนเป็นผู้อยู่อาศัย ได้รับความเป็นมา และสภาพการณ์ของเมืองได้ดีที่สุด การดำเนินการในด้านต่างๆ จะต้องสะท้อนถึงผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ ไม่ใช่นักท่องเที่ยวเป็นหลัก เพราะสุดท้ายแล้วคนในพื้นที่หรือชุมชนจะต้องอาศัยและดำเนินชีวิตไปพร้อมๆ กับการเจริญเติบโตของเมือง กรอบปฏิบัติการของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) นโยบายการจัดการเมืองด้วยข้อกำหนดและการควบคุมเชิงพื้นที่

เป็นการออกข้อกำหนด มาตรการเพื่อป้องกันและควบคุมการก่อสร้างอาคาร และการใช้ประโยชน์ที่ดินในเมืองอย่างคุ้มค่าและสอดคล้องกับ “การเป็นเมืองมรดกวัฒนธรรม” ผลบังคับในทางปฏิบัติ จะทำให้การจัดการด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู วัฒนธรรมและสถาปัตยกรรม มีความเป็นได้อย่างชัดเจน ข้อกำหนดจะเป็นเกราะคุ้มกันการเจริญเติบโตของเมืองจากการพัฒนา โดยเฉพาะการรับมือกับกระแสการท่องเที่ยว

ภาพ 1-1 แนวคิดนโยบายการจัดการเมืองด้วยข้อกำหนดและการควบคุมเชิงพื้นที่

2) การจัดการท่องเที่ยวด้วยระบบชุมชนเมืองและศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

การจัดการการท่องเที่ยวด้วยระบบชุมชนเมือง คือ การที่ชุมชนเข้ามามีบทบาท หรือมีส่วนร่วมต่อกระบวนการดำเนินงานของการจัดการด้านการท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น โดยที่ชุมชนสามารถสร้างเงื่อนไขร่วมกับศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ในการกำหนดกิจกรรมให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งกิจกรรมนั้นต้อง

สอดคล้อง และไม่ขัดแย้งต่อพฤติกรรม วิธีการดำเนินชีวิตเดิมของชุมชนในด้านวัฒนธรรม โดยการดำเนินการจะเกิดขึ้นจากการประสานงานผ่านศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

- กรอบการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนที่เชื่อมโยงด้วยระบบชุมชน มีเป้าหมายที่มุ่งไปสู่การคำนึงถึงรูปแบบการดำเนินงานที่สอดคล้องต่อพฤติกรรมการอยู่อาศัย วิธีการดำเนินชีวิตตามปกติของคนในชุมชน มากกว่าการคาดหวังผลกำไรจากการท่องเที่ยว ได้แก่
 - การจัดการด้านบริการนักท่องเที่ยว
 - การจัดการด้านการประชาสัมพันธ์
 - การจัดการด้านการประสานงาน
 - การจัดการด้านกิจกรรม
 - การจัดตั้งชมรมภายใต้ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- พื้นที่ใช้สอยศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
 - ส่วนพักผ่อน ชุมชน ประกอบด้วย ลานสาธารณะ ห้องน้ำ
 - ส่วนสำนักงาน ประกอบด้วย ส่วนต้อนรับและประชาสัมพันธ์ ส่วนจัดแสดงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และมุมขายของที่ระลึก
 - ส่วนนิทรรศการ ประกอบด้วย พื้นที่จัดแสดงภาพประวัติศาสตร์ วัตถุโบราณ แบบจำลองผังชุมชน เรือนพื้นถิ่น ชุดโต หนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เมืองแม่ฮ่องสอน
 - ส่วนการเรียนรู้ แสดงลำดับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์เมืองผ่านวิทัศน์ หรือ Multimedia

3) การพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบของเมือง

ปัจจุบันด้านสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบของเมืองแม่ฮ่องสอนขาดความเป็นระเบียบ ขาดเอกภาพ และไม่สอดคล้องกับอัตลักษณ์พื้นถิ่น ถึงแม้จะเป็นปัญหาที่ไม่รุนแรง แต่ปัญหาเหล่านี้ได้ลดทอนคุณค่าของความเป็นเมืองมรดกทางวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นด้านกายภาพที่เกิดทัศนียภาพ หรือแม้แต่เป็นอุปสรรคต่อการใช้พื้นที่เมืองของคนในพื้นที่ เป็นผลให้ระบบชุมชนมีแนวโน้มที่จะสูญหายและเริ่มเปลี่ยนแปลงเป็นระบบชุมชนเมืองอย่างเต็มตัว ซึ่งปัจจัยนี้เองจะเป็นการทำลายพื้นฐานวงจรของวัฒนธรรมพื้นถิ่นให้สูญสลายไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นแนวทางการพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบของเมือง ในเบื้องต้นจึงต้องมีการทำความเข้าใจลักษณะกายภาพของเมืองและพฤติกรรมการใช้พื้นที่ของคนแม่ฮ่องสอน เพื่อนำมาออกแบบกระบวนการปรับปรุงพัฒนาบนพื้นฐานสถานการณ์จริง โดยมุ่งเน้นไปที่การสร้างภาพลักษณ์ความเป็นเมืองมรดกทางวัฒนธรรม การจัดการพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสอดคล้องกับการใช้งานด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมจากคนในพื้นที่ โดยมีแผนปฏิบัติการ ดังนี้

- การปรับปรุงเส้นทางถนน และทางเดินเท้าความปลอดภัยในการสัญจร เป็นเรื่องหลักที่ต้องให้ความสำคัญ เนื่องจากผู้คนที่ใช้รถใช้ถนนในเมืองแม่ฮ่องสอนมิได้มีเพียงแต่ชาวเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนเท่านั้น แต่รวมไปถึงผู้ที่อยู่ในหมู่บ้านรอบนอก และนักท่องเที่ยว การใช้เส้นทางร่วมกันระหว่าง คน จักรยาน มอเตอร์ไซค์ รถยนต์ รถตู้ ฯลฯ จึงเป็นเรื่องปกติที่พบเห็นทั่วไป ที่ต้องให้ความสำคัญเอาใจใส่ให้เกิดความปลอดภัยในทุกรูปแบบการสัญจรอย่างทัดเทียมกัน
- การปรับปรุงด้านกายภาพเมืองควบคู่ไปกับการสร้างเสริมเอกลักษณ์ของเมือง เป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึงเพื่อให้ชาวเมืองมีความพอใจในสิ่งที่ปรากฏฐาน รู้สึกถึงความสำคัญของสิ่งปลูกสร้างเดิมที่มีต่อวิถีชีวิต ซึ่งปัจจุบันเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนได้ให้ความสำคัญและส่งเสริมในเรื่องนี้อยู่แล้ว หากแต่ยังมี

บางส่วนที่ยังต้องใช้เวลาในการออกแบบปรับปรุงเชิงอนุรักษ์ ก็จะทำให้เมืองแม่ฮ่องสอนมีเอกลักษณ์ มีทัศนียภาพสวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อย และน่าอยู่ยิ่งขึ้น

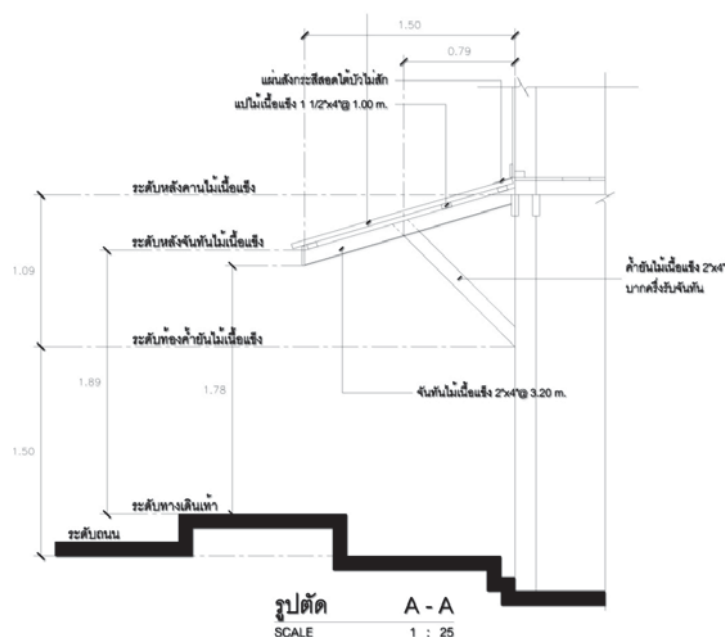
- การปรับปรุงพื้นที่สาธารณะให้สามารถใช้ประโยชน์ได้เต็มประสิทธิภาพ เช่น ทางเท้า สวนสาธารณะ พื้นที่สีเขียว ลานวัดในเมืองแม่ฮ่องสอน และที่จอดรถ เป็นต้น

4) การจัดการด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรม

กระบวนการจัดการอนุรักษ์และฟื้นฟู จำเป็นที่จะต้องวางแนวทางที่สอดคล้องกันในทุกมิติทางวัฒนธรรม เพื่อให้เห็นสภาพปัญหาจากสาเหตุที่แท้จริง มีการวางแผนดำเนินการอย่างบูรณาการ รวมไปถึงการกำหนดแนวทางในอนาคต อันเป็นการวางรากฐานกระบวนการอนุรักษ์ฟื้นฟูอย่างยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วย

- การอนุรักษ์และพัฒนาด้านวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งได้แก่
 - การส่งเสริมการแต่งกายชุดไต
 - การส่งเสริมอาหารไต
 - การส่งเสริมประเพณี
 - การส่งเสริมภาษาไต
 - การส่งเสริมดนตรี นาฏศิลป์ไต
- การอนุรักษ์และพัฒนาคุณค่าด้านสถาปัตยกรรมของเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งได้แก่
 - การอนุรักษ์บ้านเก่าหรือเรือนพื้นถิ่นสถาปัตยกรรมไต

ตัวอย่างการปรับปรุงอาคาร

ภาพ 1-2 รายละเอียดตัดกันอาคารการปรับปรุงอาคาร (เจ้าของบ้านคุณบุญจิรา ทองเขียว)

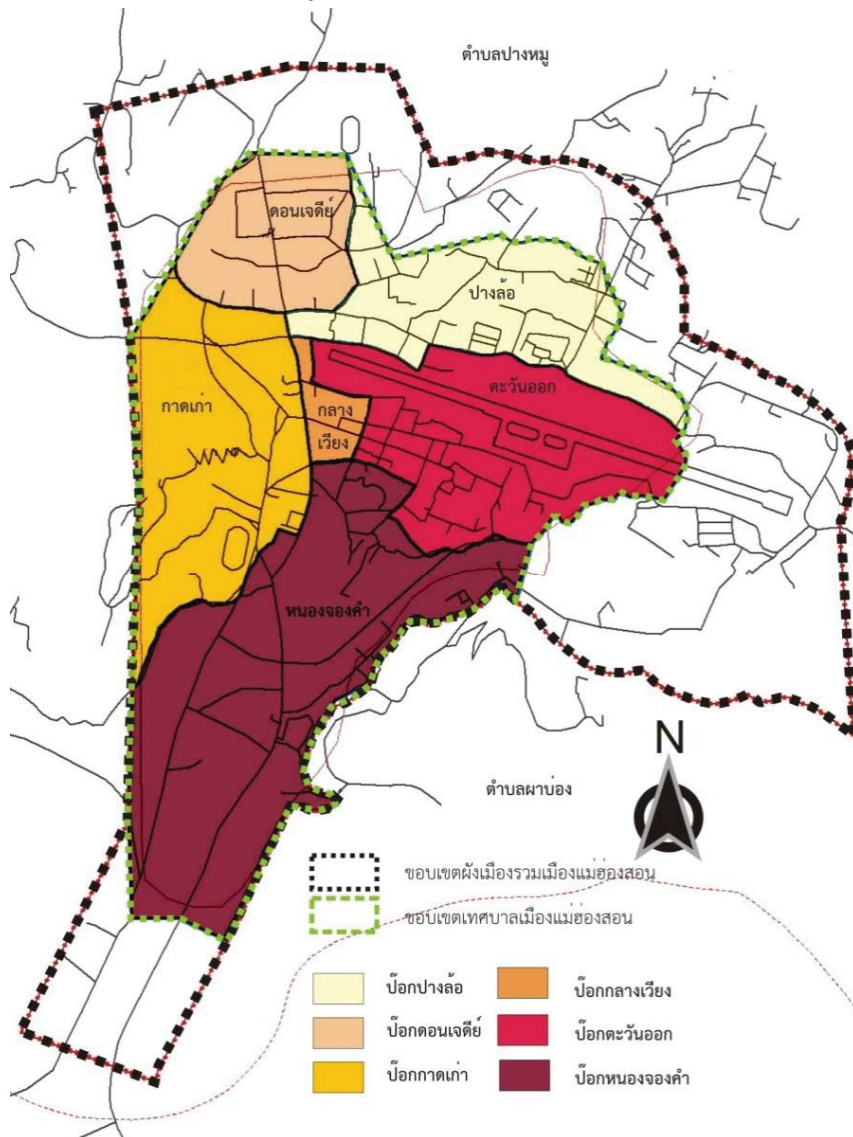
- การออกแบบปรับปรุงและพัฒนาโบราณสถานและวัด

เช่น การออกแบบปรับปรุงเพื่อแก้ไขปัญหาภาวะทางเสียง ออกแบบปรับปรุงวัสดุปูพื้น และ
ออกแบบปรับปรุงเพื่อการเน้นมุมมอง

1.4 พื้นที่ศึกษาเมืองแม่ฮ่องสอน

เมืองแม่ฮ่องสอน (ขอบเขตผังเมืองรวมเมืองแม่ฮ่องสอน) ตั้งอยู่ในภาคเหนือทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศไทย พื้นที่ผังเมืองรวมเมืองแม่ฮ่องสอน มีพื้นที่ 7.20 ตร.กม. หรือ 4,500 ไร่ พื้นที่เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน มีพื้นที่ 6.30 ตร.กม. หรือ 3,937.50 ไร่ ประกอบด้วย 6 ป๊อก ได้แก่ ป๊อกดอนเจดีย์ ป๊อกปางล้อย ป๊อกกาตเก่า ป๊อกกลางเวียง ป๊อกตะวันออก และป๊อกหนองจองคำ มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับ ตำบลปางหมู
ทิศใต้	ติดกับ ตำบลปางหมูและตำบลผาบ่อง
ทิศตะวันออก	ติดกับ ตำบลปางหมู
ทิศตะวันตก	ติดกับ ตำบลปางหมูและตำบลจองคำ

แผนที่ 1-1 ขอบเขตพื้นที่ศึกษาผังเมืองรวมเมืองแม่ฮ่องสอน

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

1.5.1 การวางแผนกรอบการดำเนินงาน

- 1) สรุปและทบทวนความเป็นไปได้สำหรับพิพิธภัณฑ์มีชีวิตของเมืองแม่ฮ่องสอน
- 2) การวางแผนแนวทางโครงสร้างการดำเนินงาน
- 3) การสร้างแนวคิดการดำเนินงานและกรอบแผนปฏิบัติการ
 - การบริหารจัดการ
 - การอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรม
 - การส่งเสริมผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น
 - การพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อม และสถาปัตยกรรมเมือง
- 4) การออกแบบโครงสร้างการบริหารดำเนินงานโครงการย่อยภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- 5) การสร้างความเข้าใจแก่องค์กรผู้รับผิดชอบโครงการย่อยและให้ข้อเสนอแนะการวางแผนดำเนินการปฏิบัติการ
- 6) การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้ (การดำเนินการจัดกิจกรรมโครงการภายใต้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน)
- 7) การติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานแต่ละโครงการ
- 8) ผู้รับผิดชอบในแต่ละโครงการย่อยนำเสนอผลการดำเนินงานตามระยะเวลาที่กำหนดไว้
- 9) วิเคราะห์ สรุปผลการดำเนินงานโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

1.5.2 กระบวนการจัดกิจกรรมมีส่วนร่วมในพื้นที่

- 1) การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- 2) การประสานงานจัดพื้นที่กลางสำหรับทุกภาคส่วนร่วมเสวนาการดำเนินการโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (Area based corporation)
- 3) สร้างเครือข่ายร่วม (ผู้จัดทำโครงการหลัก และรอง) เพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโครงการย่อยทั้ง 5 โครงการ
- 4) จัดเวทีเสวนา เพื่อเสนอแนวคิดการดำเนินกิจกรรมของแต่ละโครงการย่อยทั้ง 5 โครงการ

1.5.3 การจัดทำรายงาน

- 1) สร้างกรอบโครงสร้างประเด็นสำคัญต่างๆ เพื่อจัดลำดับเนื้อหางานวิจัย
- 2) รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลลำดับประเด็นตามแนวทางที่วางไว้
- 3) การจัดทำและนำเสนอรายงาน “โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตของเมืองแม่ฮ่องสอน”

1.6 แผนการดำเนินงาน

ตาราง 1-1 ระยะเวลาทำการวิจัย 18 เดือน หลังจากได้รับอนุมัติให้จัดทำวิจัยตามแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย

แผนการดำเนินงานโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน																				
กิจกรรม	ระยะเวลา ดำเนินโครงการ	กันยายน-ธันวาคม (ปีพศ.2553)				มกราคม-ธันวาคม (ปีพศ.2554)												(ปีพศ.2555)		
		กย.	ตค.	พย.	ธค.	มค.	กพ.	มี.ค.	เมย.	พค.	มิย.	กค.	สค.	กย.	ตค.	พย.	ธค.	มค.	กพ.	กพ.
การวางแผนโครงสร้างกรอบการดำเนินงาน	2 เดือน																			
การสร้างกรอบแผนปฏิบัติการและกำหนดขอบข่ายโครงการย่อย	2 เดือน																			
การออกแบบองค์กรและผู้รับผิดชอบโครงการย่อย	2 เดือน																			
ออกแบบกิจกรรม วางแผน โครงสร้างกระบวนการดำเนินงาน	2 เดือน																			
การปฏิบัติการดำเนินกิจกรรมโครงการย่อย	12 เดือน																			
การประชุม เพื่อติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน	ทุกๆ 5 เดือน																			
สรุปผลการดำเนิน โครงการย่อยภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	2 เดือน																			
จัดทำรายงาน	12 เดือน																			

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.7.1 เกิดแนวคิดในการสร้างองค์ความรู้ด้วยแนวทางของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต เพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูวิถีวัฒนธรรมเมืองท่ามกลางกระแสการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพาณิชย์
- 1.7.2 เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอนจากทุกภาคส่วน ในการจัดการ อนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น
- 1.7.3 มีต้นแบบของการจัดการเมืองอนุรักษ์ ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นท่ามกลางกระแสการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพาณิชย์
- 1.7.4 เครือข่ายเยาวชนเกิดสำนึก เห็นคุณค่าในวิถีและมรดกทางวัฒนธรรมและเข้าร่วมสืบทอด และพัฒนาเมืองแม่ฮ่องสอน
- 1.7.5 ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจระบบชุมชนที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการสร้างพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

1.8 การนำผลงานไปใช้งาน

- 1.8.1 ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้รับการจัดตั้ง และมีแนวทางการดำเนินการบริหารจัดการที่สอดคล้องต่อเมืองมรดกทางวัฒนธรรม
- 1.8.2 แผนและโครงการเสนอแนะเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาเมืองได้
- 1.8.3 การจัดทำชุดโครงการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตของเมืองแม่ฮ่องสอน” สามารถนำไปเป็นตัวอย่างกรณีศึกษาประกอบรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไป

1.9 หน่วยงานรับผิดชอบ

ตาราง 1-2 แผนการดำเนินงานและหน่วยงานรับผิดชอบและให้การสนับสนุนโครงการย่อยภายใต้ชุดโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

แผน	โครงการ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ผู้รับผิดชอบรอง
การบริหารจัดการ	1) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน
	2) การวางแผนการจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน
การอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรม	3) สืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน/ สถาบันการศึกษา
การส่งเสริมผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	4) เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน
การพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อม และสถาปัตยกรรมเมือง	5) ปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ชมรมอนุรักษ์บ้านเก่า

ส่วนที่ 2

กรอบแนวคิดการดำเนินงานโครงการย่อยภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

2.1 ความสำคัญของการจัดทำโครงการย่อย

จากการศึกษาโครงการ “การออกแบบเบื้องต้นและความเป็นไปได้สำหรับพิพิธภัณฑ์มีชีวิตของเมืองแม่ฮ่องสอน” พบว่า เมืองแม่ฮ่องสอนมีศักยภาพเพียงพอ และมีความเป็นไปได้ในการดำเนินการจัดการเมืองในรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิต แต่ยังคงมีเงื่อนไขที่ต้องให้ความสำคัญในหลายด้าน โดยเฉพาะกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ร่วมกับทุกภาคส่วน ที่เกิดขึ้นจากการร่วมแรงร่วมใจ มีจิตสาธารณะในการจัดทำกิจกรรม จึงเป็นพื้นฐานต่อโอกาสในการดำเนินการจัดทำโครงการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ในครั้งนี้ จากศักยภาพด้านคุณลักษณะที่โดดเด่นของเมือง (Characteristic) คือ ความเป็นเมืองวัฒนธรรม ถือได้ว่าเป็นเป้าหมายที่สำคัญของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน คือ การอนุรักษ์ร่วมกับการฟื้นฟู พัฒนาและสืบสานวัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอนให้คงอยู่ร่วมกับวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนในแต่ละยุคสมัยอย่างกลมกลืนและสอดคล้องกับสถานการณ์การท่องเที่ยว ที่ยังคงเน้นความเป็นอยู่ ลักษณะคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชน มากกว่าการคำนึงถึงการพัฒนาพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวเป็นหลัก ซึ่งการให้ความสำคัญแก่ชุมชน จะทำให้การพัฒนาเมืองที่มีคุณลักษณะเชิงวัฒนธรรมมีความยั่งยืน สร้างกลไกการจัดการเมืองในรูปแบบพลวัต โดยเกิดจากจุดเริ่มต้นที่แนวคิดอนุรักษ์ เชื่อมโยงกับการพัฒนาเมืองอย่างมีสติ สอดคล้อง และสมดุลกับทรัพยากรทางวัฒนธรรม ดังนั้นความสำคัญของการจัดทำโครงการย่อยจึงมุ่งเน้นการพัฒนาในทุกมิติ ทำให้เกิดโครงการย่อยภายใต้ชุดโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนมีการพัฒนาที่ยั่งยืน 5 โครงการ ซึ่งโครงการทั้งหมด จะสร้างฐานความมั่นคงให้กับเมืองวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน และยังสามารถรองรับการท่องเที่ยว โดยมีความเป็นเมืองวัฒนธรรมเป็นตัวกลั่นกรองการพัฒนา

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อสร้างกิจกรรมที่ส่งเสริมเป้าหมายของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- 2) เพื่อให้ทุกภาคส่วนของเมืองแม่ฮ่องสอน ได้แก่ ภาคประชาชน หน่วยงานท้องถิ่น หน่วยงานจังหวัด ภาคสื่อมวลชน และภาคธุรกิจเอกชน มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน
- 3) เพื่อให้เยาวชน คนรุ่นใหม่มีโอกาสได้ร่วมกันทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและเมืองในการสืบสานวัฒนธรรม
- 4) เพื่อสร้างแนวทางการดำเนินงาน ในการจัดกิจกรรมให้กับบุคลากรในพื้นที่
- 5) เพื่อสร้างฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของเมือง โดยการเชื่อมโยงด้วยเครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) เกิดกิจกรรมที่ส่งเสริมเป้าหมายโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- 2) ทุกภาคส่วนในเมืองแม่ฮ่องสอนมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานการจัดกิจกรรมร่วมกัน
- 3) ชาวชนเมืองได้รับโอกาสในการทำประโยชน์ต่อเมืองในด้านการสืบสานวัฒนธรรมและยังใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
- 4) บุคลากรในพื้นที่ได้แนวทางการดำเนินงานของโครงการฯ และสานต่อการจัดกิจกรรม
- 5) ชุมชนที่เข้าร่วมในเครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเข้าใจหลักการของรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

2.2 กรอบแนวคิดการดำเนินงานโครงการฯ

กรอบแนวคิดการดำเนินงานในภาพรวมของโครงการฯ มุ่งสร้างความรัก ความเข้าใจตระหนักรู้ถึงคุณค่า วัฒนธรรม (พื้นฐานสำคัญของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน) ซึ่งถือเป็นการออกแบบพื้นฐานความเป็นอยู่ของคนเมืองแม่ฮ่องสอนในอนาคต โดยอยู่ในหลักการนำทรัพยากรดั้งเดิมมาเป็นกรอบให้กับแนวคิดการดำเนินงาน คือ เงื่อนไขสำคัญของการออกแบบกิจกรรม ที่มุ่งหวังให้คนในพื้นที่ได้เข้าใจถึงความสำคัญของบทบาทความเป็นเมืองวัฒนธรรม กรอบแนวคิดการดำเนินงานโครงการฯ คำนึงถึงการบูรณาการแผนการดำเนินงานทุกภาคส่วน โดยมีเป้าหมาย คือ เมืองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืน ซึ่งสามารถตอบโจทย์ ยุทธศาสตร์การพัฒนาของประเทศสู่ระดับท้องถิ่น ดังนี้

- 1) แนวทางการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2555-2558

¹นโยบาย ที่ 3 นโยบายเศรษฐกิจ คือ การพัฒนา บุธนะ และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเดิมที่มีอยู่แล้ว รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลงทุนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

นโยบายที่ 4 นโยบายสังคมละคุณภาพชีวิต คือ ประชาชนสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม มีความเข้าใจ เกิดทุนทางปัญญาและภูมิคุ้มกัน สร้างสรรค์สังคมบนพื้นฐานวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ ทุนทางวัฒนธรรมมีบทบาทในการขับเคลื่อน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม นำทุนทางวัฒนธรรมของประเทศมาสร้างคุณค่าทางสังคม และเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยนำวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและการนันทนาการเพื่อส่งเสริมให้วัยรุ่นเกิดการเรียนรู้ ขยายบทบาทและสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสภาวัฒนธรรมกับภาคีทุกภาคส่วน

- 2) นโยบายกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1

ประกอบด้วย 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปางและจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีแผนยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องต่อเป้าหมายโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ ดังนี้

²กรอบแนวคิด ฟื้นฟู พัฒนาทุนทางธรรมชาติ วัฒนธรรม วิถีชีวิตท้องถิ่น และสิ่งแวดล้อม สร้างความโดดเด่นบนพื้นฐานความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างศักยภาพการแข่งขัน สู่ความยั่งยืน บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและวิถีท้องถิ่น เป้าประสงค์ ศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาและวิถีชีวิตท้องถิ่นได้รับการพัฒนาสืบสานให้โดดเด่นอย่างมีเอกลักษณ์

- 3) นโยบายการพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน

วิสัยทัศน์ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

¹ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2555-2558

² ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนกลุ่มที่ 1 (2556 –2559)

“เมืองแห่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยั่งยืน ขกระดับคุณภาพชีวิต พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานแห่งความพอเพียง”
มียุทธศาสตร์และโครงการที่สอดคล้อง ซึ่งโครงการย่อยภายใต้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตสามารถบูรณาการได้ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 สังคมคุณภาพและความผาสุก

ตาราง 2-1 โครงการในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 สังคมคุณภาพและความผาสุก

โครงการ	งบประมาณดำเนินการ		หน่วยงานดำเนินการ
	พ.ศ.2555	พ.ศ.2556	
สืบสานวัฒนธรรมไทยใหญ่ (ลิกโทใหญ่)	1,000,000	1,000,000	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน
โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและวัฒนธรรมประเพณีจังหวัด	3,000,000	3,000,000	สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน
โครงการแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม "ศูนย์ศิลปาชีพจังหวัดแม่ฮ่องสอน"	1,000,000	1,000,000	สำนักงานวัฒนธรรมอำเภอแม่ฮ่องสอน
โครงการสืบค้นเล่าขานตำนานพื้นบ้านไทยใหญ่เมืองสามหมอก	500,000	500,000	สำนักงานวัฒนธรรมอำเภอแม่ฮ่องสอน
โครงการฟื้นฟูประเพณีการบูชาพระอุปคุตในเดือนสิบสองจังหวัดแม่ฮ่องสอน	500,000	500,000	สำนักงานวัฒนธรรมอำเภอแม่ฮ่องสอน
สร้างชุมชนต้นแบบ “ชุมชนที่เราใฝ่ฝัน”	3,000,000	3,000,000	สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน
โครงการสร้างบทบาทและพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน	60,000	60,000	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแม่ฮ่องสอน
โครงการอบรมเยาวชนภาคฤดูร้อน	80,000	80,000	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน
โครงการค่ายเยาวชนสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย	150,000	150,000	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน
โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม	500,000	500,000	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน
โครงการภูมิบ้าน ภูมิเมือง (ภูมิปัญญาช่างฝีมือ)	300,000	300,000	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน
โครงการภูมิทัศน์วัฒนธรรม	500,000	500,000	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน

4) นโยบายและแนวทางการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

วิสัยทัศน์ “สะอาด สงบ สิ่งแวดล้อมดี น่าอยู่ ปลอดภัย อ่อนใจ มีความสุข คุณภาพชีวิตดี มีอาชีพและรายได้ที่ยั่งยืน ยึดมั่นในศาสนา การศึกษา รักษาวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น”

นโยบายเศรษฐกิจ

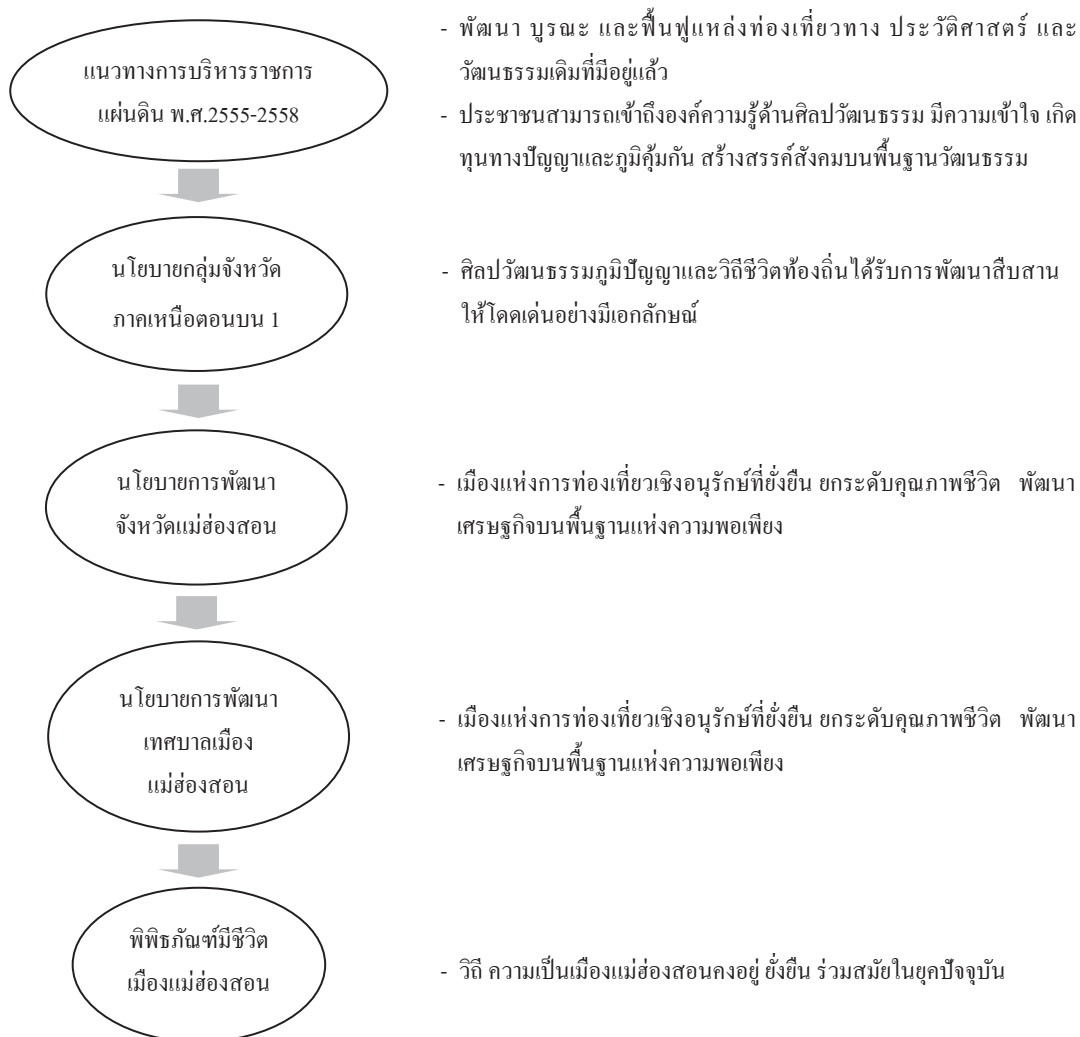
- สนับสนุนผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นให้มีคุณภาพ
- พัฒนาฐานข้อมูลท้องถิ่นการรวมกลุ่มการจัดกิจกรรมชุมชน ทูทางเศรษฐกิจ ทูทางทรัพยากรธรรมชาติ ทูทางภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์หรือผู้นำตามธรรมชาติในชุมชน สนับสนุนการจัดองค์ความรู้ในชุมชน ประสานสถาบันการศึกษาในพื้นที่ และมีเปิดเวทีให้ภาคประชาสังคม มีบทบาทในการร่วมพัฒนาและเป็นแกนในการจัดองค์ความรู้

จากนโยบายระดับต่างๆ มีประเด็นสำคัญในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรทางด้านวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับกรอบแนวคิด แผนดำเนินงานของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ ซึ่งจะส่งผลให้โครงการเกิดความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการและสามารถผลักดันส่งมอบแผน องค์ความรู้จากการดำเนินงานที่ผ่านมาให้กับหน่วยงานท้องถิ่น (เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน) เพื่อนำเข้าสู่วางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนต่อไป ซึ่งจะทำให้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ เกิดการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง บรรลุผลของกรอบแนวคิดการดำเนินโครงการฯ คือการจัดกิจกรรมให้เกิดความยั่งยืนทางวัฒนธรรม โดยที่คนสามารถอยู่ร่วมกับวัฒนธรรมดั้งเดิมและวัฒนธรรมในยุคปัจจุบันได้อย่างกลมกลืน

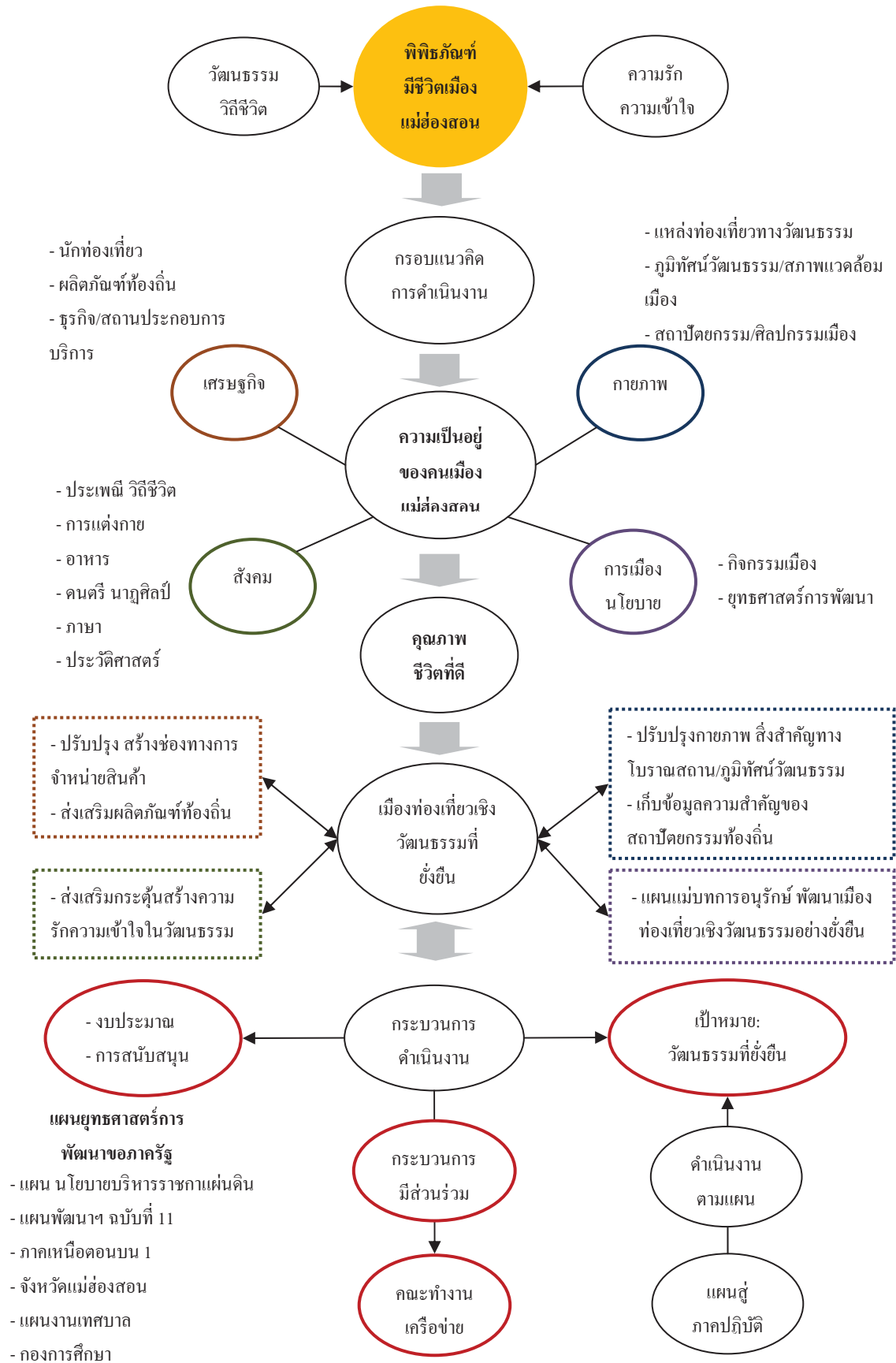

จากตารางด้านบนจะเห็นได้ว่ามีโครงการที่สามารถส่งเสริม และร่วมจัดทำกับโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตได้ ซึ่งหากสามารถร่วมบูรณาการจะทำให้ประหยัดงบประมาณ ไม่เกิดการทำงานที่ทับซ้อน สามารถแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบได้ตามศักยภาพและความถนัด

การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมเน้นกิจกรรมของคนในพื้นที่ โดยยึดกิจกรรมที่ทางพื้นที่เป็นผู้จัดเป็นประจำในทุกปี เช่น งานเทศกาล หรือกิจกรรมประจำปีทางเทศบาลหรือจังหวัดเป็นผู้จัด ซึ่งคณะทำงานได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์โครงการฯ รวมถึงให้โครงการเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเมืองแม่ฮ่องสอน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนในพื้นที่เห็นความสำคัญของคุณค่าวัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งโครงการจะเป็นเสมือนภาพสะท้อน บอกเล่าความเป็นตัวตน ศักยภาพคุณลักษณะเฉพาะที่โดดเด่นของเมือง ผ่านกิจกรรมของโครงการ เช่น นิทรรศการ เชื่อมโยงกับกิจกรรมในพื้นที่ซึ่งจะช่วยให้เห็นและเข้าใจถึงสิ่งที่โครงการฯ ต้องการสื่อสารไปยังชุมชน นอกจากนี้กรอบการดำเนินงานยังคงให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ด้านการปรับปรุงกายภาพให้คงความเป็นเมืองอนุรักษ์ และการให้ความสำคัญต่อเศรษฐกิจของชุมชนด้านการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น รวมไปถึงคณะทำงานยังมีหน้าที่ประสาน จัดพื้นที่กลางให้ทุกภาคส่วน (หน่วยงานงานท้องถิ่น ภาคธุรกิจ/เอกชน สถาบันการศึกษา สื่อสารมวลชน และที่สำคัญคือภาคประชาชน) ได้ร่วมแสดงแนวคิด เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานและร่วมกิจกรรม ในแต่ละโครงการย่อย รวมทั้งร่วมประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของโครงการให้มีความเหมาะสมต่อคนและเมืองแม่ฮ่องสอนต่อไป

แผนภูมิ 2-1 ความเชื่อมโยงแผนนโยบายระดับต่างๆ สู่โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

แผนภูมิ 2-2 กรอบแนวคิดการดำเนินงาน

2.3 กระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อการขับเคลื่อน

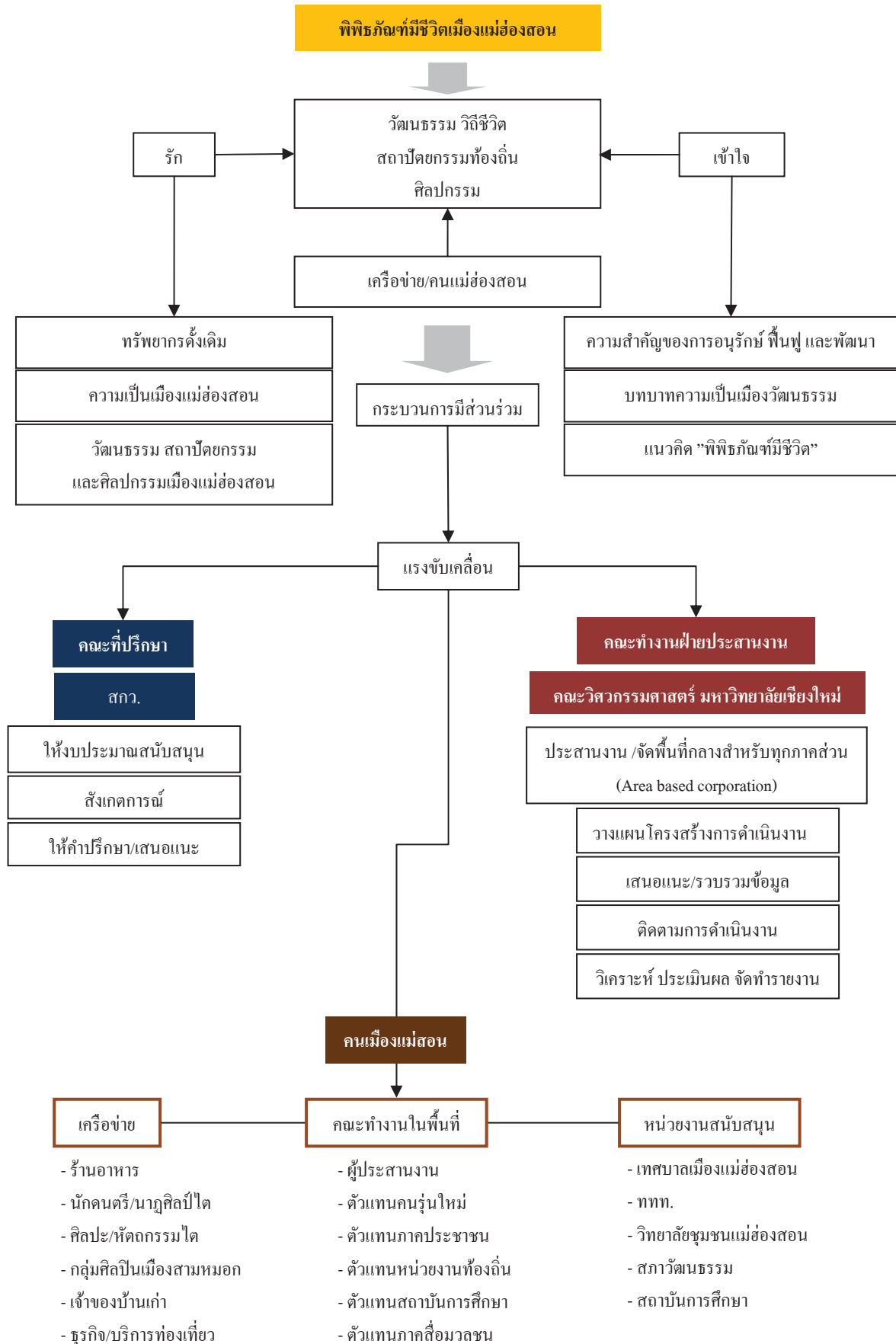
ช่วงระยะแรกของการดำเนินโครงการฯ (เดือนที่ 1-6) คณะทำงานได้มีการประชุมกลุ่มย่อย ในรูปแบบการพบปะพูดคุยในเบื้องต้นกับผู้มีบทบาทสำคัญที่เกี่ยวข้องต่อโครงการฯ เพื่อนำเสนอแผน เป้าประสงค์ของโครงการฯ รวมถึงเชิญชวนให้เข้าร่วมเป็นคณะทำงานในพื้นที่ ร่วมกระบวนการขับเคลื่อนกิจกรรม ผลักดันให้เป็นวาระของการพัฒนาเมือง ด้วยกลุ่มคนเมืองแม่ฮ่องสอนที่หลากหลาย โดยกระบวนการขับเคลื่อนกิจกรรมระยะแรกคณะทำงานเป็นผู้กำหนดโครงสร้างกิจกรรม ส่วนคณะทำงานในพื้นที่เสนอแนะ ประสานงานในพื้นที่ และเข้าร่วมกิจกรรม

ช่วงระยะที่สองของการดำเนินโครงการฯ (เดือนที่ 7-12) คณะทำงานในพื้นที่เริ่มมีบทบาทการขับเคลื่อนในการร่วมออกแบบกิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมของกลุ่ม “ชุมชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑน์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” มีการจัดทำรายการโทรทัศน์ท้องถิ่น (รายการพิพิธภัณฑน์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน) เพื่อออกอากาศช่องทีวีดั้นว่าน และการจัดกิจกรรมการอบรมกลุ่มชุมชนอาสาสมัครฯ ทั้ง 7 กลุ่ม ส่วนกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ การจัดประชุม และกิจกรรมภายใต้โครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสถาปัตยกรรมท้องถิ่น คณะทำงานจะเป็นผู้วางแผนออกแบบกิจกรรม โดยมอบหมายให้คณะทำงานในพื้นที่ประสานงาน ร่วมขับเคลื่อนกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่

ช่วงระยะที่สามของการดำเนินโครงการฯ (เดือนที่ 13-18) ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของโครงการ สามารถประเมินผลผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อน เพื่อสร้างเครือข่าย ความเข้มแข็งให้กับพิพิธภัณฑน์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน และจะมีส่วนสำคัญในการทำให้กรอบแนวคิด แผนการดำเนินงาน เกิดเป็นพิพิธภัณฑน์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนที่สามารถบูรณาการ บริหารจัดการทรัพยากรทางด้านวัฒนธรรมของเมืองอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้จะเป็นผู้ดำเนินงาน ถ่ายทอดแผนสู่ภาคกิจกรรมภายใต้การดูแล ควบคุมจากศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑน์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โดยอยู่ในกรอบแนวคิดการอนุรักษ์ วัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

ภาพ 2-1 การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อสร้างกระบวนการขับเคลื่อน

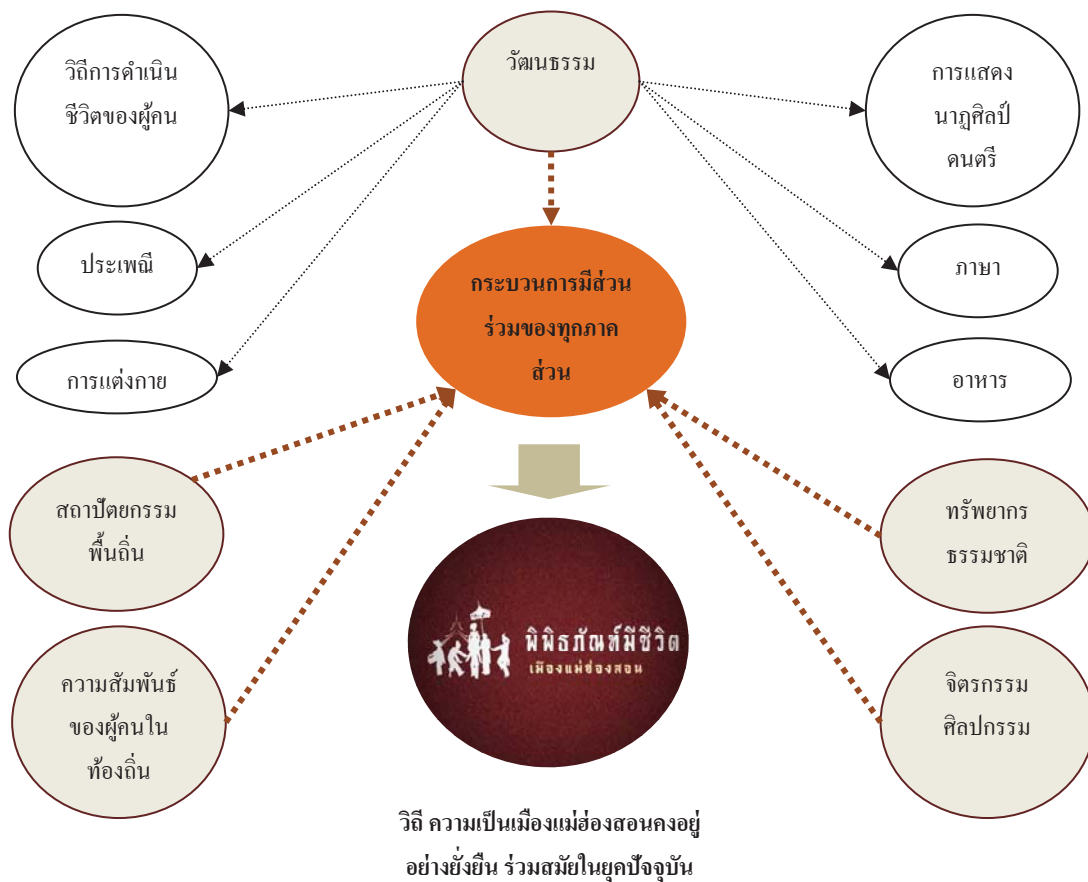
แผนภูมิ 2-3 กรอบแนวคิดกระบวนการดำเนินงานโครงการย่อย

2.4 กรอบแนวคิดการจัดกิจกรรมโครงการย่อย

พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นแนวคิดการจัดการเมืองในรูปแบบหนึ่ง ที่เสนอแนวทางการปรับปรุงพัฒนา และส่งเสริมศักยภาพของเมือง โดยเฉพาะทรัพยากรทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ที่แสดงออกถึงรูปแบบวิถีการดำเนินชีวิต รูปแบบอาคาร สิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองแม่ฮ่องสอน การจัดกิจกรรมของโครงการย่อย จึงมีกิจกรรมที่หลากหลาย แตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ในแต่ละโครงการย่อย เพื่อให้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนเกิดการขับเคลื่อนเชิงบูรณาการ ไม่ใช่การพัฒนาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง และเฉพาะกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด โดยกรอบแนวคิดและกิจกรรมที่จัดขึ้นตามวัตถุประสงค์ ในบางกิจกรรมจึงเกิดผลในเชิงรูปธรรม สามารถประเมินผลและประยุกต์ เพื่อแปลงสู่ยุทธศาสตร์หรือแผนการพัฒนา ที่สามารถบูรณาการร่วมกับแผนพัฒนาของเทศบาลได้ ส่งผลให้การพัฒนาเมืองมีทิศทางเดียวกันโดยส่งเสริม พัฒนาเอกลักษณ์ของเมืองให้เกิดความยั่งยืน มีกรอบแนวคิดการจัดกิจกรรมโครงการย่อย ประกอบด้วย 5 โครงการย่อย มีดังนี้

- 1) โครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง
- 2) โครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสถาปัตยกรรมท้องถิ่น
- 3) โครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- 4) โครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น
- 5) โครงการจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

แผนภูมิ 2-4 แนวคิดโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

2.4.1 โครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง

แม่ฮ่องสอนมีศักยภาพทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ทั้งทางด้านการแต่งกาย ภาษา อาหาร คนตริ นานาศิลป์ รวมถึงประเพณีที่ดำรงอยู่บนพื้นฐานความเชื่อทางพุทธศาสนา ทรัพยากรด้านวัฒนธรรม ถือเป็นเอกลักษณ์สำคัญ ของเมือง เป็นที่มาของกรอบแนวคิดหลักการจัดการเมืองในรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิต มรดกทางวัฒนธรรมเป็นกลไกสำคัญ ที่สัมพันธ์กับเมืองและคนในเมืองอย่างเหนียวแน่น แต่ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ที่สืบเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์และวัฒนธรรมตะวันตก ส่งผลให้รูปแบบวัฒนธรรมที่มีมาแต่เดิมเริ่มสูญหาย หรือใช้เพื่อ ตอบสนองการท่องเที่ยวอย่างไม่เคารพต่อคุณค่า รวมถึงคนในพื้นที่ตระหนักถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมน้อยลง หากไม่มีการ อนุรักษ์ สืบทอดวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญา มรดกทางวัฒนธรรมของเมืองก็จะเลือนหายไป ดังนั้นคณะทำงานโครงการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน จึงให้ความสำคัญต่อการสืบสาน อนุรักษ์ด้วยกระบวนการสร้างกิจกรรม ด้วยวิธีการ กระตุ้นสร้างให้คนในพื้นที่เกิดความรัก ความเข้าใจ ไปสู่การหวงแหนเมือง โดยถือเป็นภารกิจอันดับแรกก่อนที่จะถ่ายทอด สุนัขท่องเที่ยว ให้เห็นถึงคุณค่าวัฒนธรรม ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญในการนำไปสู่กระบวนการรักษารูปแบบทางวัฒนธรรม การสืบต่อจากรุ่นสู่รุ่น รวมถึงการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับยุคสมัย สิ่งเหล่านี้ล้วนมาจากการสะท้อนจากระบบการจัดการ ชุมชนด้วยตนเอง อันจะเป็นการตระหนักรู้และเข้าใจรากเหง้าของตัวเองคน รวมถึงเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมจาก ปัจจัยภายนอกที่อาจส่งผลกระทบต่อความดั้งเดิมในวัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอน โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการร่วมกิจกรรม คือ

1) ชาวชนเมืองแม่ฮ่องสอน (กลุ่มผู้สืบทอดแนวคิด แนวทางปฏิบัติของ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต”) และชุมชนเมือง แม่ฮ่องสอน หรือคนในพื้นที่

- เพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงคุณค่าวัฒนธรรม อัตลักษณ์เมืองแม่ฮ่องสอน
 - เพื่อสร้างกิจกรรมในการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อสืบสานแนวคิด “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต”
- 2) สถาบันการศึกษาและหน่วยงานสนับสนุน
- เพื่อสร้างองค์ความรู้ และเครื่องมือในการสืบสาน เผยแพร่สู่ชุมชน
 - เพื่อสร้างแผน กรอบนโยบายการพัฒนาเมือง และสามารถบูรณาการร่วมกับแผนพัฒนาเทศบาลเมือง แม่ฮ่องสอน
 - เพื่อเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงการอนุรักษ์เอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่เยาวชนและ คนรุ่นหลังของเมือง

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อสร้างกิจกรรมที่ส่งเสริมความรัก ความเข้าใจ และความหวงแหนทรัพยากรทางวัฒนธรรมของเมือง แม่ฮ่องสอนให้กับกลุ่มเยาวชน คนเมืองแม่ฮ่องสอน
- 2) เพื่อสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้สืบทอดแนวคิด แนวทางการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ เช่น กลุ่ม “เยาวชน อาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” กลุ่มชมรมอนุรักษ์บ้านเก่า
- 3) เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของเยาวชนเมืองแม่ฮ่องสอน คนในพื้นที่ ปราชญ์ชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น ในการสืบสานวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) เกิดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ที่คนเมืองแม่ฮ่องสอนมีส่วนร่วม
- 2) เกิดเครือข่ายที่มีแนวคิด และสืบสานการอนุรักษ์วัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอน
- 3) มรดกทางวัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอนได้รับการอนุรักษ์ ฟื้นฟูให้คงอยู่และร่วมสมัย
- 4) ชาวชน คนเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทราบถึงความสำคัญทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ
- 5) เกิดแนวทางการพัฒนาเมืองที่ยั่งยืน

การนำผลงานไปใช้

- 1) แผนการดำเนินงานที่เสนอแนะเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนหรือหน่วยงานต่างๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องต่อเมืองได้
- 2) กลุ่ม “เยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” สามารถนำความรู้ที่ได้จากการร่วมกิจกรรมนำไปเป็นพื้นฐานเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองเฉพาะด้านต่อไป
- 3) การรวมกลุ่มเยาวชนเป็นพื้นฐานสำหรับการดำเนินงานอื่นๆ และเป็นกำลังที่สำคัญของเมืองแม่ฮ่องสอนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมต่อไป
- 4) สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่สนับสนุนสามารถนำกระบวนการที่ได้จากการเข้าร่วมดำเนินงาน ไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำหลักสูตรหรือแผนงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสืบทอดและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมได้

วิธีการดำเนินการ

- 1) การวางแผนกรอบการดำเนินงาน

- สร้างกรอบแนวคิดของโครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นใหม่
- รวบรวมข้อมูลในพื้นที่เพื่อค้นหาผู้นำกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญา และมีศักยภาพ

เพียงพอสำหรับการจัดตั้งกลุ่มคณะทำงานในพื้นที่

- การออกแบบโครงสร้างบริหารการดำเนินงาน
- กำหนดบุคลากร (คณะทำงานในพื้นที่) ในการดำเนินงานให้เหมาะสมกับหน้าที่รับผิดชอบ

- 2) สร้างกิจกรรมตามแนวคิด และกลยุทธ์เพื่อขับเคลื่อนโครงการ

- การสร้างความเข้าใจด้านกรอบแนวคิด เป้าหมาย และโครงการสร้างการดำเนินแก่คณะทำงานในพื้นที่
- วางแผนโครงสร้างการจัดกิจกรรมเพื่อขับเคลื่อนโครงการให้ตรงตามเป้าหมาย กลยุทธ์การดำเนินงาน
- ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนงานที่ได้วางไว้ โดยคำนึงถึงช่วงเวลาที่สามารถดำเนินงานร่วมกับ

โครงการอื่นหรือกิจกรรมของเมืองแม่ฮ่องสอน

- สรุปผลการดำเนินงาน

- 3) ประเมินผลและจัดทำรายงาน

- จัดการประชุมเสวนา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อชี้แจงผลการดำเนินการในแต่ละระยะ
- จัดทำรายงานการดำเนินงาน

ประเด็นสำคัญของกิจกรรมโครงการ

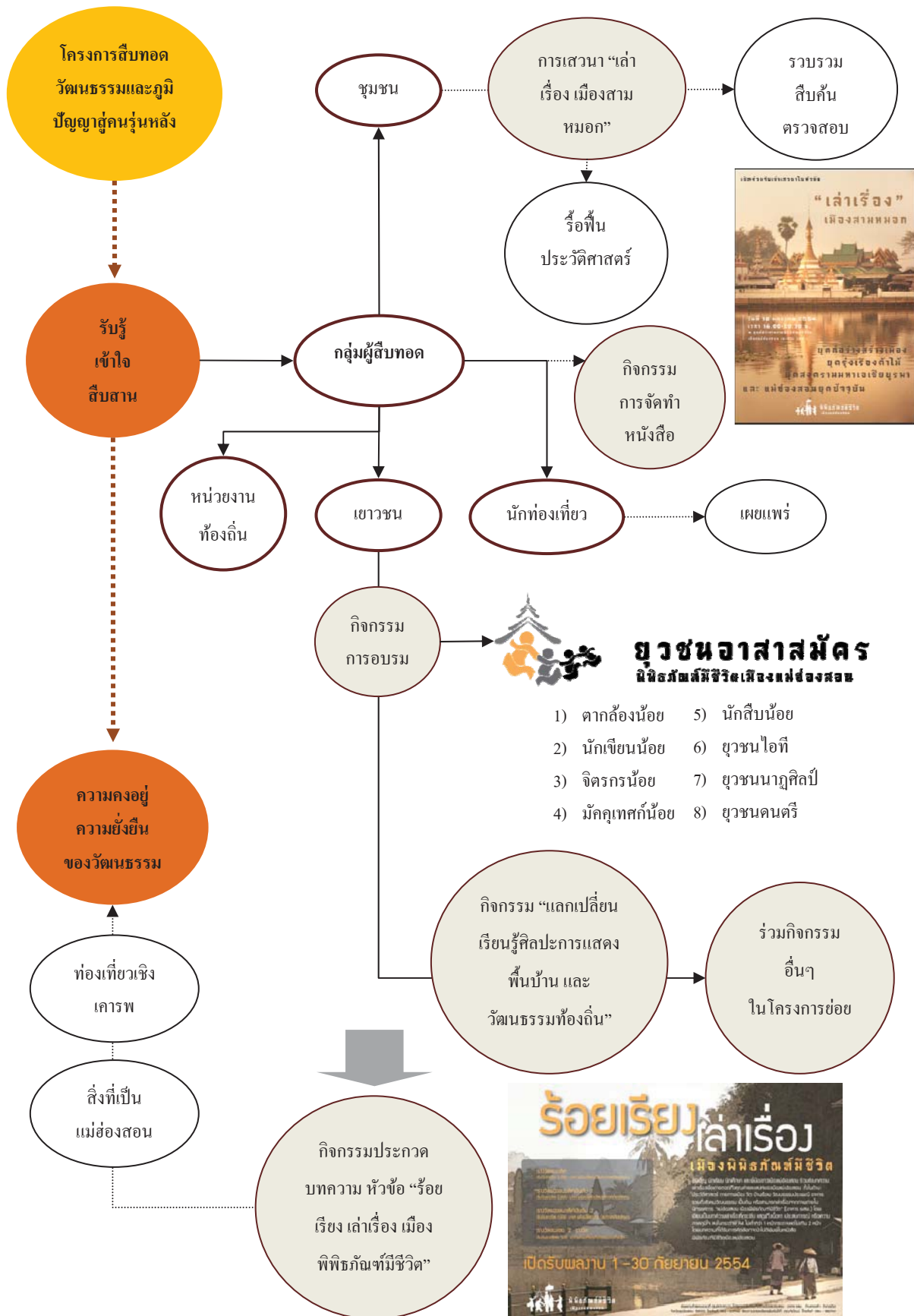
- 1) ส่งเสริม สนับสนุนด้านภาษาไท อาหาร เครื่องแต่งกาย คนตรี นาฏศิลป์ และประเพณี
- 2) จัดทำแผน กิจกรรมทางวัฒนธรรมที่สอดคล้องต่อการจัดกิจกรรมของเมือง เพื่อบรรจุอยู่ในรายการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- 3) จัดตั้ง “กลุ่มเยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

ภาพ 2-2 กิจกรรมของกลุ่มเยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

ภาพ 2-3 การประชุมกับคณะทำงานในพื้นที่ และกลุ่มเยาวชนอาสาสมัครฯ

แผนภูมิ 2-5 กรอบแนวคิด โครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง

2.4.2 โครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

โครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เป็นโครงการที่กระตุ้นสร้างกระแสให้คนจดจำภาพลักษณ์ (Brand Image) ของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ในความหมายของการสร้างความรัก ความเข้าใจ และเกิดความหวงแหนในวัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอน โดยผ่านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต และโทรทัศน์ท้องถิ่น ที่สามารถเข้าถึงคนเมืองแม่ฮ่องสอนได้ง่ายรวมถึงรับรู้ เข้าใจในวัตถุประสงค์ สิ่งที่ต้องการสื่อสารได้เป็นอย่างดี ประเด็นสำคัญของการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ คือ ในเบื้องต้นกลุ่มเป้าหมาย (Target) คือคนเมืองแม่ฮ่องสอน หรือคนในพื้นที่ที่จะต้องรับรู้ เข้าใจถึงความสำคัญในการอนุรักษ์ หวงแหนในวัฒนธรรม เริ่มต้นในการเป็นผู้ปฏิบัติ เพื่อเป็นตัวอย่างให้ผู้อื่นหรือนักท่องเที่ยวได้รับรู้เอง และสามารถทำตาม โดยที่ไม่ต้องใช้การประชาสัมพันธ์ จึงถือได้ว่าเป็นท่องเที่ยวเชิงเคารพอย่างแท้จริง หรือเกิดการประพุดิ ปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังนั้นการประชาสัมพันธ์ให้คนเมืองแม่ฮ่องสอนได้รับรู้ และเข้าใจจึงเป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนี้ยังมีประเด็นเนื้อหาที่ต้องนำเสนอในด้านการเข้ามามีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ รวมถึงกิจกรรมของเมือง เช่น เทศกาลงานประจำปีต่างๆ เพื่อเป็นการต่อยอดถึงเอกลักษณ์ที่สำคัญของเมือง และการรายงานความคืบหน้าที่เกิดขึ้นของกิจกรรมภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตสู่คนในพื้นที่ และคนภายนอก เพื่อให้คนเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทราบถึงกิจกรรมต่างๆ จากโครงการฯ แนวคิดแนวทางการดำเนินงานที่ต้องการแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์วัฒนธรรม ภายใต้แนวโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ เอกลักษณ์เมืองมรดกทางวัฒนธรรมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น
- 2) เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจและแนวคิดของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนให้คนในพื้นที่และนักท่องเที่ยว บุคคลภายนอกได้รับทราบ
- 3) เพื่อกระตุ้น สร้างความภูมิใจในรากเหง้าทางวัฒนธรรมเมืองให้แก่นคนในพื้นที่
- 4) เพื่อควบคุมขอบเขตความต้องการในสิ่งที่ต้องการนำเสนอแก่คนภายนอกให้รับรู้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) เมืองแม่ฮ่องสอนมีภาพลักษณ์ เอกลักษณ์ทรงด้านวัฒนธรรมที่ชัดเจนยิ่งขึ้น
- 2) คนในพื้นที่ร่วมรับรู้และเข้าใจในแนวทางการพัฒนาเมืองด้วยแนวคิดพิพิธภัณฑ์มีชีวิต
- 3) นักท่องเที่ยวและบุคคลภายนอกได้รับทราบถึงการประพุดิ ปฏิบัติตนในการท่องเที่ยวเชิงเคารพ
- 4) คนเมืองแม่ฮ่องสอนมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเอง
- 5) พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนมีเนื้อหา ขอบเขตและข้อกำหนดที่ชัดเจนในการบอกกล่าวให้กลุ่มคนภายนอกได้รับทราบถึงจุดประสงค์ของโครงการ

วิธีการดำเนินการ

- 1) การวางแผนกรอบการดำเนินงาน
 - สร้างกรอบแนวคิดของโครงการ
 - การออกแบบโครงสร้างบริหารการดำเนินงาน
 - สร้างความเข้าใจในบทบาทพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ เพื่อให้การใช้สื่อ ประชาสัมพันธ์มีเป้าหมายเดียวกัน
- 2) สร้างกิจกรรมตามแนวคิด และกลยุทธ์เพื่อขับเคลื่อนโครงการ
 - การสร้างความเข้าใจด้านกรอบแนวคิด เป้าหมาย และโครงการสร้างการดำเนินแต่ละทำงานในพื้นที่

- วางแผนโครงสร้างการจัดกิจกรรมเพื่อขับเคลื่อนโครงการให้ตรงตามเป้าหมาย กลยุทธ์การดำเนินงาน
- ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนงานที่ได้วางไว้ โดยคำนึงถึงช่วงเวลาที่สามารถดำเนินงานร่วมกับโครงการอื่นหรือกิจกรรมของเมืองแม่ฮ่องสอน
- สรุปผลการดำเนินงาน

3) ประเมินผลและจัดทำรายงาน

- จัดการประชุมเสวนา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อชี้แจงผลการดำเนินการในแต่ละระยะ
- จัดทำรายงานการดำเนินงาน

กลยุทธ์เพื่อดำเนินโครงการ

กลยุทธ์หลักของการดำเนินโครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” มีกลยุทธ์ที่สำคัญเพื่อให้โครงการสามารถขับเคลื่อนพร้อมกับการประสาน เชื่อมโยงกับกิจกรรมของโครงการอื่นๆ โดยมี 3 กลยุทธ์หลัก คือ

1) สร้างความเข้าใจใน “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต”

สิ่งสำคัญอันดับแรกของเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ คือ คนในพื้นที่ต้องเข้าใจในบทบาทของเมืองแม่ฮ่องสอนอย่างแท้จริง โดยเฉพาะความเป็นเมืองวัฒนธรรม และรูปแบบการจัดการเมืองด้วยพิพิธภัณฑ์มีชีวิต การนำเครื่องมือ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อสำหรับสร้างบทบาทให้กับพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ โดยมีการวางแผนการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจ 3 ระยะ คือ

- ระยะที่ 1 สร้างกระแสให้คนจดจำ (Brand Image) เป็นการสร้างแรงกระตุ้นให้ผู้คนที่พบเห็นเกิดความสนใจและคุ้นเคยกับตราสัญลักษณ์ (Logo) ของโครงการโดยใช้สื่อ 3 ประเภท คือ สื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ท้องถิ่น และเว็บไซต์ ซึ่งเป็นการเปิดตัว และแนะนำภาพลักษณ์โครงการโดยรวมให้สื่อถึงเป้าหมายของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต

- ระยะที่ 2 กระตุ้นสร้างการรับรู้ถึงแนวทางของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต โดยวิธีการเป็นการสร้างความเข้าใจถึงแนวทางการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต และแผนการประชาสัมพันธ์ถึงกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

- ระยะที่ 3 สร้างกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการ โดยการจัดนิทรรศการที่ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน รวมถึงสถานที่อื่นๆ เพื่อแสดงถึงข้อมูลรายละเอียดโครงการได้โดยละเอียด

2) วางแผนการใช้สื่อทุกประเภท

การใช้สื่อทุกประเภทจะช่วยให้คนที่พบเห็นได้เข้าใจถึงบทบาทพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ได้ทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยมีการใช้สื่อ ดังนี้

- สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อที่เข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย และสามารถบอกเล่าถึงความสำคัญของโครงการได้อย่างละเอียด ซึ่งมีแผนการจัดทำสื่อ ดังนี้ วารสาร COMPASS (ชุด Living Museum ที่ม่นสุดท้ายทางวัฒนธรรม) ไปสเตอร์ป้ายโครงการขนาดใหญ่ แผ่นพับ และหนังสือ ชุด “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เป็นหนังสือที่รวบรวมเอกลักษณ์ที่สำคัญในทุกด้านของเมืองแม่ฮ่องสอน รวมถึงแนวทางการอนุรักษ์เมือง

- สื่อโทรทัศน์ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ สื่อท้องถิ่น โดยเป็นสื่อที่เข้าถึงกลุ่มคนในพื้นที่ เป็นรายการโทรทัศน์ที่รายงานเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์มีชีวิต เช่น วัฒนธรรม ประเพณีของคนเมืองแม่ฮ่องสอน และสื่อรายการโทรทัศน์ทั่วไป เป็นการใช้สื่อที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั่วประเทศ ออกอากาศในรายการโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวหรือสารคดีเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม หรือวิถีชีวิต ภาพยนตร์ เป็นต้น เป็นสื่อที่สร้างกระแสความสนใจได้

รวดเร็ว ดังนั้นหากมีการใช้สื่อประเภทนี้ จะต้องมีวางแผนเสนอภาพลักษณ์ของเมืองแม่ฮ่องสอนให้มีความชัดเจน สอดคล้องต่อเป้าหมาย คือ การท่องเที่ยวเชิงเคารพ

- สื่ออินเทอร์เน็ต เป็นสื่อที่เข้าถึงกลุ่มเฉพาะ เช่น วัยรุ่นและวัยทำงานในปัจจุบันส่วนใหญ่นิยมใช้เป็นเครื่องมือสื่อสาร เป็นสื่อของสังคมออนไลน์ (Social Network) มีจุดเด่นที่สามารถส่งข้อมูลและขยายผลได้อย่างรวดเร็ว สามารถรับฟังเสียงสะท้อน ผลตอบรับได้รวดเร็วเช่นกัน ดังนั้นสื่อชนิดนี้จึงเป็นส่วนสำคัญในการสร้างเครือข่ายและการรายงานสถานการณ์ของกลุ่ม “ชุมชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

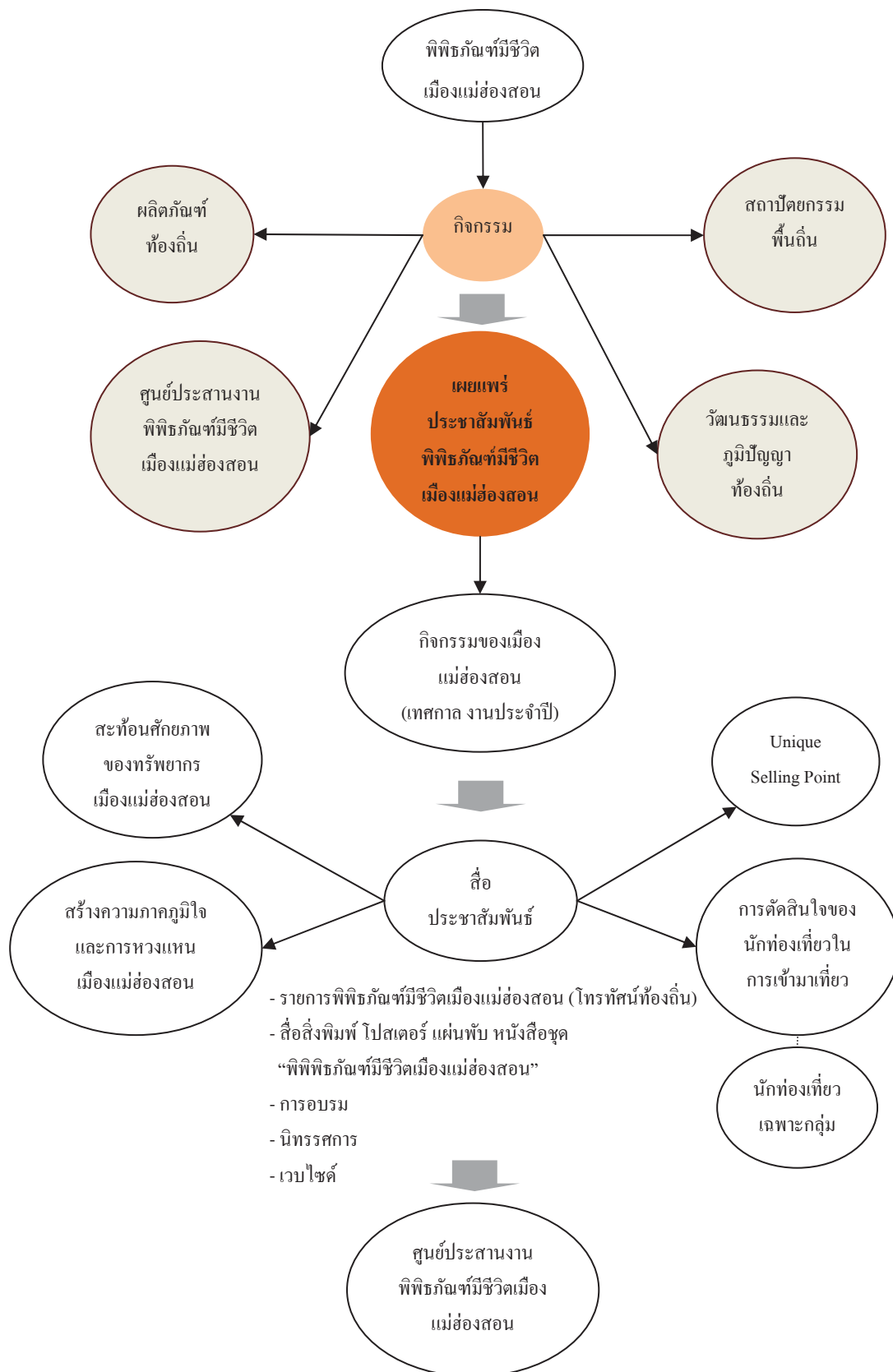
- สื่อวิทยุ เป็นสื่อที่เข้าถึงเฉพาะกลุ่ม ผ่านรายการวิทยุท้องถิ่น และ โรงเรียนระดับมัธยมบางแห่งในเมืองแม่ฮ่องสอน

3) เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ทุกกิจกรรมที่เชื่อมโยงพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม วิธีการดำเนินชีวิต ประเพณีของคนเมืองแม่ฮ่องสอนหรือ กิจกรรมสถานการณ์การท่องเที่ยวของเมืองแม่ฮ่องสอน โดยทุกกิจกรรมมีความเชื่อมโยงกับพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ในบางกิจกรรม กลุ่มชุมชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ จะมีส่วนสำคัญในการรายงานและร่วมทำกิจกรรมนั้นด้วย นอกจากนี้ยังมีการจัดนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ที่ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งถือเป็นการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์โดยการอธิบาย หรือการให้ความรู้โดยผ่านทางเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ ภาพถ่าย มัลติมีเดีย หุ่นจำลอง ฯลฯ ที่เป็นการแสดงข้อมูลของ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ ในเบื้องต้นเพื่อสร้างความเข้าใจก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเข้าเยี่ยมชมเมืองแม่ฮ่องสอนที่เป็นของจริง

ภาพ 2-4 การจัดทำนิตยสาร การถ่ายทำรายการโทรทัศน์ท้องถิ่น และสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ

แผนภูมิ 2-6 กรอบแนวคิด โครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

2.4.3 โครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภูมิทัศน์และสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

● การปรับปรุงสภาพแวดล้อม

การเจริญเติบโตของเมืองซึ่งเกิดจากการพัฒนา ส่งผลให้บริบทของเมืองมีการเปลี่ยนแปลง ส่งผลกระทบไปยังระบบวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ซึ่งถูกปรับเปลี่ยนไปตามกิจกรรมของเมืองและสมัยนิยม พื้นที่วัดซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมและศาสนาถูกซ้อนทับด้วยกิจกรรมของเมืองหรือพฤติกรรมการใช้พื้นที่ของคนที่หลากหลาย ผลที่เกิดขึ้นคือ บทบาทพื้นที่ของวัดนั้นถูกลดความสำคัญและคุณค่าถูกบดบังด้วยระบบการตีมูลค่าตามแบบอย่างกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้ความเข้าใจของคนในพื้นที่มองวัดเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ขาดต่อการเข้าถึงหรือต้องมีกิจกรรมเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับศาสนา โดยเฉพาะเจาะจงเท่านั้น ส่งผลถึงพฤติกรรมการใช้พื้นที่ของคนในยุคปัจจุบันมองว่าการเข้ามาใช้พื้นที่วัดเป็นสิ่งที่ใกล้เคียงนำมาซึ่งภาวะเสื่อมโทรมของพื้นที่วัดและความไม่ชัดเจนในมิติด้านความงาม และความหมายของวัดที่มีต่อวิถีของคนและพื้นที่เมือง

วัดก้าก่อและโหย่งกาด

การปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์ จะเป็นการปรับปรุงทั้งในแง่ของมิติกายภาพให้สอดคล้องกับมิติด้านนามธรรมเชิงความหมาย ความงาม และการรับรู้ของผู้ที่เข้ามาใช้พื้นที่ ให้เกิดความเชื่อมโยงและรื้อฟื้นระบบการใช้พื้นที่วัดให้คงคุณค่าและความหมายเช่นในอดีต เช่น วัดก้าก่อ ได้มีการปรับปรุง และนำสิ่งที่ก่อให้เกิดทัศนียภาพในด้านลบ ออกจากพื้นที่วัด รวมไปถึงสถานที่ต่างๆ ที่เป็นพื้นที่สาธารณะ เป็นศูนย์กลางการร่วมกันทำกิจกรรมของชุมชนทั้งทางด้านการร่วมกันเตรียมงาน ประเพณี หรือส่วนสำคัญของเมือง และเป็นที่ร่วมแสดงความเห็น การประชุม เสวนาต่างๆ ของชุมชน เช่น ที่ทำการโหย่งกาด ซึ่งในอนาคตสถานที่แห่งนี้จะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของเยาวชนคนรุ่นหลัง และนักท่องเที่ยว หรือคนภายนอกที่สนใจในวัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอนต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาลักษณะการใช้พื้นที่วัดในอดีตและปัจจุบัน
- 2) เพื่อศึกษาหาแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์อย่างเหมาะสม
- 3) เพื่อให้เกิดกิจกรรมการใช้พื้นที่วัดอย่างเป็นสัดส่วนและมีประสิทธิภาพ
- 4) เพื่อเน้นมิติทางคุณค่าและความงามทางสถาปัตยกรรมให้เด่นชัด
- 5) เพื่อสร้างบรรยากาศของการเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมของคนในพื้นที่และรองรับการท่องเที่ยว
- 6) เพื่อสร้างแนวทางการจัดการดูแลภูมิทัศน์ของวัดอย่างยั่งยืน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ภูมิทัศน์ภายในวัดได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องต่อสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมวัด
- 2) พื้นที่ภายในวัดเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย
- 3) สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม ได้รับการปรับปรุง บูรณะซ่อมแซมโดยไม่ทำลายคุณค่าทางประวัติศาสตร์

ประเด็นสำคัญของกิจกรรมโครงการ

- 1) ศึกษาสภาพการใช้พื้นที่ ข้อมูลและพฤติกรรมการใช้งานในปัจจุบัน
- 2) ประชุมวางแผนเพื่อเสนอแนวทางร่วมกันระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
- 3) นำเสนอแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์วัด และแบบปรับปรุงวิหาร/กุฏิวัด

ภาพ 2-5 วัดคำก่อ และ โห่่งกาต

● การอนุรักษ์ ปรับปรุงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น (เรือนพื้นถิ่น)

บริเวณถนนสิงหนาทบำรุงมีเอกลักษณ์ที่สำคัญ คือ รูปแบบบ้านไม้โบราณคงความเป็นเอกลักษณ์ของเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นเรือนพื้นถิ่นแบบไต โดยมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ดังนั้นจึงควรมีการอนุรักษ์พร้อมทั้งปรับปรุง พื้นฟูให้บ้านเก่าคงอยู่ ตลอดจนสร้างแบบจำลองอาคารเรือนพื้นถิ่น เพื่อเป็นต้นแบบหรือตัวอย่างแบบบ้านสำหรับผู้ที่จะสร้างบ้านในรูปแบบเรือนพื้นถิ่น เพื่อสร้างความกลมกลืนแก่พื้นที่ โดยจัดทำแนวทางในการปรับปรุงอาคารหรือสร้างใหม่ เพื่อให้รูปแบบอาคารอยู่ในลักษณะเดียวกัน (Guideline) บ้านเก่าบนถนนสิงหนาทบำรุงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีบทบาทสำคัญของเมืองแม่ฮ่องสอน (Node) ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของเมืองแม่ฮ่องสอน สามารถบอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ดังนั้นการปรับปรุงและฟื้นฟูจะช่วยอนุรักษ์เมืองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อทำการอนุรักษ์เรือนพื้นถิ่น ด้วยการเก็บข้อมูลถอดแบบ และจัดทำแบบจำลอง
- 2) เพื่อจัดทำแนวทางการปรับปรุง พื้นฟูบ้านเก่าให้มีความแข็งแรงและคงรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ไว้และมีแบบแผนเดียวกัน
- 3) เพื่อควบคุมรูปแบบอาคารที่ก่อสร้างในเขตอนุรักษ์ให้เป็นไปตามแนวทางที่ส่งเสริมบรรยากาศย่านเก่าของเมือง และสร้างสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม
- 4) เพื่อหาหน่วยงาน องค์กร เช่น ชมรมอนุรักษ์บ้านเก่า ร่วมสนับสนุนด้านการดำเนินงาน และงบประมาณ สำหรับการซ่อมแซม เพื่ออนุรักษ์บ้านเก่า

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) อาคารเก่าเมืองแม่ฮ่องสอนได้รับการซ่อมแซม พื้นฟู และทำการอนุรักษ์
- 2) เกิดอาคารใหม่ที่ได้รับการออกแบบให้มีรูปแบบสถาปัตยกรรมท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องและกลมกลืนกับอาคารเก่าในปัจจุบัน
- 3) รักษาบรรยากาศเมืองเก่า ให้สอดคล้องต่อแนวคิดพิพิธภัณฑ์มีชีวิต
- 4) มีรูปแบบ องค์ประกอบอาคารเก่าไว้สำหรับการซ่อมแซม กรณีที่บ้านเก่าเกิดทรุดโทรม และเกิดความเสียหาย
- 5) มีหลักฐาน แหล่งองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ รูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น
- 6) ผู้อยู่อาศัย เจ้าของบ้านเก่าเกิดความภาคภูมิใจในการเก็บรักษา อนุรักษ์บ้านเก่า
- 7) เจ้าของบ้านเก่าเกิดรายได้ จากการเก็บค่าเข้าชมบ้าน

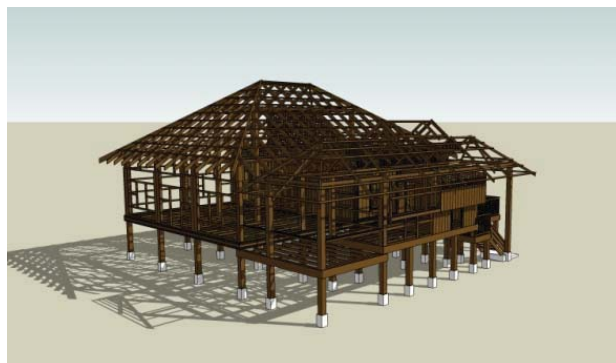

ประเด็นสำคัญของกิจกรรมโครงการ

- 1) จัดทำแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์หน้าบ้านเก่าบนถนนสิงหนาทบำรุง
- 2) ร่วมกิจกรรมงานถนนแสงเทียนในช่วงเทศกาลออกพรรษา ประจำปี 2553
- 3) บันทึกรวบรวมข้อมูลประวัติศาสตร์บ้านเก่าเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อจัดทำหนังสือ

กระบวนการดำเนินงานและการอนุรักษ์

- 1) การเก็บข้อมูลด้วยการสำรวจ ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของรูปแบบอาคารบริเวณถนนสิงหนาทบำรุง
- 2) การเข้าพบเจ้าของบ้านเก่า เพื่อชี้แจง สร้างความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูลบ้านเก่า และ เป้าหมายของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- 3) การเก็บข้อมูลของบ้านเก่า ในส่วนต่างๆ ดังนี้
 - ด้านประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของบ้านเก่า
 - ด้านโครงสร้าง และรายละเอียดส่วนตกแต่งต่างๆ
 - ศัพท์พื้นถิ่นเกี่ยวกับเรือนไม้
 - สอบถาม สืบหาพฤติกรรมการใช้สอยของเจ้าของบ้านเก่า
 - สืบหา สอบถามวิธีการก่อสร้าง หรือเทคโนโลยีการก่อสร้าง ภูมิปัญญารูปแบบวิธีการก่อสร้าง การประกอบโครงสร้างบ้าน ของคนยุคก่อน
 - ถอดแบบก่อสร้าง เขียนแบบ จัดทำหุ่นจำลอง (model)

ภาพ 2-6 แบบ Sketch up และแบบจำลอง บ้านโบราณ

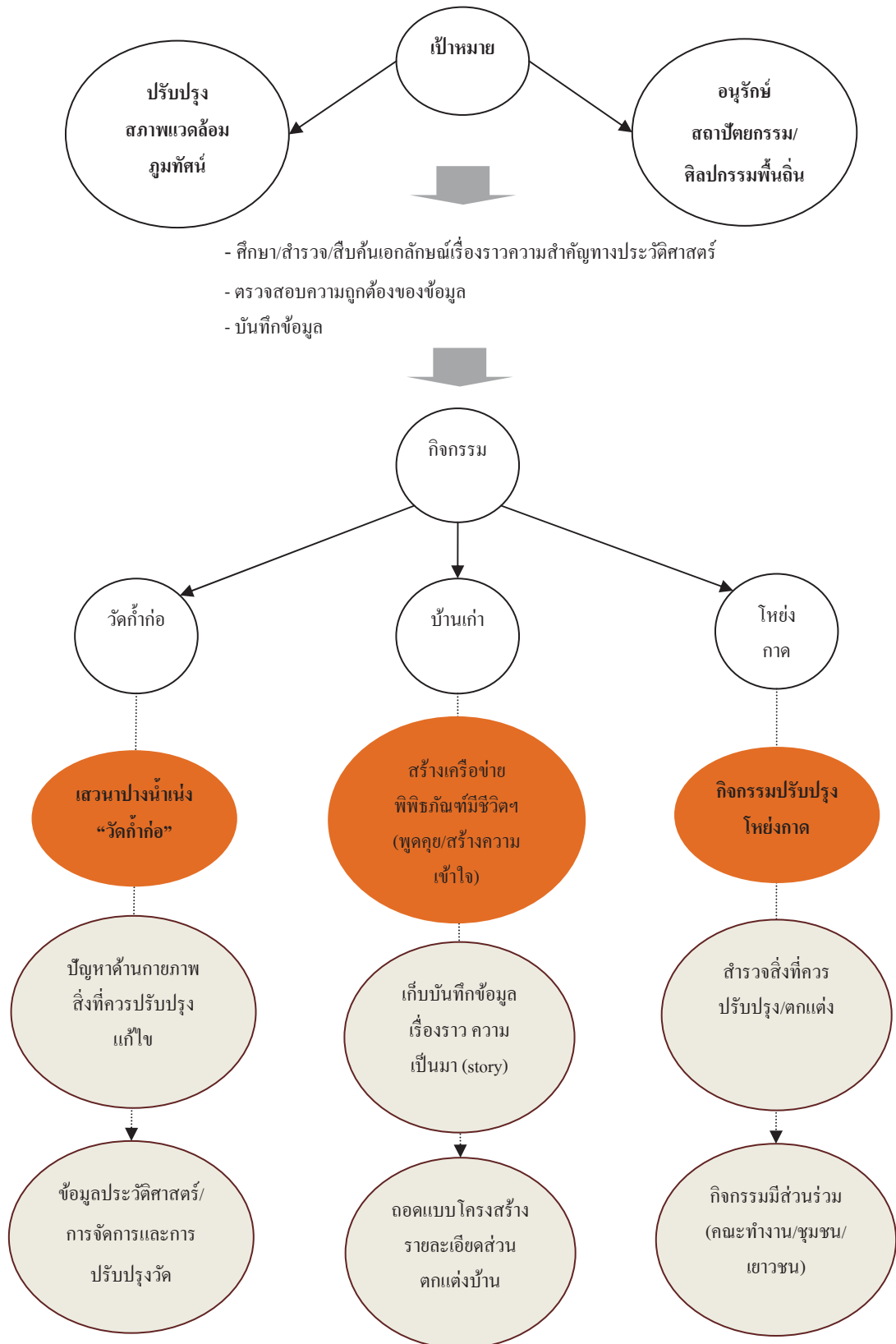
- 4) ออกแบบวิธีการปรับปรุง ซ่อมแซมบ้านเก่า (กรณี: ร้านคิ้วท์เพรส คุณบุญจิรา)
- 5) จัดระเบียบ ในส่วนของเก่า วัดอุโบราณภายในบ้านเก่า เพื่อจัดทำเป็นส่วนพิพิธภัณฑ์บ้านเก่า (small museum)
- 6) จัดทำป้ายแสดงข้อมูลบ้านเก่า
- 7) จัดเก็บรวบรวมข้อมูลด้านแบบก่อสร้าง เป็นดิจิทัลไฟล์ส่งมอบให้เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนและศูนย์ประสานงานฯ เพื่อเป็นฐานข้อมูล นำไปเป็นองค์ความรู้ด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเมืองแม่ฮ่องสอน
- 8) ผลักดันแผน แนวทางการอนุรักษ์บ้านเก่าให้เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนต่อยอด ในการจัดทำเทศบัญญัติควบคุมอาคารบริเวณถนนสิงหนาทบำรุง โดยการกำหนด Building code (ประมวลข้อบังคับอาคาร) ให้กับอาคารและเมือง ซึ่งจะต้องมีการจัดประชุมเพื่อให้ชุมชนรับรู้และร่วมเสนอแนวคิดและความเห็นชอบ

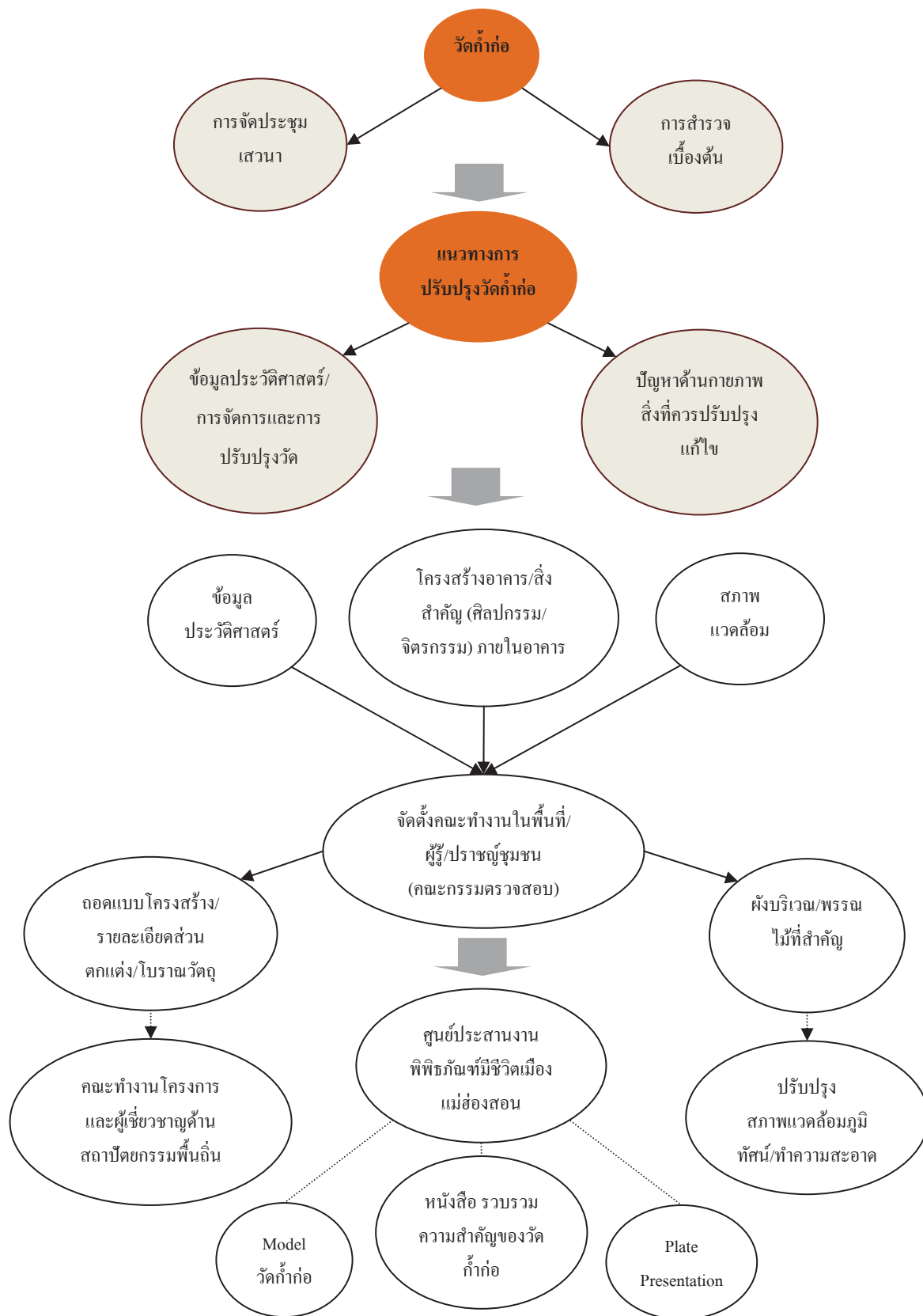
ภาพ 2-7 บริเวณระเบียงที่เก็บของโบราณบ้านคุณดาบุญเลิศ

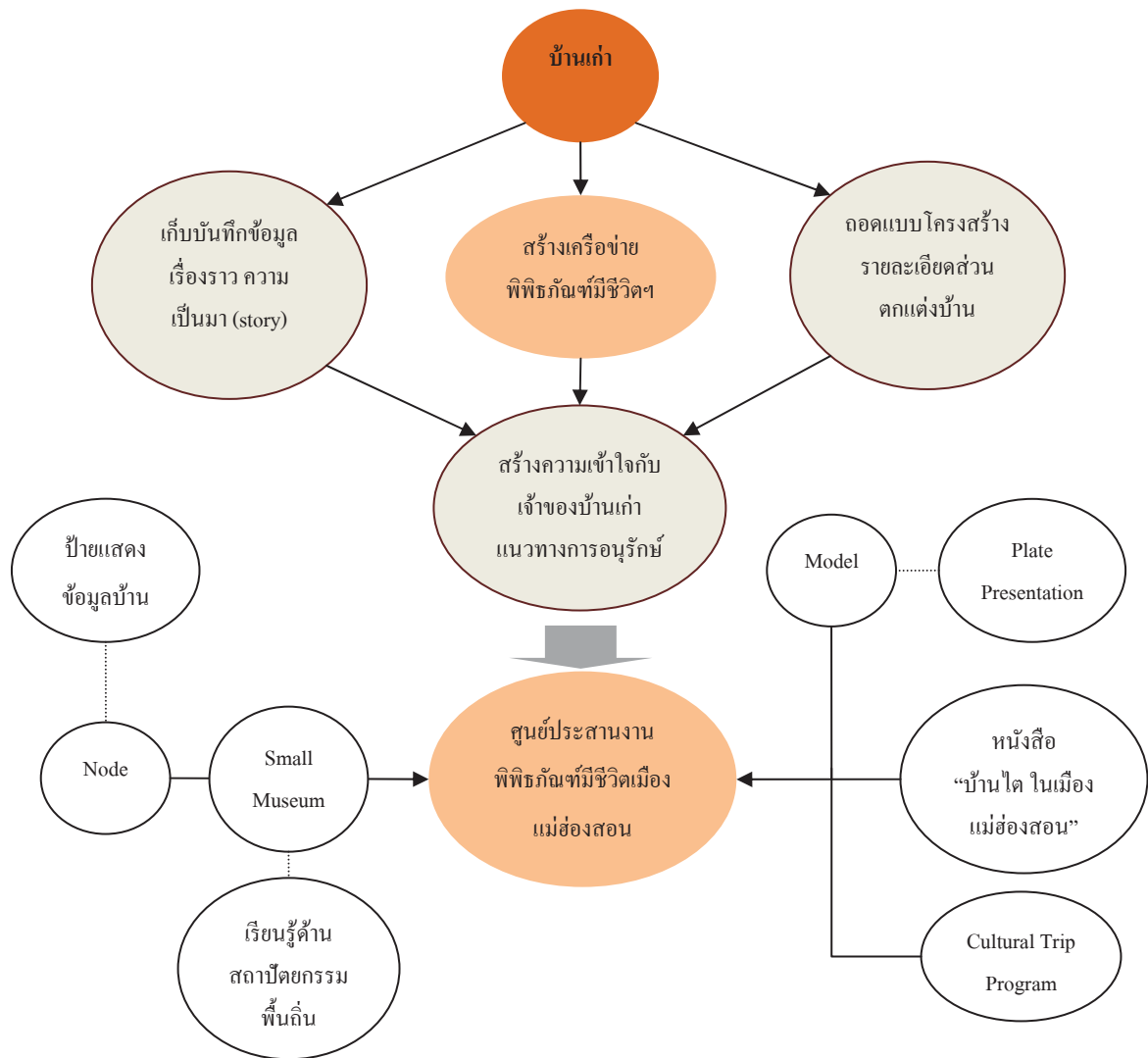
ภาพ 2-8 ร้านคิ้วท์เพรส

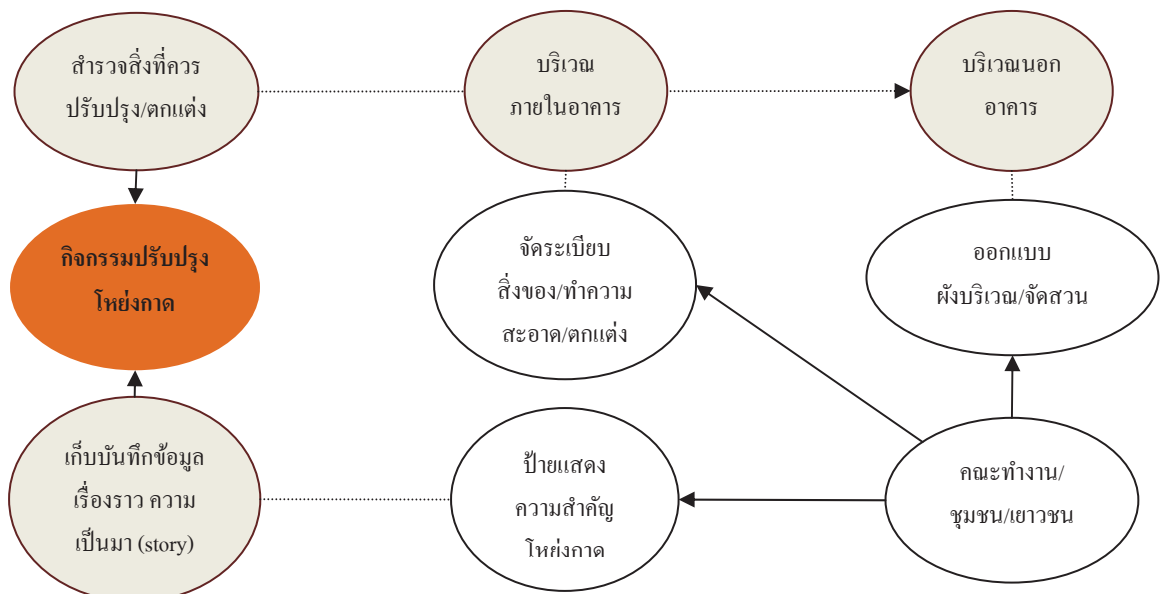
แผนภูมิ 2-7 กรอบแนวคิดโครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภูมิทัศน์และสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

แผนภูมิ 2-8 กรอบแนวคิดแนวทางการปรับปรุงวัดเก่า

แผนภูมิ 2-6 กรอบแนวคิดแนวทางการอนุรักษ์บ้านเก่า

แผนภูมิ 2-9 กรอบแนวคิดกิจกรรมการปรับปรุงโห่่งกาต

2.4.4 โครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนสำหรับการอนุรักษ์วัฒนธรรม วิถีชีวิต ที่สอดคล้องต่อสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนเมืองแม่ฮ่องสอน มากกว่าการเปิดเมืองที่ต้องการรองรับนักท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว ดังนั้นจึงต้องส่งเสริมอาชีพของคนในท้องถิ่น และยังคงคำนึงถึงรายได้ในชุมชนอย่างพอเพียงซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาเมืองให้ยั่งยืน การสร้างรายได้ให้กับชุมชนในท้องถิ่นจะต้องสัมพันธ์ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หรือพิพิธภัณฑ์มีชีวิต เพื่อที่จะตอบสนองด้านวัตถุประสงค์หลักของโครงการ ดังนั้นจึงเกิดแนวคิดโครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นขึ้น นอกจากจะเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนแล้ว ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นยังสามารถเกื้อหนุน และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้อีกรูปแบบหนึ่งด้วย

ในแต่ละชุมชนของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนมีผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ มีความดั้งเดิมที่ท้องถิ่นไม่มี มีการผลิตคิดค้นในท้องถิ่น แต่ปัจจุบันผลิตภัณฑ์หรือสินค้าบางอย่างที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ยังไม่ได้รับการพัฒนาแต่อย่างใด เช่น วัฒนธรรมด้านอาหาร ซึ่งถ้าหากมีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ทั้งด้านคุณภาพของสินค้า และด้านบรรจุภัณฑ์ให้มีคุณภาพที่ได้มาตรฐาน เหมาะสำหรับเป็นของฝาก ของที่ระลึก ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของเมืองแม่ฮ่องสอน รวมถึงการฟื้นฟู ส่งเสริมการแหล่งผลิตสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองแม่ฮ่องสอนก็เป็นส่วนหนึ่งของโครงการฯ นักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมกรรมวิธีการผลิตของสินค้าเหล่านั้นได้ เช่น การอัดงา หรือหมมบ้านที่ผลิตถั่วเน่าแผ่น ไร่ถั่ว เป็นต้น

โครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น จึงมีเป้าหมายเพื่อหาแนวทางการพัฒนา โดยเชื่อมโยงกับรายการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑ์มีชีวิต โดยอยู่ภายใต้การจัดการของศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมเอกลักษณ์ด้านอาชีพท้องถิ่น เพื่อสร้างเรื่องราวให้กับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นจากต้นกำเนิด จนถึงเป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่แปรรูปพร้อมจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว หรือคนในท้องถิ่น ซึ่งโครงการฯ นี้จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนที่เป็นแหล่งผลิตได้ รวมถึงจะทำให้ทราบถึงความเป็นไปได้ และแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานสู่ความเป็นสากล

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อสร้างเอกลักษณ์สินค้าที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่เมืองแม่ฮ่องสอน
- 2) เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนในท้องถิ่น
- 3) เพื่อส่งเสริม และสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้กับเมืองแม่ฮ่องสอน
- 4) ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยการสร้างเครือข่ายกลุ่มผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) เครือข่ายผู้ประกอบการด้านผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง
- 2) ชุมชนมีรายได้เสริมจากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น
- 3) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้รับการส่งเสริมด้วยสินค้าที่มาจากภูมิปัญญาชาวบ้าน
- 4) สินค้าท้องถิ่นมีเอกลักษณ์ทั้งจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและมีมูลค่าเพิ่มด้วยการพัฒนาตัวสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่ได้คุณภาพ มาตรฐานสากล

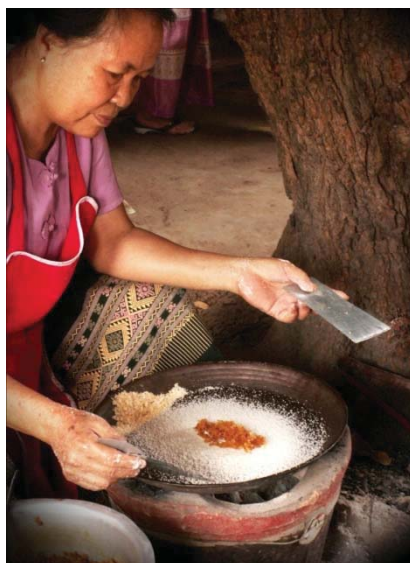

การนำผลงานไปใช้

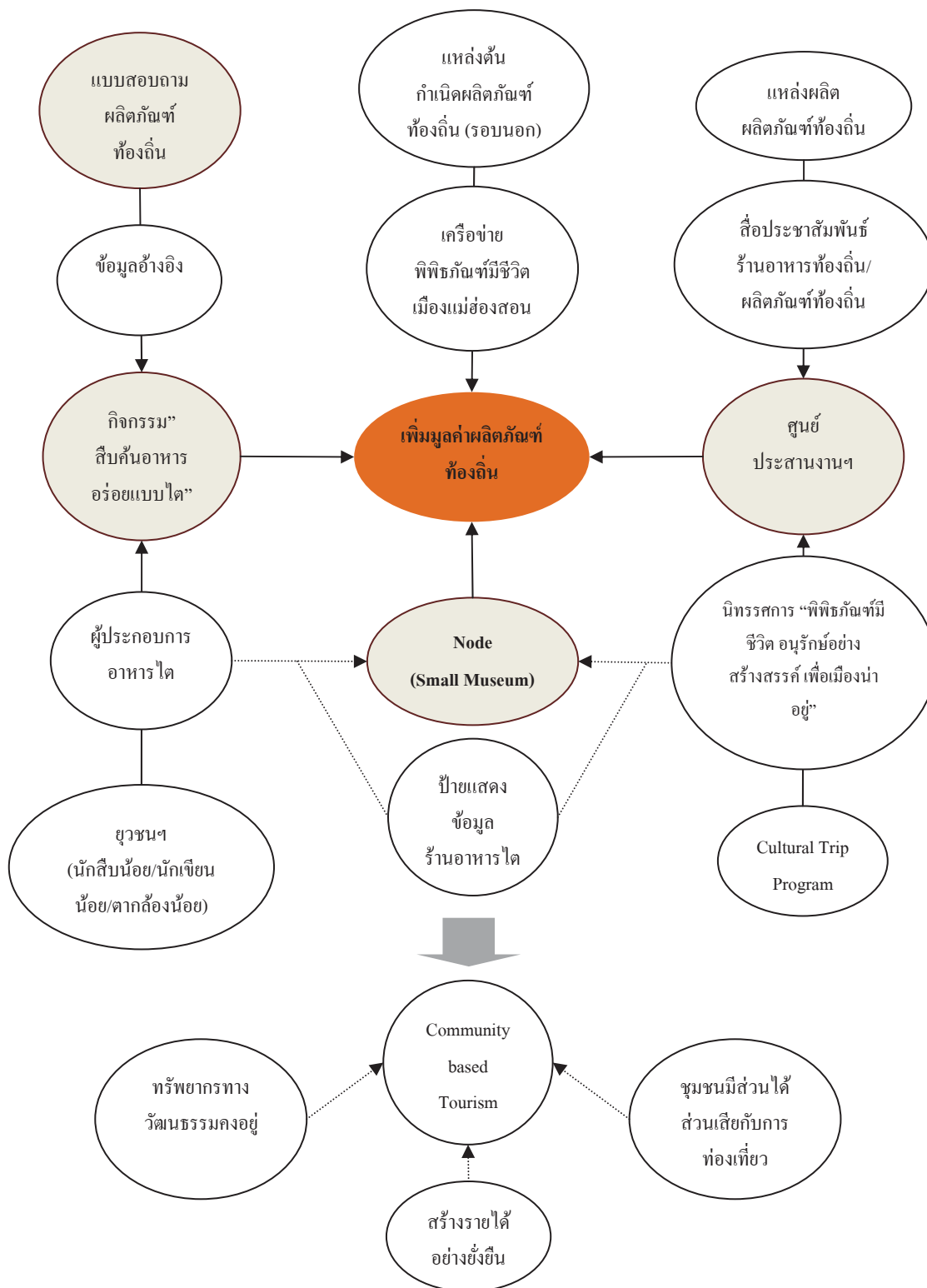
- 1) แผนการดำเนินงานที่เสนอแนะเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนหรือหน่วยงานต่างๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องได้
- 2) กลุ่ม “เครือข่ายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเมืองแม่ฮ่องสอน” สามารถนำความรู้ที่ได้จากการร่วมกิจกรรมนำไปเป็นพื้นฐานเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองเฉพาะด้านต่อไป
- 3) การรวมกลุ่มเพื่อสร้างเครือข่ายจะเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาในครั้งต่อไป และเป็นกำลังที่สำคัญของเมืองแม่ฮ่องสอนต่อไป

วิธีการดำเนินการ

- 1) การวางแผนกรอบการดำเนินงาน
 - สร้างกรอบแนวคิดของโครงการ
 - การออกแบบโครงสร้างบริหารการดำเนินงาน
 - กำหนดบุคลากร (คณะทำงานในพื้นที่) ในการดำเนินงานให้เหมาะสมกับหน้าที่รับผิดชอบ
- 2) สร้างกิจกรรมตามแนวคิด และกลยุทธ์เพื่อขับเคลื่อนโครงการ
 - การสร้างความเข้าใจด้านกรอบแนวคิด เป้าหมาย และโครงการสร้างการดำเนินแก่คณะทำงานในพื้นที่
 - วางแผนโครงสร้างการจัดกิจกรรมเพื่อขับเคลื่อนโครงการให้ตรงตามเป้าหมาย กลยุทธ์การดำเนินงาน
 - ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนงานที่ได้วางไว้ โดยคำนึงถึงช่วงเวลาที่สามารดำเนินงานร่วมการโครงการอื่นหรือกิจกรรมของเมืองแม่ฮ่องสอน
 - สรุปผลการดำเนินงาน
- 3) ประเมินผลและจัดทำรายงาน
 - จัดการประชุมเสวนา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อชี้แจงผลการดำเนินการในแต่ละระยะ
 - จัดทำรายงานการดำเนินงาน

ภาพ 2-9 ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเมืองแม่ฮ่องสอน

แผนภูมิ 2-10 กรอบแนวคิดโครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

2.4.5 โครงการจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (Maehongson living museum coordination center) เกิดขึ้นจากแนวคิดในการจัดการท่องเที่ยวด้วยระบบชุมชนเมืองที่เชื่อมโยงด้วยศูนย์ประสานงานฯ โดยมีสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือ ความเป็นอยู่ของชุมชนร่วมกับการอนุรักษ์ พัฒนาเมือง การดำเนินการในด้านต่างๆ จะต้องสะท้อนถึงผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ ไม่ใช่เน้นการท่องเที่ยว โดยถือนักท่องเที่ยวเป็นผู้มาเยือน เป็นผู้ที่มาแสวงหาความเป็นเมืองวัฒนธรรม ผลประโยชน์ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ คือ ความรู้ทางวัฒนธรรม และความอึดอ้อมจากการที่ได้สัมผัสวัฒนธรรม วิถีชีวิตอีกรูปแบบหนึ่ง ที่สะท้อนถึงอารยธรรมเมืองทางประวัติศาสตร์ ทั้งสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ศาสนสถาน อาคารบ้านเรือน ที่มีคุณค่ารวมถึงวัฒนธรรม เป็นการฟื้นฟูอารยธรรมจากอดีตให้วนคืนสู่สภาวะปัจจุบันด้วยการตระหนักถึงคุณค่าในวิถีชีวิต จารีตเดิม ซึ่งผลตอบแทนที่ชุมชนได้รับ คือ ความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ที่แสดงออกทางด้านวัตถุสิ่งของ รวมถึงความมีชีวิตทางวัฒนธรรมที่ผ่านรูปแบบวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนอย่างเป็นธรรมชาติ ตามความหมายของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ซึ่งทั้งส่วนประกอบของเมือง โดยเฉพาะคนแม่ฮ่องสอน จึงถือว่าเป็นพิพิธภัณฑ์มีชีวิต

การบริหารจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน จึงมีความสำคัญ ซึ่งถือได้ว่าเป็นตัวกลางประสานงานนักท่องเที่ยว ชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น ภาคเอกชน และประวัติศาสตร์ โดยทางเทศบาลและคณะทำงานได้นำเสนออาคาร รสพ.ที่ตั้งอยู่บริเวณถนนสิงหนาทบำรุงใกล้กับตลาดสายหยุด ให้จัดตั้งเป็นศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อเป็นศูนย์กลางหรือสำนักงานของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โดยมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- เชื่อมโยงข่าวสาร ประสานงานระหว่างนักท่องเที่ยว ชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอนและเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน
- ศูนย์รวมการศึกษา เรียนรู้ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอน
- พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์เมืองแม่ฮ่องสอน
- ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ด้านการท่องเที่ยวของเมืองแม่ฮ่องสอน
- ให้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของเมืองแม่ฮ่องสอนแก่ผู้ที่สนใจ หรือนักท่องเที่ยว เช่น เทศกาลงานประเพณี สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (บ้าน วัด) ที่พักแบบ Home Stay กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม
- จัดรายการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวในลักษณะเป็นหมู่คณะและเป็นรายบุคคล
- เป็นศูนย์กลางและจุดเริ่มต้นของนักท่องเที่ยว ในการท่องเที่ยว “มรดกทางวัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอน”
- เป็นศูนย์การจัดนิทรรศการที่เกี่ยวกับ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”
- เป็นพื้นที่สาธารณะ สำหรับนักท่องเที่ยว และคนเมืองแม่ฮ่องสอน
- เป็นศูนย์กลางการดำเนินงานของโครงการที่อยู่ภายใต้การจัดการของศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของศูนย์ประสานงานเมืองแม่ฮ่องสอนแก่หน่วยงานท้องถิ่น ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ นักท่องเที่ยว คนภายนอกและชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน
- 2) เพื่อวางแผนการดำเนินงานกิจกรรมภายใต้ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- 3) เพื่อกำหนดความชัดเจนในบทบาทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและหน้าที่ของศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

- 4) เพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการจัดการเมืองด้วย “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต” และเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ วัฒนธรรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) หน่วยงานท้องถิ่น ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบนักท่องเที่ยว และชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอนมีความเข้าใจในบทบาทของ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- 2) ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนมีกิจกรรมเพื่อสนับสนุนและร่วมกับกิจกรรมของเมือง แม่ฮ่องสอนในการส่งเสริมวัฒนธรรมรวมถึงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
- 3) ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนเป็นศูนย์กลาง หรือองค์กรหนึ่งที่มีหน้าที่ดูแลรอบการ อนุรักษ์วัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอน โดยมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน

การนำผลงานไปใช้

- 1) แผนการดำเนินงานที่เสนอแนะเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนหรือหน่วยงานต่างๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการ จัดกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องได้
- 2) ศูนย์ประสานงานฯ สามารถใช้เป็นพื้นที่สาธารณะ หรือจุดนัดพบของคนเมืองแม่ฮ่องสอน หรือนักท่องเที่ยว ได้
- 3) บทบาทหน้าที่ของศูนย์ประสานงานฯ จะสามารถเชื่อมโยงการทำงานด้านวัฒนธรรมเมืองกับหน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน ในเมืองแม่ฮ่องสอนได้

วิธีการดำเนินการ

- 1) การวางแผนกรอบการดำเนินงาน
 - สร้างกรอบแนวคิดของโครงการ
 - รวบรวมข้อมูล และศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กร หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่ทำหน้าที่ใน ลักษณะเดียวกัน
 - การออกแบบโครงสร้างบริหารการดำเนินงาน
- 2) สร้างกิจกรรมตามแนวคิด และกลยุทธ์เพื่อขับเคลื่อนโครงการ
 - การสร้างความเข้าใจด้านกรอบแนวคิด เป้าหมาย และ โครงการสร้างการดำเนินแก่เจ้าหน้าที่ศูนย์และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - วางแผนโครงสร้างการจัดกิจกรรมเพื่อขับเคลื่อน โครงการให้ตรงตามเป้าหมาย กลยุทธ์การ ดำเนินงาน
 - ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนงานที่ได้วางไว้ โดยคำนึงถึงช่วงเวลาที่สามารถดำเนินงานร่วมกับ โครงการอื่นหรือกิจกรรมของเมืองแม่ฮ่องสอน
 - สรุปผลการดำเนินงาน
- 3) ประเมินผลและจัดทำรายงาน
 - จัดการประชุมเสวนา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อชี้แจงผลการดำเนินการในแต่ละระยะ
 - จัดทำรายงานการดำเนินงาน

กลยุทธ์เพื่อดำเนินโครงการ

กลยุทธ์หลักของการดำเนินโครงการวางแผนจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน มีกลยุทธ์ที่สำคัญเพื่อให้โครงการสามารถขับเคลื่อนพร้อมกับการประสาน เชื่อมโยงกับกิจกรรมของโครงการอื่นๆ โดยมี 3 กลยุทธ์หลัก คือ

1) กำหนดบทบาทหน้าที่และความสำคัญของศูนย์ประสานงานฯ

การกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อแสดงความชัดเจนของรูปแบบการดำเนินงานจัดการภายในศูนย์ฯ และเป้าหมายของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โดยกำหนดให้ศูนย์ประสานงานฯ เป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นตัวกลางเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดการจัดการเมืองที่มีความสัมพันธ์กับผู้คนในพื้นที่ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสถาปัตยกรรมของเมือง ซึ่งจะต้องให้ความสำคัญต่อการรักษาบทบาทของเมืองมรดกทางวัฒนธรรม รวมถึงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ให้คนในพื้นที่นักท่องเที่ยว ได้รับทราบถึงแนวทางการดำเนินงาน เป้าหมายของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต การกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนของศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน จะช่วยให้กรอบแนวคิดการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ อยู่ในขอบเขตของกิจกรรม การปฏิบัติที่ชัดเจนของเมืองวัฒนธรรม

2) สร้างความรู้ ความเข้าใจบทบาทและนโยบายการจัดการภายในศูนย์ประสานงานฯ

จากการกำหนดบทบาทหน้าที่ศูนย์ประสานงานฯ ในช่วงต้นโดยเป็นศูนย์กลาง และเป็นตัวกลางที่มีการประสานงานทุกภาคส่วนระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนในท้องถิ่น รวมถึงนักท่องเที่ยวที่มาเยือน ดังนั้นการสร้างความรู้ความเข้าใจถึงบทบาทของศูนย์ประสานงานฯ ให้ทุกภาคส่วนได้เข้าใจนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ประสานงานฯ ซึ่งอันดับแรกต้องมีความเข้าใจในบทบาทความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอน เป้าหมายที่จะนำเสนอให้กับนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนได้รับทราบ ซึ่งสิ่งนี้จะมีผลต่อการประพฤติปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยวในการเข้าเยี่ยมชมสถานที่ทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ โดยเป้าหมายสำคัญอีกประการของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต คือ การท่องเที่ยวเชิงเคารพ (Respective Tourism) นอกจากเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ แล้วคนในพื้นที่ก็ต้องเข้าใจด้วยเช่นกัน และสร้างภาพลักษณ์ในการเป็นเจ้าบ้านที่ดี

การสร้างความรู้ ความเข้าใจบทบาทและนโยบายการจัดการภายในศูนย์ประสานงานฯ จะดำเนินการโดยการนำเสนอผ่านรูปแบบนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ณ ศูนย์ประสานงานฯ (อาคาร รสพ.) เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวจะได้ทราบถึงภาพรวม บทบาทพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน แนวทางการจัดการเมืองด้วยรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ จะต้องเข้าร่วมการอบรมและได้รับฟังข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารจัดการศูนย์ด้วยเช่นกัน

3) เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ศูนย์ประสานงานฯ

การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ศูนย์ประสานงานฯ เป็นกลยุทธ์สำคัญในการเผยแพร่ ข้อมูลการจัดการเมืองรูปแบบ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต” เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้หรือสถานที่สำหรับการศึกษาดูงานของนักศึกษาหรือผู้ที่สนใจ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในการสร้างภาพลักษณ์ให้เป็นแหล่งพื้นที่เพื่อศึกษาดูงาน และหากมีผู้คนจากภายนอกมาเยี่ยมชม สนใจศึกษาเรียนรู้เพิ่มขึ้น ก็จะทำให้ผู้คนเมืองแม่ฮ่องสอนมีการตื่นตัว และตระหนักถึงคุณค่าอัตลักษณ์ของเมืองเพิ่มขึ้นด้วย ศูนย์ประสานงานฯ จึงเปรียบเสมือนฐานข้อมูลสำคัญ และส่วนประสมผลความเคลื่อนไหวสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อที่จะสามารถนำมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนาเพิ่มเติม

นอกจากในส่วนของการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์จากการเป็นสถานที่สำหรับศึกษาดูงานแล้ว การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบข้อมูลเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจเมืองได้ดียิ่งขึ้นก่อนการลงพื้นที่เพื่อเยี่ยมชม ศึกษาจริง มีดังนี้

- แผนที่พิพิธภัณฑ์มีชีวิต ที่ระบุสถานที่ที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิต

- นิตยสารโครงการฯ เอกสารขนาด A3 สองหน้า ที่มีหน้าหนึ่งเป็นแผนที่ ส่วนอีกหน้าหนึ่งมีเนื้อหาเป็นนิตยสาร ฉบับรายสองเดือน เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการดำเนินโครงการ การจัดกิจกรรม สารานุกรมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอน
- เอกสารประกอบการท่องเที่ยว ภายในมีเรื่องราวเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญที่ร่วมโครงการ ไม่ว่าจะเป็นสถาปัตยกรรม วัดวาอาราม บ้านเก่า รวมไปถึงประเพณี อาหาร เครื่องแต่งกาย ของที่ระลึก และอื่นๆ
- แผนการแนะนำการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์มีชีวิต เป็นแผนการท่องเที่ยวเมืองสำเร็จรูปที่มีการแนะนำหลายรูปแบบให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวที่มาเยือน ได้แก่ แผนการท่องเที่ยวเมืองในหนึ่งวัน สามวัน การท่องเที่ยวเมืองด้วยการเดินเท้า ใช้รถจักรยาน หรือ ประสานงานในพื้นที่ให้แก่คณะทัวร์จากต่างประเทศที่สนใจ เป็นต้น

ประเด็นสำคัญของกิจกรรมโครงการ

- 1) อบรมเสนอแนะแนวทางการวางแผนดำเนินงานบริหารจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- 2) อบรมสร้างความเข้าใจถึงหน้าที่บทบาทของศูนย์ประสานฯ และเจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์ประสานฯ
- 3) การออกแบบและจัดการความสัมพันธ์ระหว่างประโยชน์ใช้สอยของพื้นที่และกิจกรรมภายในศูนย์ฯ
- 4) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์การจัดตั้งศูนย์ฯ อย่างเป็นทางการ

ภาพ 2-10 ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

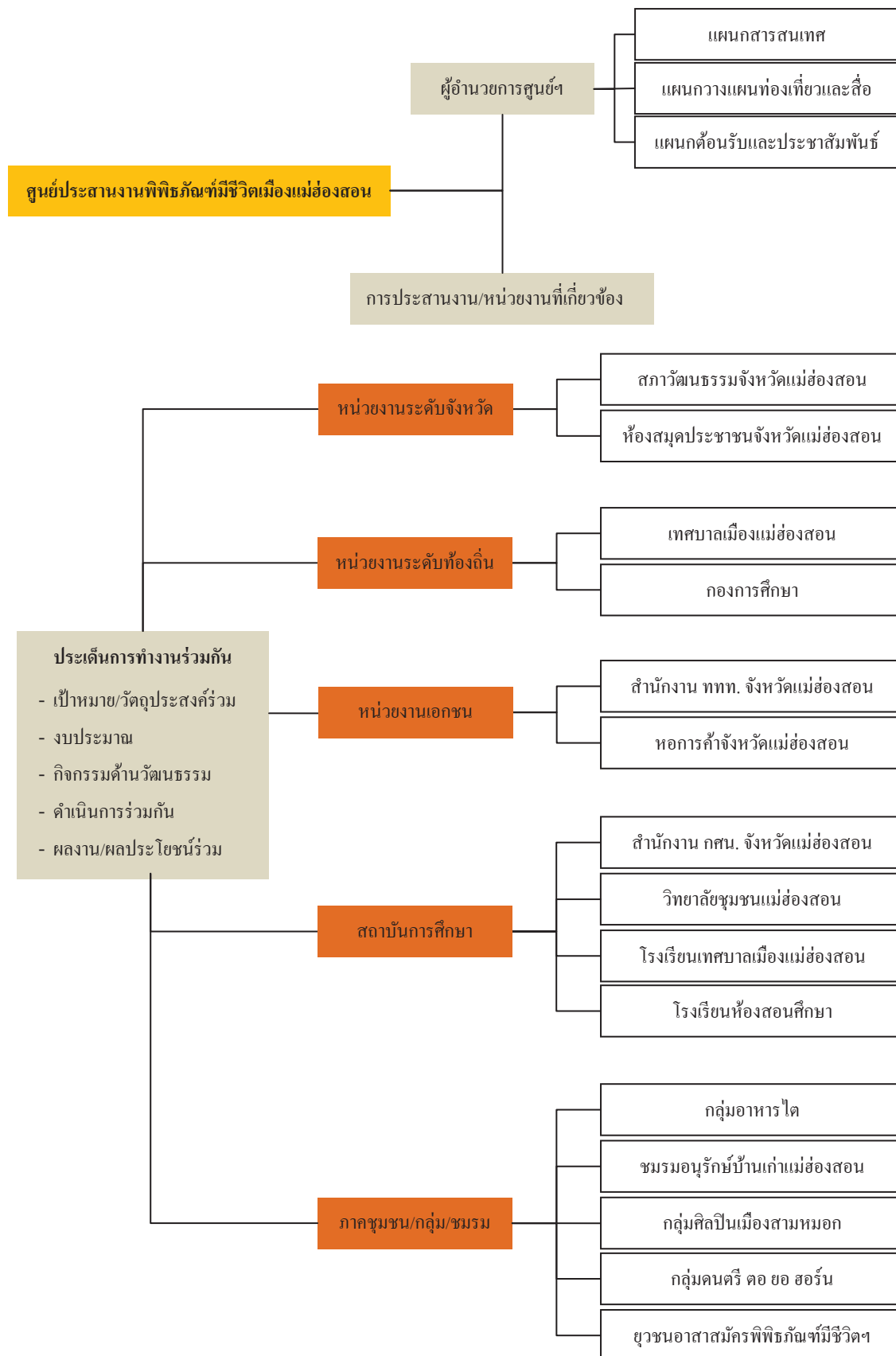

หน้าที่/บทบาทศูนย์ประสานงานฯ

- 1) ให้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับทำความรู้จักเมือง
 - ป้ายประชาสัมพันธ์โครงการ
 - ป้ายแสดงข้อมูล
 - โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการ
 - สื่อสิ่งพิมพ์ นิตยสารคอมพาส
 - สื่อมัลติมีเดีย วีดีโอคลิป สารคดี
 - สื่อ 3 มิติ หุ่นจำลอง (Model) การจัดแสดง (Display)
- 2) ให้ข้อมูลเชิงประยุกต์ในการวางแผนท่องเที่ยว
 - โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป
 - การให้คำแนะนำโปรแกรมท่องเที่ยวตามเงื่อนไข
 - การปรับโปรแกรมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องตามฤดูกาล เทศกาล
- 3) ประสานงานการจัดกิจกรรมเพื่อนำมาประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูล
 - กลุ่มนักท่องเที่ยว
 - ชุมชน คนในพื้นที่
 - หน่วยงานท้องถิ่น/จังหวัด
 - ภาครัฐกิจเอกชน/องค์กรเอกชน/องค์กรอิสระ
 - สถาบันการศึกษา/เยาวชน
- 4) เป็นแหล่งเก็บรวบรวมข้อมูลกลาง
 - สื่อสิ่งพิมพ์ (แผ่นพับ แผนที่ หนังสือ คู่มือท่องเที่ยว)
 - สื่อไฟล์ดิจิทัล (Database)
 - การปรับโปรแกรมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องตามฤดูกาล เทศกาล
- 5) จัดกิจกรรมเฉพาะศูนย์ตามวัตถุประสงค์
เช่น
 - นิทรรศการ
 - การฝึกซ้อมกลุ่มดนตรีพื้นถิ่น ตอ ขอ ฮอว์น
 - การฝึกอบรม/การประชุม
 - ฯลฯ

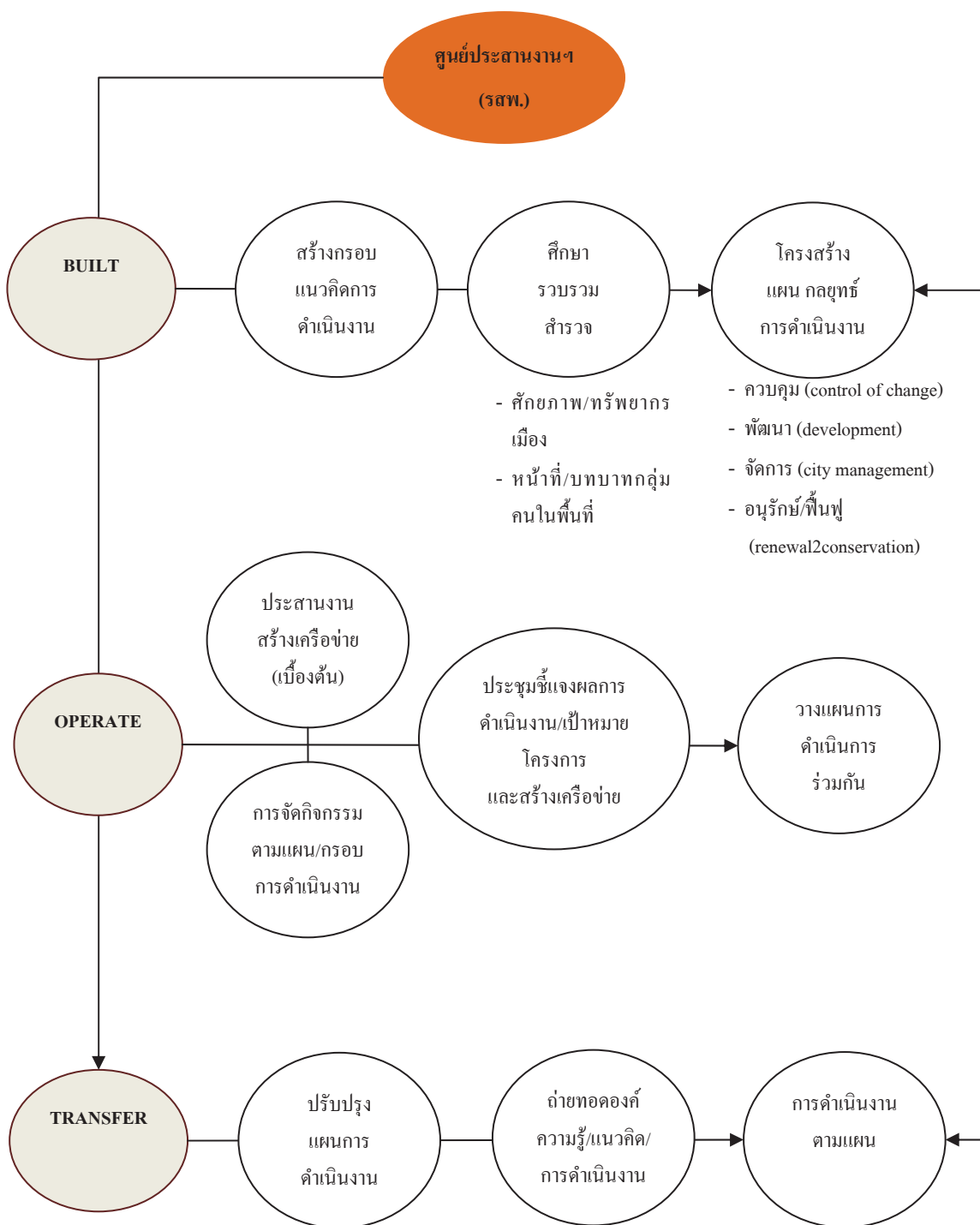
ภาพ 2-11 กิจกรรมนิทรรศการ “เมืองน่าอยู่” ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

แผนภูมิ 2-11 โครงสร้างบุคลากรและเครือข่ายที่สนับสนุนศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

แผนภูมิ 2-12 กรอบแนวคิดโครงการการจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

แผนภูมิ 2-13 กรอบการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

2.5 กรอบการดำเนินงานการจัดกิจกรรม

โครงการย่อยและกิจกรรม		ระยะ 6 เดือน พ.ศ.2553-2554 (กย.-กพ.) รายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1						ระยะ 12 เดือน พ.ศ.2554 (มีค.-สค.) รายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 2						ระยะ 18 เดือน พ.ศ.2554-2555 (กย.-กพ.) รายงานฉบับสมบูรณ์					
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
โครงการสืบสานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นใหม่																			
การอบรมเยาวชนอาสาสมัครจำนวน 38 ครั้ง																			
การเสวนา “เล่าเรื่อง บ้านร่องสอน”																			
กิจกรรม “แลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน และวัฒนธรรมท้องถิ่น”																			
แนวทางการจัดกิจกรรมประกวดบทความ หัวข้อ “ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธกันชนมีชีวิต”																			
การเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำหนังสือ “เทศกาล งานประเพณีได้”																			
โครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น																			
สรุปผลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น																			
การประชุมกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว																			
กิจกรรม “สืบสานอาหารอ้อยแบบได้” (ชุมชนฯ ร่วมกิจกรรม)																			
จัดทำป้ายแสดงข้อมูลร้านอาหารได้																			
นิทรรศการ “อาหารได้”																			
กิจกรรม “ตามล่าหาร้านอ้อย”																			

ระยะเวลาการดำเนินงาน

ตาราง 2-1 กรอบการดำเนินงานการจัดกิจกรรม (ต่อ)

โครงการย่อยและกิจกรรม	ระยะ 6 เดือน พ.ศ.2553-2554 (กย.-กพ.) รายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1						ระยะ 12 เดือน พ.ศ.2554 (มีค.-สค.) รายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 2						ระยะ 18 เดือน พ.ศ.2554-2555 (กย.-กพ.) รายงานฉบับสมบูรณ์					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
โครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสถาปัตยกรรมท้องถิ่น																		
ลงพื้นที่เพื่อสำรวจวัดในเมืองแม่ฮ่องสอน																		
ลงพื้นที่สำรวจรายละเอียดวัดเก่า																		
ประชุมเสวนาปวงนางแก้ว หัวซ้อ “วัดเก่า”																		
ลงพื้นที่สำรวจรายละเอียดวัดเก่าครั้งที่ 2 (ถอดแบบรายละเอียดโครงสร้าง)																		
ลงพื้นที่สำรวจรายละเอียดวัดเก่าครั้งที่ 3 (ถอดแบบรายละเอียดโครงสร้าง)																		
ลงพื้นที่สำรวจรายละเอียดวัดเก่าครั้งที่ 4 (ผังการปรับปรุงโครงสร้าง/พัฒนา)																		
การประชุมกลุ่มย่อย (ชมรมบ้านเก่า)																		
ลงพื้นที่สำรวจบ้านเก่าบริเวณถนนสิงหนาทบำรุง																		
ลงพื้นที่เก็บรายละเอียดโครงสร้างบ้านเก่า ครั้งที่ 1 (ถอดแบบรายละเอียดโครงสร้าง)																		
ลงพื้นที่เก็บรายละเอียดโครงสร้างบ้านเก่า ครั้งที่ 2 (ถอดแบบรายละเอียดโครงสร้าง)																		
ลงพื้นที่เก็บรายละเอียดโครงสร้างบ้านเก่า ครั้งที่ 3 (ถอดแบบรายละเอียดโครงสร้าง)																		
กิจกรรม “รู้จักพื้นที่ไม่ ส่วนในบ้าน อ.บุญเลิศ”																		
ปรับปรุงภูมิทัศน์โหล่งกาด																		
การรวบรวมแบบโครงสร้างอาคาร บ้านเก่า เพื่อจัดทำหนังสือ “บ้านเก่า แบบใด”																		
จัดทำแบบจำลองบ้าน โบราณและบ้านคุณบุญจิรา																		

ระยะเวลาการดำเนินงาน

ตาราง 2-1 กรอบการดำเนินงานการจัดกิจกรรม (ต่อ)

โครงการย่อยและกิจกรรม	ระยะ 6 เดือน พ.ศ.2553-2554 (กย.-กพ.) รายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1						ระยะ 12 เดือน พ.ศ.2554 (มีค.-ธค.) รายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 2						ระยะ 18 เดือน พ.ศ.2554-2555 (กย.-กพ.) รายงานฉบับสมบูรณ์					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
โครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน																		
นิทรรศการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ครั้งที่ 1 (พิพิธภัณฑ์มีชีวิต)																		
นิทรรศการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ครั้งที่ 2 (เทศกาลปอยส่างลอง)																		
นิทรรศการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ครั้งที่ 3 (เมื่อน้ำอยู่)																		
นิทรรศการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (งานแม่ฮ่องสอนไอทีวัลเลย์)																		
แผนพับ (พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน)																		
นิตยสารคอมพาส “Living Museum แม่ฮ่องสอน ที่นั้สุดท้ายทางวัฒนธรรม”																		
นิตยสารคอมพาส “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”																		
คู่มือท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ฯ (รวบรวมข้อมูล/Art work แต่ยังไม่ได้จัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม)																		
โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์โครงการ																		
Plate แสดงข้อมูลบ้านเก่า วัด เทศกาลปอยส่างลอง และกิจกรรมชุมชนอาสาสมัครฯ																		
วัสดุทัศนั พิพิธภัณฑ์มีชีวิต (ลายที่ศูนย์ประสานงานฯ)																		
โทรทัศน์ท้องถิ่น รายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”																		
เว็บไซต์ (ยังไม่สมบูรณ์)																		
กิจกรรมประกวดภาพถ่าย “แม่ฮ่องสอน เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต”																		
หนังสือแผนที่ Atlas (รวบรวมข้อมูล/Art work แต่ยังไม่ได้จัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม)																		

ระยะเวลาการดำเนินงาน

โครงการย่อยและกิจกรรม	ช่วงที่ 1 ระยะ 6 เดือน พ.ศ.2553-2554 (กย.-กพ.) รายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1						ช่วงที่ 2 ระยะ 12 เดือน พ.ศ.2554 (มีค.-ธค.) รายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 2						ช่วงที่ 3 ระยะ 18 เดือน พ.ศ.2554-2555 (กย.-กพ.) รายงานฉบับสมบูรณ์					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
โครงการจัดการศูนย์ประสานงานพิพาทกันชนชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน																		
จัดการพื้นที่ให้สอยภายในศูนย์ฯ																		
ออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยว พืพาทกันชนชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน																		
แผนที่พิพาทกันชนชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน																		
- แผนที่เส้นทางจักรยาน																		
- แผนที่ร้านอาหาร																		
- แผนที่ท่องเที่ยวพืพาทกันชนชีวิต																		
จัดทำแหล่งเส็กสำหรับดื่มตราตราของหมึกของศูนย์ฯ																		
จัดทำของที่ระลึกเพื่อจำหน่าย/แจกในศูนย์ฯ																		
- เส็กยิด “พืพาทกันชนชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”																		
- สมุดโน้ต ไดอารี่																		
- ไปสการ์ด																		
การประชุม “การจัดการศูนย์ประสานงานพิพาทกันชนชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”																		
รายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 1/2/รายงานฉบับสมบูรณ์ (3)							1						2					3

ระยะเวลาการดำเนินงาน

ส่วนที่ 3

กิจกรรมที่ได้ดำเนินการภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

การดำเนินการจัดกิจกรรมอยู่ในกรอบแนวคิดการดำเนินงาน ซึ่งในแต่ละโครงการย่อยมีส่วนสำคัญต่อพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โดยการจัดกิจกรรมในบางกิจกรรมสามารถเกิดผลตามวัตถุประสงค์มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงในหลายโครงการ การจัดกิจกรรมส่วนใหญ่อยู่ในช่วงระยะแรก-ระยะกลาง (1-12 เดือนแรก) มีโครงการย่อยที่ได้จัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ โครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โครงการประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนที่มีการจัดกิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์และสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ที่ได้มีการจัดเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับวัดเก่าแก่ และมีการเก็บบันทึกข้อมูลรายละเอียดบ้านเก่า เพื่อออกแบบก่อสร้างสำหรับเก็บบันทึกเป็นฐานความรู้ เป็นหลักฐานอ้างอิงในการอนุรักษ์รูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น และโครงการย่อยที่ได้มีการดำเนินการในระยะสุดท้าย ได้แก่ โครงการจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งได้มีการดำเนินการในด้านสถานที่ (ศูนย์ประสานงานฯ) ในระยะกลาง แต่ในส่วนของการประชุมเสวนา (focus group) เพื่อสร้างความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์ฯและด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระยะสุดท้ายของโครงการเนื่องจากจะต้องมีการแต่งตั้งบุคลากร หรือเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว และเพื่อให้เห็นกระบวนการดำเนินงานทั้งหมดของโครงการตั้งแต่แรก ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจในบทบาทของศูนย์ฯ ได้ดียิ่งขึ้น

ในเนื้อหาส่วนที่ 3 นี้ จะนำเสนอกิจกรรมที่ได้ดำเนินการไปทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาหลัก 6 ส่วน ด้วยกัน แบ่งตามโครงการย่อย ได้แก่

- 1) กิจกรรมการประชุม/เสวนาส่วนกลาง (ภาพรวมของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน)
- 2) กิจกรรมการลงพื้นที่สำรวจ พุดคุย กับคนในพื้นที่เมืองแม่ฮ่องสอนเฉพาะกลุ่ม (focus group)
- 3) กิจกรรมของโครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง
- 4) กิจกรรมของโครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น
- 5) กิจกรรมของโครงการเผยแพร่พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- 6) กิจกรรมของโครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น
- 7) กิจกรรมของโครงการวางแผนจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

3.1 กิจกรรมการประชุม/เสวนาส่วนกลาง (ภาพรวมของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน)

เป็นกิจกรรมการประชุมในระยะแรกของการดำเนินโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โดยมีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอเนื้อหาของโครงการฯ เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับพื้นที่ในทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานจังหวัด หน่วยงานท้องถิ่น ภาคธุรกิจ/เอกชน ภาคสื่อมวลชน และภาคประชาชน โดยมีการจัดประชุมแล้ว 3 ครั้ง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1.1 การประชุมครั้งที่ 1 หัวข้อ “โครงการและกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการดำเนินการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

โดยจัดขึ้นเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2553 เวลา 18.00-20.30 น. ณ โฮ่งกาด (ภาคประชาชน) และวันที่ 29 กรกฎาคม 2553 เวลา 9.00-12.00 น. ณ ห้องประชุมเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน (ภาคหน่วยงานท้องถิ่น) ซึ่งมีการนำผลสรุปจากการประชุมเสวนาที่โฮ่งกาด มานำเสนอต่อที่ประชุมของ เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน โดยเป็นการจัดประชุมที่มีเนื้อหาต่อเนื่องจากโครงการ “การออกแบบเบื้องต้นและความเป็นไปได้สำหรับพิพิธภัณฑ์มีชีวิตของเมืองแม่ฮ่องสอน” (โครงการชุดแรก) ส่วนรายละเอียดเป็นการนำเสนอแผนการดำเนินงาน 4 แผน ประกอบด้วยโครงการย่อยทั้งหมด 31 โครงการ ที่มาจากการศึกษาวิเคราะห์จากโครงการชุดแรก และมีการสรุปความเป็นไปได้ในการจัดทำ หรือเงื่อนไขของการจัดทำโครงการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ต่อไป โดยให้ที่ประชุมได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการคัดเลือกโครงการย่อยทั้งหมด เพื่อนำมาสู่แผนดำเนินการในภาคปฏิบัติการของการขับเคลื่อนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม ผลสรุปจากที่ประชุมได้มีการนำเสนอแผน โครงการ และคัดเลือกผู้รับผิดชอบที่เหมาะสม สอดคล้องในแต่ละโครงการ ทั้งนี้เพื่อให้แผนและโครงการย่อยภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน มีความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ซึ่งรายละเอียดจากที่ประชุมทั้งภาคประชาชนและภาคหน่วยงานท้องถิ่น มีดังนี้

สรุปผลการประชุม ณ โฮ่งกาด

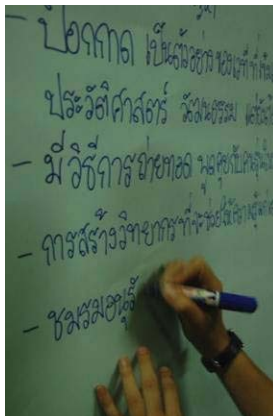
- ความคิดเห็นเกี่ยวกับแม่ฮ่องสอน
 - คนแม่ฮ่องสอนเป็นคนดี วานอนสอนง่าย และเป็นพี่น้องกับชาวพม่าซึ่งเป็นคนอ่อนโยนเช่นเดียวกัน
 - ศิลปวัฒนธรรมจากผู้อพยพมาอาจทำให้วัฒนธรรมเดิมเปลี่ยนไป เช่น สถาปัตยกรรมของวัด
 - ประเพณีถูกบิดเบือน เช่น ไข่ของสมัยใหม่ ตามกาลเวลา ขอให้ร่วมมือกันดูแลรักษา
 - ขาดผู้ควบคุม ปกป้อง รักษาประเพณีให้คงอยู่อย่างถูกต้องตามประเพณี โบราณทั้งพิธีการและเวลา
 - ผู้เฒ่าผู้แก่ไม่ต้องการให้มีประเพณีหรือพิธีการที่ไม่ถูกต้องตามขั้นตอน และไม่ถูกเวลา วัน เดือน ตามเดิม
 - การพัฒนาต้องทำควบคู่กับการรักษา ป้องกันและฟื้นฟู
- การท่องเที่ยวเชิงเคารพ
 - ควรมีการจัดอบรมผู้นำเที่ยวเรื่องการประพฤติตัวของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ไม่เคารพสถานที่
 - มักคุเทศก์ หรือผู้ปกป้องรักษาสถานที่ท่องเที่ยวจะช่วยดูแลและร่วมแก้ปัญหาการไม่เคารพวัฒนธรรม
 - การรวบรวม รักษาสมบัติทางวัฒนธรรมที่ล้ำค่าให้ผู้คนลูกหลานได้เรียนรู้ข้อมูลเหล่านั้น
 - สถานที่สำคัญ บ้านโบราณ โรงแรมเก่า สามารถใช้เป็นสถานที่ในการเรียนรู้
 - คนแม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่ศรัทธาในพระสงฆ์แต่อาจไม่ได้ให้ความสำคัญกับพุทธสถาน/วัด เท่าที่ควร
 - วัดอาจมีนโยบายในการก่อสร้าง สิ่งปลูกสร้างใหม่ๆ จึงเป็นเหตุให้สถาปัตยกรรมเก่าถูกรื้อถอน ทำลาย
 - ร่วมกันแสดงความต้องการในการอนุรักษ์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อกำหนด/นโยบาย
 - ขาดผู้รักษาวัฒนธรรมของเมือง/กลุ่มคนผู้รักษา
 - ที่ดินเปลี่ยนมือ ถูกขายให้กับนายทุน/คนต่างถิ่น เช่น การแต่งงานของคนในท้องถิ่นกับชาวต่างชาติ
 - สิ่งที่จะทำให้มีชีวิตชีวา คือ พื้นที่และกิจกรรมที่จะทำให้คนในชุมชนได้ขยับเข้าหากัน
 - การรักษาเมืองต้องหยั่งรากถึงคนรุ่นหลังโดยไม่จำเป็นว่าผู้ที่เข้ามามาร่วมรักษาเมือง คือ คนท้องถิ่นหรือนักท่องเที่ยว
 - เด็กและเยาวชนจะเริ่มเห็นคุณค่าและร่วมรักษา หากเห็นตัวอย่างจากคนรุ่นก่อน ผู้หยั่งรากประวัติศาสตร์

- การพบปะพูดคุยถ้าไม่มีการขายตัวโดยการทำกิจกรรม สิ่งทีพูดคุยก็จะถูกลืมหายไป
 - ข้อมูลใหม่ๆ จะช่วยสร้างกิจกรรม
 - การมีเวทีสม่ำเสมอจะทำให้กิจกรรมขับเคลื่อนต่อเนื่อง
- ให้เด็กมีกระบวนการสืบค้นประวัติศาสตร์จากผู้ใหญ่
- ขบวนการต่างๆ จะต้องแผ่ไปครอบคลุมทั้งเมืองควรมีการบันทึกรวบรวมปัญหา ประมวลแล้วนำมาศึกษาหาแนวทางแก้ไขปัญหา
- ป๊อปปากเก่าเป็นตัวอย่างของเวทีที่เข้มแข็งและหยั่งรากประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม แต่ยังต้องการน้ำเลี้ยง
- มีวิธีการถ่ายทอด พูดคุยกับคนรุ่นใหม่ให้ร่วมอนุรักษ์ เช่น มีวิทยากรที่จะช่วยให้ความรู้แก่เยาวชน
- ชมรมอนุรักษ์บ้านเก่าจะส่งเสริมและเผยแพร่การอนุรักษ์ และต้องการผู้ร่วมแนวทางอีกมาก เพื่อสร้างกิจกรรมต่อเนื่อง
- ควรมีการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมากขึ้น เช่น วัด
- การสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็ง โดยการสร้างจิตสำนึกให้ทุกคนเป็นเจ้าของเมืองร่วมกัน/มีส่วนร่วม
- อบรมนักเรียนเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรม
- หน่วยงานของรัฐควรเข้ามามีส่วนร่วมและผลักดัน
- การแต่งกายชุดไตทั้งดงามไม่แพ้ที่อื่นจะมีวิธีการใดที่จะช่วยรณรงค์ให้ทุกคนแต่งชุดไตมากขึ้น
- บำรุงต้นไม้ให้มีชีวิต เปรียบเหมือนขับเคลื่อนพิพิธภัณฑ์มีชีวิต
 - ผลิดอกออกผลให้เมืองแม่ฮ่องสอนคงไว้ซึ่งคุณค่าทางวัฒนธรรม
 - อาหารพืชคือกิจกรรมของชุมชน
 - น้ำเลี้ยงคือเวทีสนทนา ผลคือความยั่งยืน
 - ราก
 - ประเพณี
 - วัฒนธรรม
 - ข้อมูลประวัติศาสตร์ (หยั่งรากลึกมั่นคงด้วยข้อมูล)
 - การแต่งกายคือการแสดงเอกลักษณ์
 - การแต่งกายในชุดพื้นเมืองควรเป็นการแต่งเพื่อแสดงเอกลักษณ์พื้นถิ่นไม่ใช่การแต่งตามกฎระเบียบ/ข้อกำหนด
 - ควรมีการช่วยกันฟื้นฟู เสริมสร้างมรดกวัฒนธรรมเก่า ที่สูญหายไป รื้อฟื้นสิ่งเก่า สิ่งที่มีความสำคัญเป็นเอกลักษณ์
 - อนุรักษ์ของเก่า ประวัติศาสตร์ในอดีต
 - พื้นฟูวัฒนธรรม
 - สถาน้ำเมียงจะเป็นเวทีสำคัญในการพูดคุย
 - พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ไม่ถูกต้องควรถูกรวบรวมเพื่อหาทางแก้ไข
 - โครงการที่ควรดำเนินการควรมีทิศทางและขั้นตอนที่ชัดเจน เพราะต่างก็มีความสำคัญแต่ต้องจัดลำดับความสำคัญของโครงการที่ควรทำและเจ้าภาพโครงการ
 - ยุววิชัย ควรสร้างเครือข่ายโรงเรียน จัดตั้งกลุ่มยุววิชัยวัฒนธรรมท้องถิ่นหาหน่วยงานที่เลี้ยง
 - การประชุมชุมชนควรมีการแจกงาน จัดผู้รับผิดชอบและมีการติดตามงานในครั้งต่อไป ของการประชุม

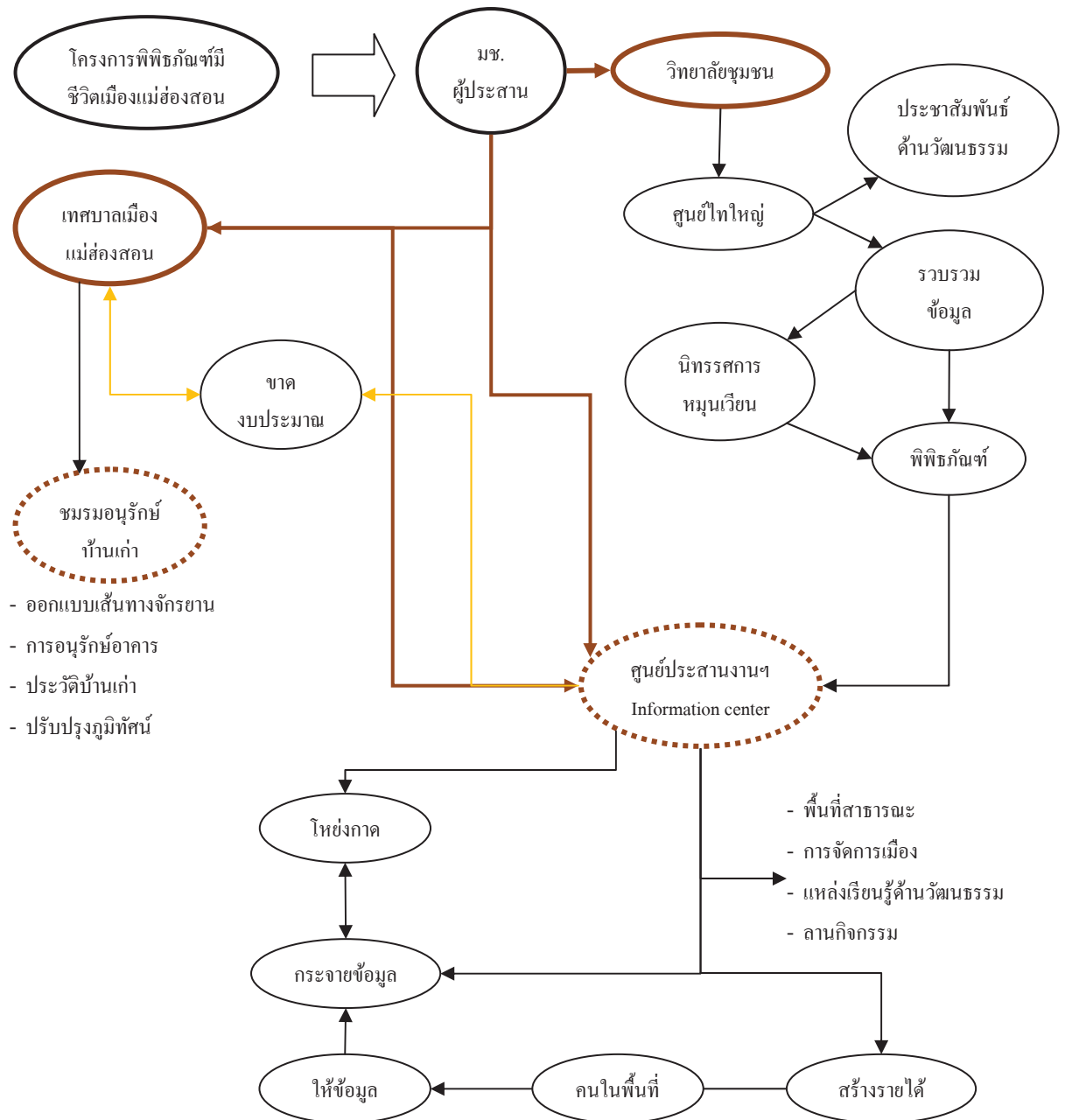
- เครือข่ายและความรู้คือปัจจัยหลักในการขับเคลื่อน
 - หาแกนหลักของโครงการแล้วผู้ร่วมโครงการจึงจะเกิดขึ้นตามมา
 - คัดเลือกกิจกรรมของโครงการที่สร้างผลลัพธ์พร้อมกันหลายด้านในการลงมือทำในครั้งเดียว
 - ต้องมีนักจัดการที่จะทำให้การพูดคุยเกิดขึ้นเป็นโครงการได้
- **สรุปโครงการเสนอแนะจากที่ประชุม**
- การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
 - ประชาสัมพันธ์จุดเด่นด้านวัฒนธรรม
 - สืบทอดด้านวัฒนธรรมแก่เยาวชน โดยการจัดอบรม
 - สร้างชุมชนที่เข้มแข็ง
 - ยกย่องคุณภาพของหน่วยงานราชการด้านวัฒนธรรม
 - ปลุกจิตสำนึกและรณรงค์การอนุรักษ์ด้านวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรม เช่น การแต่งกาย ประเพณี วัด บ้านเก่า
 - สร้างรายได้ที่พอเพียงแก่ชุมชน
 - ส่งเสริมรายได้เสริมแก่ผู้สูงอายุ
 - การแต่งกายที่เหมาะสมสำหรับการเข้าเยี่ยมชม หรือทำกิจกรรมในศาสนสถาน
 - ให้ความรู้แก่ชุมชนในเรื่อง “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต”
 - การจัดทำเทศบัญญัติข้อกำหนด อาคารสิ่งก่อสร้างให้ชุมชนมีส่วนร่วม
 - จัดทำสื่อเผยแพร่ทุกรูปแบบ
 - รณรงค์ส่งเสริมการใช้จักรยาน
 - การส่งเสริมการให้ความรู้ด้านวัฒนธรรมแก่ผู้สนใจ (อย่างถูกต้อง)

ภาพ 3-1 การประชุมครั้งที่ 1 หัวข้อ “โครงการและกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการดำเนินการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ณ โฮ่งกาด

สรุปผลการประชุม ณ เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

แผนภูมิ 3-1 สรุปผลการประชุมครั้งที่ 1 (เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน)

ภาพ 3-2 การประชุมครั้งที่ 1 หัวข้อ “โครงการและกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการดำเนินการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”
ณ เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

3.1.2 การประชุมครั้งที่ 2 หัวข้อ “โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

การจัดประชุมครั้งที่ 1 หัวข้อ “โครงการและกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการดำเนินการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ผลสรุปจากที่ประชุมได้มีการนำเสนอแผน โครงการ และคัดเลือกผู้รับผิดชอบที่เหมาะสม ให้สอดคล้องในแต่ละโครงการ ดังนั้นจึงได้มีการจัดการประชุมครั้งที่ 2 ขึ้นเพื่อความต่อเนื่อง ในหัวข้อ “โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ในวันที่ 31 สิงหาคม 2553 เวลา 18.00 น. ณ โฮ่งกาด โดยผลจากที่ประชุมได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมโครงการฯ ร่วมกัน

ภาพ 3-3 การประชุมครั้งที่ 2 หัวข้อ “โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ณ โฮ่งกาด

3.1.3 การลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ “โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

การลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือร่วม “โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” นี้ ได้มีการจัดประชุมในวันที่ 1 กันยายน 2553 เวลา 11.00 น. ณ ห้องประชุมเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อแสดงความร่วมมือในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ และร่วมเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมโครงการฯ ร่วมกัน โดยมีผู้ลงนามเป็นตัวแทนจาก 6 ฝ่าย และพยาน 2 ท่าน ดังนี้

ผู้ลงนาม

- ฝ่ายที่ 1 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (ดร.สิลาภรณ์ บัวสาย)
- ฝ่ายที่ 2 นายกเทศมนตรีเมืองแม่ฮ่องสอน (คุณสุเทพ นุชทรวง)
- ฝ่ายที่ 3 ผู้อำนวยการวิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน (คุณคมสัน กุสินทรัพย์)
- ฝ่ายที่ 4 ประธานเครือข่ายชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน (คุณเทพินท์ พงษ์วดี)
- ฝ่ายที่ 5 นักวิจัยและผู้ประสานงานโครงการวิจัย “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปุ่น เทียงบูรณธรรม)
- ฝ่ายที่ 6 เครือข่ายแกนนำนักเรียนเพื่อนเตือนเพื่อนจังหวัดแม่ฮ่องสอน (ครูกรองทอง เก่าสุวรรณ)

พยาน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (พื้นที่ภาคเหนือตอนบน) (รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ดา จงแก้ววัฒนา)
ประธานคณะกรรมการสภาวิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน (ดร.จรรณู คำวนตา)

ขอบเขตของบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเพื่อการขับเคลื่อนการสร้าง “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

ทั้งหกฝ่ายมีข้อตกลงให้การสนับสนุน ดังนี้

1) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

- สนับสนุนด้านการเป็นที่ปรึกษาการขับเคลื่อนการสร้าง “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”
- สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการวิจัยเพื่อหนุนการขับเคลื่อนการสร้าง “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

2) เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

- สนับสนุนด้านความร่วมมือ โดยรณรงค์สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างภาคส่วนต่างๆ คือ หน่วยงานจังหวัด หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษาในเมืองแม่ฮ่องสอน เครือข่ายชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน ภาคสื่อมวลชน และภาคธุรกิจเอกชน ในการขับเคลื่อนการสร้าง “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”
- สนับสนุนการอำนวยความสะดวกด้านบุคลากร อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ที่จำเป็นในการดำเนินการดำเนินกิจกรรมเพื่อการขับเคลื่อนการสร้าง “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”
- สนับสนุนการประจักษ์สัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อผลักดันการจัดกิจกรรมของโครงการย่อยภายใต้ชุดโครงการวิจัย “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”
- จัดหา จัดสรรทรัพยากร และงบประมาณในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อขับเคลื่อนและกิจกรรมในชุดโครงการวิจัย “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ตามความเหมาะสม
- เผยแพร่ ประยุกต์ใช้ และเชื่อมโยงต่อแผนพัฒนาเทศบาลโดยการนำผลการดำเนินงานไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเมืองแม่ฮ่องสอนอย่างยั่งยืน

3) วิทยาลัยชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน

- สนับสนุนข้อมูลด้านวัฒนธรรมของเมืองแม่ฮ่องสอน
- ให้ความร่วมมือในการเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการจัดทำ “โครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง” รวมถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมโครงการ

4) เครือข่ายชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน

- สนับสนุนให้ความร่วมมือในทุกส่วนของการขับเคลื่อนการสร้าง “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ในฐานะเจ้าบ้าน
- ให้ข้อเสนอแนะ ร่วมเสนอความคิดเห็นในการดำเนินงานโครงการ

5) ชุดโครงการวิจัย “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

- ให้คำปรึกษาสำหรับการเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- สนับสนุนด้านการประสานงาน บริหารจัดการและประเมินผล ตรวจสอบ โครงการย่อยภายใต้ชุดโครงการวิจัย “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

- จัดทำแนวทางวางแผนโครงสร้างการดำเนินงานชุดโครงการวิจัย “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

6) เครือข่ายแกนนำนักเรียนเพื่อนเดือนเพื่อนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

- สนับสนุนด้านการรณรงค์ ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมให้เยาวชนเมืองแม่ฮ่องสอนร่วมทำกิจกรรมภายใต้แนวคิด “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”
- ให้ความร่วมมือในการเป็นผู้รับผิดชอบโครงการร่วมกับวิทยาลัยชุมชนในการจัดตั้ง “กลุ่มเยาวชนร่วมสืบสานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

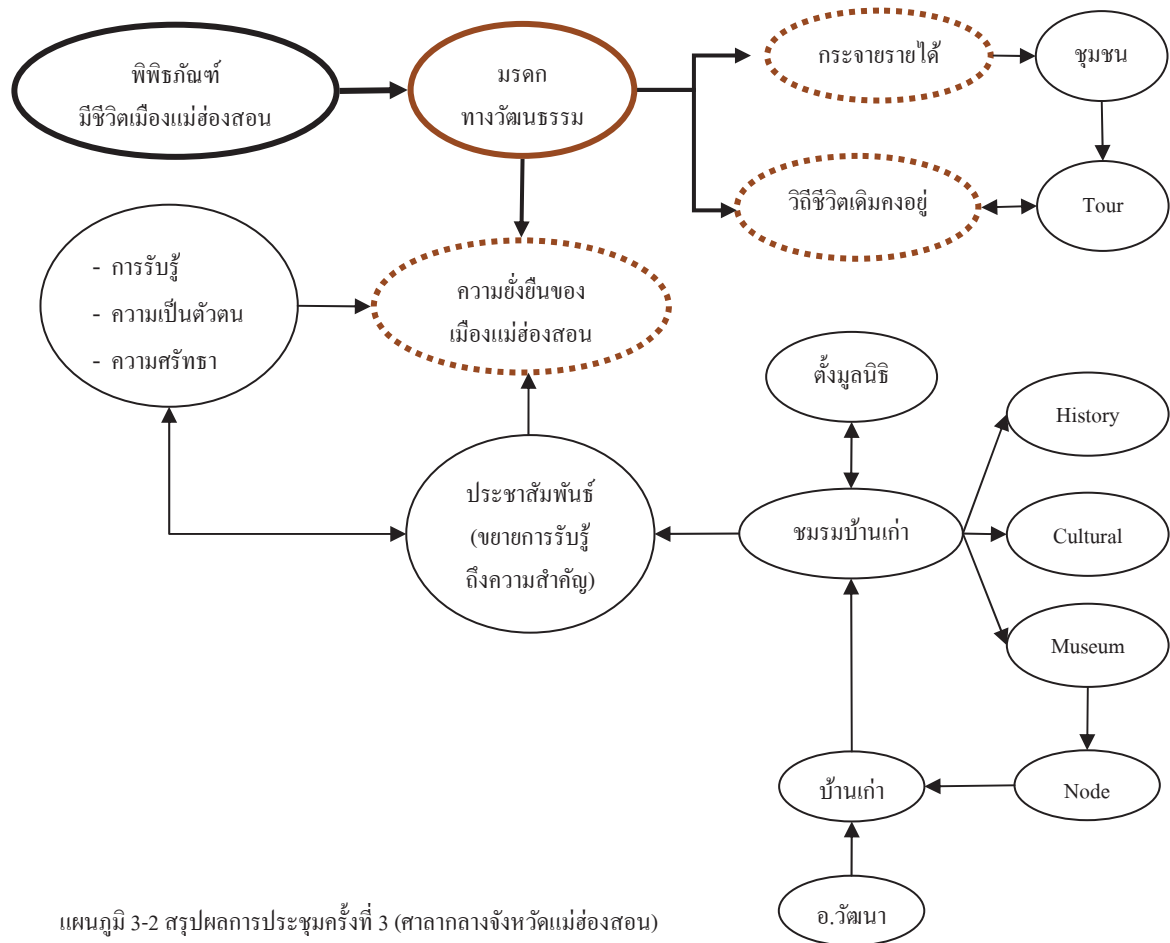
ภาพ 3-4 ผู้เข้าร่วมการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ “โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

3.1.4 การประชุมครั้งที่ 3 หัวข้อ “ชี้แจงรายละเอียดโครงการและแผนการดำเนินโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

การประชุมครั้งที่ 3 จัดขึ้นในวันที่ 18 พฤศจิกายน 2553 เวลา 09.00-12.00 น. ณ ศาลากลางจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อชี้แจงรายละเอียดโครงการ โครงสร้างการดำเนินงาน และรายงานความก้าวหน้าของโครงการย่อยภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนและร่วมปรึกษาหารือเกี่ยวกับความร่วมมือกับหน่วยงานระดับจังหวัด ในการสนับสนุนกิจกรรมภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

ภาพ 3-5 การประชุมครั้งที่ 3 หัวข้อ “ชี้แจงรายละเอียดโครงการและแผนการดำเนินโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ณ ศาลากลาง

แผนภูมิ 3-2 สรุปผลการประชุมครั้งที่ 3 (ศาลากลางจังหวัดแม่ฮ่องสอน)

3.2 กิจกรรมการลงพื้นที่สำรวจ พูดคุย กับคนในพื้นที่เมืองแม่ฮ่องสอนเฉพาะกลุ่ม (focus group)

เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างความเข้าใจให้กับคนในพื้นที่ มีการสอบถามความเห็นในเบื้องต้น ก่อนการดำเนินงาน ซึ่งการจัดกิจกรรม การวางแผนการดำเนินงานต้องให้ความสำคัญแก่คนในพื้นที่เป็นหลัก รวมถึงมีการประเมินผลหลังจากการจัดกิจกรรม เพื่อให้การดำเนินงานตรงตามเป้าหมายที่วางไว้

ภาพ 3-6 การพบปะพูดคุย คนในพื้นที่แม่ฮ่องสอนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการฯ

ภาพ 3-6 การพบปะพูดคุย คนในพื้นที่แม่ฮ่องสอนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการฯ

3.3 กิจกรรมของโครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง

การจัดกิจกรรมของโครงการอยู่ในกรอบแนวคิดของการสืบสานวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมที่มีเป้าหมายให้คนในพื้นที่และคนรุ่นหลังตระหนักถึงคุณค่าวัฒนธรรมซึ่งจะต้องรักษา และสืบทอดความสำคัญของวัฒนธรรมต่อไป ดังนั้นจึงมีกิจกรรม 2 ลักษณะ คือ

- 1) กิจกรรมของกลุ่ม “เยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”
- 2) กิจกรรมการสืบค้น บอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ หัวข้อ “เรื่องเล่า บ้านร่องสอน”
- 3) กิจกรรม “แลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน และวัฒนธรรมท้องถิ่น”
- 4) กิจกรรมประกวดบทความ “ร้อยเรียง เล่าเรื่อง”
- 5) การจัดทำหนังสือ “เทศกาล งานประเพณีใด”

3.3.1 กิจกรรมการฝึกอบรมของกลุ่ม “เยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

กิจกรรมของกลุ่มเยาวชนฯ แบ่งได้ดังนี้

เยาวชนอาสาสมัคร
พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

- 1) กิจกรรมการสร้างกระแสนการรับรู้ให้กับเยาวชน (2/29-10-53)
- 2) กิจกรรมของกลุ่ม “ตากล้องน้อย” (10-10-53)
- 3) กิจกรรมของกลุ่ม “จิตรกรน้อย” (14-10-53)
- 4) กิจกรรมของกลุ่ม “ยุวชนนาฏศิลป์” (24/25-10-53)
- 5) กิจกรรมของกลุ่ม “มัคคุเทศก์น้อย” (4 6-11-53)
- 6) กิจกรรมของกลุ่ม “ยุวชนไอที” (15-11-53)
- 7) กิจกรรมของกลุ่ม “ยุวชนคนดนตรี” (24-11-53)
- 8) กิจกรรมของกลุ่ม “นักสืบน้อย และนักเขียนน้อย” (4 5-02-53)

ตาราง 3-1 กิจกรรมของกลุ่ม “เยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

ลำดับที่	วัน/เดือน/ปี	กลุ่ม	กิจกรรม
1	10/10/53	ตากล้องน้อย	อบรมตากล้องน้อย ครั้งที่ 1
2	14/10/53	จิตรกรน้อย	อบรมจิตรกรน้อย ครั้งที่ 1
3	19/10/53	จิตรกรน้อย	ชมนิทรรศการศิลปะของศิลปินสามหมอก
4	20/10/53	ตากล้องน้อย	เทคนิคการถ่ายภาพกลางคืน
5	21/10/53	ตากล้องน้อย	ถ่ายภาพขบวนแห่จองพารา
6	24 – 25 /10/53	ยุวชนนาฏศิลป์	อบรมยุวชนนาฏศิลป์ ครั้งที่ 1
7	31/10/53	ตากล้องน้อย	ถ่ายภาพขบวนแห่ต้นเกี๊ยะ
8	4 – 6/11/53	มัคคุเทศก์น้อย	อบรม กลุ่ม “มัคคุเทศก์น้อย” ครั้งที่ 1
9	7/11/53	ตากล้องน้อย	สอนเทคนิคการถ่ายภาพเบื้องต้น
10	13/11/53	มัคคุเทศก์น้อย	มัคคุเทศก์น้อยปฏิบัติงาน
11	14/11/53	มัคคุเทศก์น้อย	มัคคุเทศก์น้อยปฏิบัติงาน
		ตากล้องน้อย	ส่งภาพถ่ายหัวข้อ “มนต์เสน่ห์เมืองแม่ฮ่องสอน”
		ยุวชนนาฏศิลป์	ซ้อมรำไต
		จิตรกรน้อย	สอนการวาดภาพลายเส้น

ตาราง 3-1 กิจกรรมของกลุ่ม “ชาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” (ต่อ)

ลำดับที่	วัน/เดือน/ปี	กลุ่ม	กิจกรรม
12	15/11/53	ชุมชนไถ่	อบรม กลุ่ม “ชาวชนไถ่” ครั้งที่ 1
13	20/11/53	มัลลเทศก์น้อย	มัลลเทศก์น้อยปฏิบัติงาน
		ดากล้องน้อย	สอนเทคนิคการถ่ายภาพกลางคืน
14	21/11/53	มัลลเทศก์น้อย	มัลลเทศก์น้อยปฏิบัติงาน
		ขุนาภูศิลป์	รำไถ่ในขบวนแห่ลอยกระทง
		ดากล้องน้อย	ถ่ายรูปในงานลอยกระทง
15	24/11/53	ชุมชนคนตรี	การอบรม กลุ่ม “ชุมชนคนตรี” ครั้งที่ 1
16	27/11/53	มัลลเทศก์น้อย	มัลลเทศก์น้อยปฏิบัติงาน
17	28/11/53	มัลลเทศก์น้อย	มัลลเทศก์น้อยปฏิบัติงาน
18	29/11/53	ขุนาภูศิลป์	ซ้อมรำไถ่ และ หม่องส่วยยี
19	30/11/53	ขุนาภูศิลป์	ซ้อมรำไถ่ และ หม่องส่วยยี
		มัลลเทศก์น้อย	ซ้อมการเป็นพิธีกรบนเวที งานวันเอดส์โลก
		ชุมชนคนตรี	ซ้อมร้องเพลง “อ่าลิมกวามไถ่”
20	1/12/53	ขุนาภูศิลป์	แสดงรำไถ่ และ หม่องส่วยยี ในงานวันเอดส์โลก
		ชุมชนคนตรี	ร้องเพลง “อ่าลิมกวามไถ่” ในงานวันเอดส์โลก
		มัลลเทศก์น้อย	เป็นพิธีกรบนเวที งานวันเอดส์โลก
21	3/12/53	ชุมชนคนตรี	สอนการเล่นกีตาร์ขั้นพื้นฐาน
22	4/12/53	มัลลเทศก์น้อย	มัลลเทศก์น้อยปฏิบัติงาน
		ชุมชนคนตรี	แสดงดนตรีที่ ถนนคนเดิน
23	5/12/53	มัลลเทศก์น้อย	มัลลเทศก์น้อยปฏิบัติงาน
		ชุมชนคนตรี	แสดงดนตรีที่ ถนนคนเดิน
24	6/12/53	มัลลเทศก์น้อย	มัลลเทศก์น้อยปฏิบัติงาน
		ชุมชนคนตรี	แสดงดนตรีที่ ถนนคนเดิน
		ชุมชนไถ่ กลุ่ม C	เรียนการทำเว็บไซต์
25	7/12/53	ชุมชนไถ่ กลุ่ม B	เรียนการทำเว็บไซต์
27	8/12/53	ชุมชนคนตรี	สอนการเล่นกีตาร์ขั้นพื้นฐาน
28	9/12/53	ชุมชนไถ่ กลุ่ม A	เรียนการทำเว็บไซต์
29	10/12/53	ชุมชนคนคนตรี	สอนการเล่นกีตาร์ขั้นพื้นฐาน
		ชุมชนคนคนตรี	แสดงดนตรีที่ ถนนคนเดิน
		มัลลเทศก์น้อย	มัลลเทศก์น้อยปฏิบัติงาน
		มัลลเทศก์น้อย	พิธีกรภาคสนามรายการทีวี
30	11/12/53	ชุมชนคนคนตรี	แสดงดนตรีที่ ถนนคนเดิน
		มัลลเทศก์น้อย	มัลลเทศก์น้อยปฏิบัติงาน
31	12/12/53	ชุมชนคนคนตรี	สอนการเล่นกีตาร์ขั้นพื้นฐาน
32	13/12/53	ชุมชนไถ่	เรียนการทำเว็บไซต์
33	9/1/54	ดากล้องน้อย	ประชุมกลุ่มดากล้องน้อย กับกลุ่มชุมชนไถ่เรื่องการจัดนิทรรศการงานไถ่ที่วัดเลย์

ตาราง 3-1 กิจกรรมของกลุ่ม “เยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” (ต่อ)

ลำดับที่	วัน/เดือน/ปี	กลุ่ม	กิจกรรม
34	12 -13/1/54	ดากล่องน้อย	เตรียมวัสดุอุปกรณ์และฉากถ่ายรูปในบูธนิทรรศการงานไอทีวิลเลจ
35	14/1/54	ดากล่องน้อย	จัดเตรียมสถานที่ในบูธนิทรรศการงานไอทีวิลเลจ
		เยาวชนคนดนตรี	ซ้อมดนตรี
36	15/1/54	ดากล่องน้อย	จัดกิจกรรมในบูธนิทรรศการงานไอทีวิลเลจ
		เยาวชนคนดนตรี	
		ยุวนาฏศิลป์	ทำการแสดงรำหม่องส่วยยี รำไต และมอชิง
37	4-5/2/54	นักสืบน้อย	อบรมกลุ่มนักสืบน้อย และกลุ่มนักเขียนน้อย ครั้งที่ 1
		นักเขียนน้อย	
		มัคคุเทศก์น้อย	เป็นพิธีกรในรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ
38	5/3/54	นักสืบน้อย กลุ่มนักเขียนน้อย	รวมงานปางน้ำเน้ง หัวข้อ “วัดเก่าแก่”

1) กิจกรรม “การสร้างกระแสการรับรู้ให้กับเยาวชน”

โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน จะเกิดการพัฒนาย่างยั่งยืนได้นั้น ต้องอาศัยการสืบทอดแนวคิด แนวทางการดำเนินงานโครงการให้แก่คนรุ่นหลัง ดังนั้นจึงมีแนวคิดในการจัดกิจกรรมสำหรับเยาวชน โดยมีเป้าหมายคือ การสืบสานวัฒนธรรมหรือแนวคิดพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนแก่เยาวชนคนรุ่นหลัง ให้ตระหนักถึงความสำคัญทาง วัฒนธรรม และเพื่อให้เมืองแม่ฮ่องสอนยังคงมีความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ทั้งทางด้านภาษา การแต่งกาย ดนตรี นาฏศิลป์ และประเพณี รวมทั้งสถาปัตยกรรม ศิลปกรรม นอกจากนี้กิจกรรมต่างๆ ของเยาวชนอาสาสมัครเมืองแม่ฮ่องสอน ยังส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์อีกด้วย จึงมีข้อเสนอแนะการจัดงานวันเยาวชน ในหัวข้อ “สร้างกระแสการรับรู้ โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนให้กับเยาวชน” วันที่ 2 ตุลาคม 2553 ณ อาคารบุญชูตรีทอง โรงเรียนห้องสอน ศึกษา และในวันที่ 29 ตุลาคม 2553 ณ โรงอาหาร วิทยาลัยอาชีวศึกษาพวนมินทรา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่วัตถุประสงค์โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตให้กับเยาวชนเมืองแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อให้เยาวชนมีส่วนร่วมในโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
3. เพื่อสืบสานแนวคิด การดำเนินงานโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตแก่เยาวชนคนรุ่นหลัง
4. เพื่อค้นหาตัวแทนเยาวชนที่มีความสนใจในการทำกิจกรรมของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
5. รวบรวมข้อมูลในการจัดกิจกรรมครั้งนี้เพื่อนำไปวางแผนการจัดดำเนินงานจัดกิจกรรมครั้งต่อไป

ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เยาวชนได้รับทราบถึงความสำคัญโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
2. เยาวชนได้รับโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการ
3. โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้รับการสืบสานแนวคิดให้แก่เยาวชนคนรุ่นหลังสืบไป
4. ได้ตัวแทนเยาวชนที่มีความสนใจมีโอกาสได้รับการพัฒนาความสามารถในกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรม
5. ได้มาซึ่งแนวทางในการจัดกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมของเยาวชนครั้งต่อไป

กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน และโรงเรียนห้องสอนศึกษาจำนวน 500 คน นักเรียนชั้น ปวช. 1 โรงเรียนโรงเรียนวิทยาลัยการอาชีพนวมินทรราชินีแม่ฮ่องสอน จำนวน 350 คน

เป้าหมายสำคัญในการจัดกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรม

รับสมัครเยาวชนเมืองแม่ฮ่องสอนที่มีความสนใจในกิจกรรมของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนในด้านการสืบสานวัฒนธรรม ตามกลุ่มต่างๆ ซึ่งคณะทำงานในพื้นที่และคณะทำงานฝ่ายประสานงานได้ให้ความรู้แก่เยาวชนในรายละเอียดกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรม เพื่อที่เยาวชนจะได้ทราบ และนำไปพิจารณาสำหรับการคัดเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมและที่ตนเองสนใจ

ตาราง 3-2 กิจกรรมกับกลุ่มเยาวชน

กิจกรรม	กลุ่มเยาวชน
สืบสานวัฒนธรรม ทางด้านภาษา อาหาร เครื่องแต่งกาย ดนตรี นาฏศิลป์ ประเพณี สถาปัตยกรรมและศิลปกรรม	นักสืบน้อย
สืบสานวัฒนธรรม ร่วมเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรม	ยุวชนดนตรี และยุวชนนาฏศิลป์
นำเที่ยวพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ฝึกปฏิบัติเป็นมัคคุเทศก์	มัคคุเทศก์น้อย
สื่อ สารวัฒนธรรม ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ การจัดทำสื่อรูปแบบต่างๆ ที่ส่งเสริมพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	Cyber teen นักเขียนน้อย จิตรกรน้อย ดนตรีน้อย และ production team

ภาพ 3-7 กิจกรรม “การสร้างกระแสรับรู้ให้กับเยาวชน” ณ อาคารบุญชูตรีทอง โรงเรียนห้องสอนศึกษา และวิทยาลัยอาชีวศึกษามินทรราชินีแม่ฮ่องสอน

2) กิจกรรมของกลุ่ม “ตาล้อยน้อย”

การอบรมเยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนกลุ่ม “ตาล้อยน้อย” ครั้งที่1 ซึ่งได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2553 เวลา 08.30 – 16.30 น. ณ สำนักงานเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีผู้เข้าอบรมทั้งหมดจำนวน 52 คน จากผู้เข้าสมัครจากการจัดกิจกรรม “การสร้างกระแสการรับรู้ให้กับเยาวชน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนได้มีความรู้ ความเข้าใจในการถ่ายภาพและสามารถนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้สำหรับการอนุรักษ์ วัฒนธรรม วิถีชีวิต ตลอดจนสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าของท้องถิ่น ในการจัดกิจกรรมการอบรมได้มีประเด็นสำคัญหรือหัวข้อเนื้อหาในการอบรม ดังนี้

- มุมมองความสนุกสนานของการถ่ายภาพ
- เทคนิคขั้นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาไปสู่ขั้นสูง
- ภาพถ่ายที่สามารถนำมาสร้างประโยชน์เชิงอนุรักษ์
- คุณค่าของศิลปวัฒนธรรมและรากเหง้าของตัวเอง
- การถ่ายภาพแนวสารคดี (documentary)
- แนะนำอาชีพช่างภาพ
- ฝึกภาคปฏิบัติ การถ่ายภาพ บุคคล ภาพสถานที่ และการถ่ายภาพเชิงสารคดี ในสถานที่สำคัญ

สรุปผลการดำเนินงาน

โดยภาพรวมแล้วผู้เข้ารับการอบรมให้ความสนใจ ตลอดจนการดำเนินการจัดกิจกรรม วิทยากรได้ให้ความรู้พื้นฐานเรื่องการถ่ายภาพเบื้องต้นให้กับผู้เข้าอบรมในช่วงเวลาสั้นๆ แต่สามารถทำให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจและสามารถนำไปใช้ในการฝึกถ่ายภาพ ภาควิชาปฏิบัติในช่วงบ่ายซึ่งภาพที่ออกมามีความสวยงาม มีมุมมอง และแนวคิดใหม่ๆ โดยผู้เข้าอบรมมีความพอใจในการอบรมในระดับดีถึงดีมาก และยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มตาล้อยน้อยในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะ (จากคณะทำงานในพื้นที่)

- ควรจัดกิจกรรมให้กลุ่มตาล้อยน้อยได้ฝึกถ่ายภาพทุกๆ เดือน เป็นจำนวน 2 ครั้ง/เดือนและสอดแทรกเนื้อหาเรื่องเมืองแม่ฮ่องสอน พร้อมกับจงใจให้เกิดความรักเมืองแม่ฮ่องสอนอย่างต่อเนื่อง และก่อนจะนำภาพจากการฝึกการถ่ายภาพมาจัดประกวด หรือจัดนิทรรศการภาพถ่ายเมืองแม่ฮ่องสอนจากฝีมือกลุ่มตาล้อยน้อยต่อไป
- ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปควรเตรียมคำตอบแทนให้กับวิทยากร พร้อมทั้งมีภาชนะสำหรับใส่น้ำดื่ม น้ำแข็ง แก้วน้ำพลาสติก พร้อมอาหารว่างให้กับผู้เข้าอบรม

ข้อเสนอแนะ (จากผู้เข้าร่วมการอบรม)

- อยากไปฝึกถ่ายรูปนอกสถานที่ ถ่ายภาพธรรมชาติ และสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เช่น ปางอุ๋ง หุ่นขี้ผึ้ง น้ำตก เป็นต้น (มีความต้องการมากที่สุด) หรืออยากให้พาไปถ่ายภาพในต่างอำเภอ ต่างจังหวัด หรือต่างประเทศ จะได้มีมุมมองที่ต่างจากเดิมและทำให้ได้ซึมซับอารมณ์ในการถ่ายภาพ ให้ภาพสื่ออารมณ์ได้ดียิ่งขึ้น
- อยากให้มีกิจกรรมนันทนาการเพิ่ม และมีกิจกรรมให้ผู้เข้าอบรมได้ร่วมสนุกแทรกกระหว่างการอบรม
- อยากได้ความรู้เรื่องการถ่ายภาพเพิ่มเติม อยากให้มีการจัดการอบรมแบบนี้อีกหลายๆ ครั้ง
- อยากมี work shop การถ่ายภาพอื่นๆ อีก
- อยากให้มีการประกวดภาพถ่ายของสมาชิกกลุ่มตาล้อยน้อย
- อยากให้รูปแบบการอบรมที่มีความต่อเนื่องจากทักษะเบื้องต้น ไปจนถึงระดับสูง
- อยากได้ความรู้เกี่ยวกับส่วนประกอบของกล้อง และหน้าที่ของชิ้นส่วนนั้นๆ และอุปกรณ์เสริมต่างๆ สำหรับการถ่ายภาพ

- อยากเรียนรู้เรื่องการปรับแสงให้เหมาะกับสภาพแสงต่างๆ
- อยากเรียนรู้เรื่องการถ่ายภาพให้ดึงดูดใจผู้ชม
- อยากให้มีการถ่ายภาพเพื่อโฆษณาและประชาสัมพันธ์แม่ฮ่องสอนมากขึ้น
- อยากให้มีการสอนการถ่ายภาพที่ดูน่ารักมีสีสัน
- อยากให้มีการสอนถ่ายภาพเคลื่อนไหว และการถ่ายภาพแบบอื่นๆ
- อยากให้มีการสอนการถ่ายภาพสัปดาห์ละครั้ง และเพิ่มระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติถ่ายภาพ
- อยากให้มีการจัดอบรมหลายๆ วัน และให้มีวิทยากรมาให้ความรู้หลายท่าน
- อยากถ่ายภาพวัดพระธาตุดอยกองมู เพราะสามารถถ่ายภาพวิวทิวทัศน์ของธรรมชาติ วิถีชีวิต บ้านเรือน ท้องฟ้าให้ภาพดูสวยงามมาก
- อยากให้มีการถ่ายภาพตามโบราณสถานในประเทศไทย เช่น อสุรยา
- อยากฝึกการถ่ายภาพบุคคลต่างๆ (portrait) และมีดารามาเป็นแบบให้
- อยากให้มีข้อมูลพื้นฐานขึ้นบนจอเวลานำเสนอ และมีภาพสวยๆ ประกอบขณะทำการสอนหรืออธิบายเรื่องการถ่ายภาพ
- อยากให้วิทยากรอธิบายเพิ่มเติมให้แคบกว่านี้ เพราะเนื้อหายังดูกว้างและยากต่อการทำความเข้าใจ
- การอบรมครั้งนี้ได้รับความรู้เกี่ยวกับการถ่ายภาพค่อนข้างมาก สิ่งต่างๆ ที่วิทยากรได้ถ่ายทอดให้ล้วนมีประโยชน์ต่อผู้เข้าอบรมเป็นอย่างมาก

ภาพ 3-8 กิจกรรมการอบรมกลุ่มดักกล้องน้อย ครั้งที่ 1 ณ ห้องประชุมเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

ภาพ 3-9 กิจกรรมการอบรมกลุ่มดักล่องน้อย ครั้งที่ 2 วันที่ 20 ตุลาคม 2553 (โดยวิทยากร คุณสุริยน สังข์สุข ช่างภาพจากหนังสือ National geographic) ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

3) กิจกรรมของกลุ่ม “จิตรกรน้อย”

การอบรมเยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนกลุ่ม “จิตรกรน้อย” ครั้งที่ 1 ซึ่งได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2553 เวลา 08.30 – 16.30 น. ณ ศูนย์การเรียนรู้ “ชมรมเพื่อนเดือนเพื่อน” โรงเรียนห้องสอนศึกษา ซึ่งมีผู้เข้าอบรมทั้งหมดจำนวน 28 คน จากผู้เข้าสมัครจากการจัดกิจกรรม “การสร้างกระแสการรับรู้ให้กับเยาวชน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนได้มีความรู้ ความเข้าใจในการวาดภาพและสามารถนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้สำหรับการอนุรักษ์ วัฒนธรรม วิถีชีวิต ในการจัดกิจกรรมการอบรมได้มีประเด็นสำคัญและหัวข้อของเนื้อหาในการฝึกปฏิบัติ ดังนี้

- การใช้เส้นสื่ออารมณ์และความหมาย
- การวาดภาพลายเส้นเบื้องต้น
- การจัดองค์ประกอบภาพ
- การสร้างเรื่องราว
- เรียนรู้งานจิตรกรรมพุทธประวัติของช่างชาวมอญ ณ วัดจองกลางและวัดจองคำ

สรุปผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานมีความเรียบร้อย และตรงตามเป้าหมาย เนื่องจากวิทยากรที่เชิญมาล้วนแต่เป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ ช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความเข้าใจเรื่องของศิลปะขั้นพื้นฐานได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ในช่วงบ่ายผู้เข้าอบรมได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวศิลปะไทใหญ่ในวัดสำคัญ ของแม่ฮ่องสอนช่วยให้เยาวชนกลุ่มจิตรกรน้อยได้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องศิลปะไทใหญ่ และเรียนรู้ประวัติศาสตร์เมืองแม่ฮ่องสอน ตลอดจนความสำคัญของวัดต่างๆ ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจอยากสืบสานศิลปะไทใหญ่ของบรรพบุรุษต่อไป โดยภาพรวมผู้เข้าอบรมมีความพอใจในการอบรมในระดับดีถึงดีมาก และยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มจิตรกรน้อยในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะ (จากคณะทำงานในพื้นที่)

- ควรจัดกิจกรรมให้เยาวชนกลุ่มจิตรกรน้อยได้ฝึกการวาดภาพ และเรียนรู้เรื่องศิลปะเพิ่มเติมทุกๆ เดือน เป็นจำนวน 2 ครั้ง/เดือนเป็นอย่างน้อย และสอดแทรกเนื้อหาเรื่องเมืองแม่ฮ่องสอน พร้อมกับก่อให้เกิดความรักเมืองแม่ฮ่องสอนขึ้นเรื่อยๆ ก่อนจะนำภาพวาดจากการฝึกการวาดภาพมาจัดประกวด หรือจัดนิทรรศการภาพวาดเมืองแม่ฮ่องสอนจากฝีมือกลุ่มจิตรกรน้อยต่อไป
- ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป ไปควรเตรียมค่าตอบแทนให้กับวิทยากร พร้อมทั้งมีอาหารสำหรับใส่น้ำดื่ม น้ำแข็ง แก้วน้ำพลาสติก พร้อมอาหารว่างให้กับผู้เข้าอบรม

ข้อเสนอแนะ (จากผู้เข้าร่วมการอบรม)

- ควรจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และควรมีการศึกษานอกสถานที่ จะทำให้ได้เห็นบรรยากาศจริง
- อยากไปวาดภาพในสถานที่ต่างๆ ทั่วแม่ฮ่องสอน เช่น วัดม่วยต่อ อำเภอขุนยวม หนองจองคำ ถ้ำปลา พระธาตุคอกงมู น้ำตก ดอกบัวตอง ปางอุ๋ง ฯลฯ หรือในต่างจังหวัด
- อยากให้มีการฝึกปฏิบัติ (workshop) มีการใช้เทคนิคสีต่างๆ ทั้งสีน้ำสีฝุ่น สีน้ำมัน สีน้ำ ฯลฯ
- อยากให้มีการจัดค่ายศิลปะ 3 วัน 2 คืน มีกิจกรรมการวาดรูป และพาไปวาดรูปในสถานที่ต่างๆ
- อยากให้วิทยากรนำผลงานที่ผ่านมาให้ดูเป็นตัวอย่างถึงความแตกต่างในการวาดรูปแต่ละประเภท
- อยากให้มีระยะเวลา และผู้เข้าอบรมที่มากกว่านี้
- อยากไปวาดภาพที่หนองจองคำ ในสถานที่สวยๆ
- อยากให้มีการอบรมเรื่องการระบายสีน้ำ

ภาพ 3-10 กิจกรรมการอบรมกลุ่มจิตรกรน้อย ครั้งที่ 1 ณ ศูนย์การเรียนรู้ “ชมรมเพื่อนเดือนเพื่อน” โรงเรียนหืองสอนศึกษา ศูนย์ประสานงานฯ และ วัดจองกลาง จองคำ

ภาพ 3-11 กิจกรรมการอบรมกลุ่มจิตรกรน้อย ครั้งที่ 2 ร่วมวาดรูปบนถุงผ้าเพื่อใช้เป็นของที่ระลึกสำหรับนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

ภาพ 3-12 กิจกรรมการอบรมกลุ่มจิตรกรน้อย ครั้งที่ 2 ร่วมศึกษาและชมนิทรรศการศิลปะของกลุ่มศิลปินเมืองสามหมอก ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

4) กิจกรรมของกลุ่ม “ยุวชนนาฏศิลป์”

การอบรมยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนกลุ่ม “ยุวชนนาฏศิลป์” ครั้งที่ 1 ซึ่งได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 24-25 ตุลาคม 2553 เวลา 08.00 – 17.00 น. ณ ศูนย์การเรียนรู้ “ชมรมเพื่อนเดือนเพ็ญ” โรงเรียนห้องสอนศึกษา ซึ่งมีผู้เข้าอบรมทั้งหมดจำนวน 30 คน จากผู้เข้าชมจากการจัดกิจกรรม “การสร้างกระแสการรับรู้ให้กับเยาวชน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนได้มีความรู้ ความเข้าใจในศิลปะการแสดง นาฏศิลป์ของชาวไทยใหญ่ และสามารถนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้สำหรับการอนุรักษ์ วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีคุณค่าของท้องถิ่น ในการจัดกิจกรรมการอบรมได้มีประเด็นสำคัญหรือหัวข้อของเนื้อหาในการอบรม ดังนี้

- การทำความรู้จักกับเพลงและความหมายของเพลง
- การนับจังหวะ (การฟ้อนไต และการฟ้อนหม่องเสยยี)
- การรู้จักเสื้อผ้า และการแต่งกายที่ถูกต้อง
- การฝึกปฏิบัติ เรียนรู้ท่าช้า แยกสอนชาย / หญิง
- การฝึกปฏิบัติ การจับคู่รำ ราเคี้ยวและรำคู่

สรุปผลการดำเนินงาน

ได้รับการตอบรับจากเยาวชนเป็นอย่างดี ซึ่งเห็นได้จากความสนใจในการเข้าร่วมการอบรมและความตั้งใจที่จะเรียนรู้จากวิทยากรที่มาถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นอกจากนั้นเยาวชนผู้เข้าอบรมยังมีความกระตือรือร้นที่อยากจะซ้อมท่ารำให้มีความต่อเนื่อง และอยากจะมีโอกาสแสดงให้กับนักท่องเที่ยวและประชาชนชาวแม่ฮ่องสอนได้ชม ซึ่งผู้เข้าอบรมมีความพอใจในเนื้อหา วิธีการอบรมในระดับดีถึงดีมาก และยินดีที่จะเข้า

ร่วมกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนศิลปินได้ในครั้งต่อไป และนอกจากนี้ก็ยังมีการฝึกสอนการฟ้อนรำอื่นๆ และทบทวนทำฟ้อนรำที่สอนไปแล้วอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ (จากคณะทำงานในพื้นที่)

- ควรมีพื้นที่สำหรับให้กลุ่มเยาวชนนาฏศิลป์ได้ฝึกซ้อมการแสดงและการฟ้อนรำ ในพื้นที่ที่กว้างขวางกว่าพื้นที่เดิมพร้อมกระจุยขนาดใหญ่ที่ช่วยในการฝึกซ้อม และดูท่าทางการรำขณะฟ้อนรำ
- ควรมีชุดการแสดงให้กลุ่มเยาวชนนาฏศิลป์ได้ตัดเย็บขึ้นใหม่และมีความถูกต้องตามแบบดั้งเดิม เป็นสมบัติของกลุ่มเยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์ฯ ไว้ในการแสดงออกงานต่างๆ
- ควรมีพื้นที่ให้กลุ่มเยาวชนนาฏศิลป์ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เช่น ถนนคนเดิน หรือการต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง และในงานกิจกรรม หรือประเพณีต่างๆ

ข้อเสนอแนะ (จากผู้เข้าร่วมการอบรม)

- อยากให้มีสถานที่อบรมที่กว้างขวางและสะดวกสบายกว่านี้
- อยากให้พาออกไปตามสถานที่ต่างๆ และอยากไปแสดงที่อื่นๆ
- อยากให้มีการอบรมบ่อยๆ เพราะเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- สนุกมาก อยากให้มีต่อไปอีกเรื่อยๆ
- อยากให้มีผู้เข้าร่วมการอบรมมากกว่านี้
- อยากให้มีผู้ฝึกสอน (พ่อครู แม่ครู) ที่มีความเชี่ยวชาญมาฝึกสอน
- อยากให้มีการสอนร้องเพลงไต ที่หลากหลาย
- อยากให้มีเนื้อหาการอบรมมากกว่าเดิม
- อยากให้มีการอบรมนาฏศิลป์แบบนี้อย่างต่อเนื่อง และอยากให้มีการฝึกสอนรำเป็นประจำ
- การอบรมทำให้เรามีความรู้ในศิลปะท้องถิ่นของเรามากขึ้น
- อยากให้เปิดการสอนพิเศษ ช่วงปิดภาคเรียน หรือทุกๆ เย็นหลังเลิกเรียน ให้มีกิจกรรมต่อเนื่องตลอดเวลา สัปดาห์ละ 2 – 3 ครั้ง หรือจัดให้มีการแข่งขัน ประกวดความสามารถเกี่ยวกับด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นแม่ฮ่องสอน อย่างน้อยเดือนละครั้ง

3-13 กิจกรรมการอบรมกลุ่มจิตรกรน้อย ณ ศูนย์การเรียนรู้ “ชมรมเพื่อนเดือนเพ็ญ” โรงเรียนห้องสอนศึกษา และการออกงานรำไคยบวนแห่ลอยกระทง ประจำปี 2554 งานวันเอดส์โลก และงานฤดูหนาวและงานกาชาด จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3-13 กิจกรรมการอบรมกลุ่มจิตรกรน้อย ณ ศูนย์การเรียนรู้ “ชมรมเพื่อนเดือนเพื่อน” โรงเรียนห้องสอนศึกษา และการออกงานรำไคยบวณแห่
ลอยกระทง ประจำปี 2554 งานวันเอดส์โลก และงานฤดูหนาวและงานกาชาด จังหวัดแม่ฮ่องสอน

5) กิจกรรมของกลุ่ม “มัคคุเทศก์น้อย”

การอบรมเยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑน์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนกลุ่ม “มัคคุเทศก์น้อย” ครั้งที่ 1 ซึ่งได้จัดขึ้นเมื่อ วันที่ 4-6 พฤศจิกายน 2553 เวลา 08.30 – 17.00 น. ณ ห้องประชุม วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน (หลังเก่า) และลานวัฒนธรรม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีผู้เข้าอบรมทั้งหมดจำนวน 55 คน จากผู้เข้าสมัครจากการจัดกิจกรรม “การสร้างกระแสการรับรู้ให้กับเยาวชน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนได้เข้าใจ และตระหนักถึงศิลปวัฒนธรรม คุณค่าความสำคัญของเมืองเพื่อนำไปเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยวหรือผู้สนใจ รวมทั้งยังสามารถสร้างอาชีพได้อีกทางหนึ่งที่เป็นประโยชน์ต่อเมืองได้อย่างภาคภูมิใจ ในการจัดกิจกรรมการอบรมได้มีประเด็นสำคัญหรือหัวข้อเนื้อหาในการอบรม ดังนี้

- กิจกรรมละลายพฤติกรรม และสร้างความคุ้นเคย
- ความคาดหวังของโครงการและของผู้เข้าร่วม
- การเชื่อมโยงของชุมชนกับกิจกรรมท่องเที่ยว Safety: ความปลอดภัย
- การเป็นไกด์ชุมชนที่ดีตามหลักการ SMS
- สำรวจพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ
- การเป็นไกด์ชุมชนที่ดีตามหลักการ SMS
 - Service: การบริการ
 - Meaning : การสื่อความหมาย
- ฝึกปฏิบัติเตรียมเนื้อหาในการพูด และการพูดในที่ชุมชน
- ฝึกปฏิบัติการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น
- แลกเปลี่ยนและนำเสนอประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติ

สรุปผลการดำเนินงาน

ในการอบรมมีระยะเวลา 3 วัน ซึ่งการจัดการอบรมได้ส่งผลให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความเข้าใจ มีความกล้าในการพูดเพิ่มขึ้น กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ได้จริงกับชีวิตประจำวัน เช่น การเรียน หรือการทำงานและอยากนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปปฏิบัติ เห็นได้จากการที่ผู้เข้าอบรมมีความสนใจและกระตือรือร้นที่อยากจะเป็นมัคคุเทศก์น้อย ในการนำเที่ยวและแนะนำสถานที่สำคัญ หรือประวัติของเมืองแม่ฮ่องสอนให้กับนักท่องเที่ยว หรือผู้มาเยือนเมืองแม่ฮ่องสอน

ข้อเสนอแนะ (จากคณะทำงานในพื้นที่)

- ชาวชนกลุ่มมัคคุเทศก์น้อย ควรมีการหมุนเวียนสลับเปลี่ยนในการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และจุดสำคัญต่างๆ ในตัวเมือง หลังจากรอบรม ในทุกวันเสาร์-อาทิตย์ ควรมีการฝึกซ้อมเพื่อต้อนรับช่วงเทศกาลท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนในช่วงเดือนตุลาคม - กุมภาพันธ์ของทุกปี
- ชาวชนกลุ่มมัคคุเทศก์น้อยควรมีชุดในการปฏิบัติงาน (ชุดใด) ในรูปแบบเดียวกัน เพื่อแสดงถึงเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น และสร้างความภาคภูมิใจให้กับชาวชนกลุ่มมัคคุเทศก์น้อยผู้ปฏิบัติงาน และเป็นแบบอย่างให้กับนักท่องเที่ยวหรือบุคคลภายนอก
- ควรมีเกียรติบัตรให้กับชาวชนกลุ่มมัคคุเทศก์น้อย หลังจากรอบรมปฏิบัติงานจนเสร็จสิ้นสมบูรณ์ตามที่คณะทำงานได้วางแผนงานไว้

ข้อเสนอแนะ (จากผู้เข้ารับการอบรม)

- ควรเพิ่มระยะเวลาในการอบรม
- อยากให้มีการจัดอบรมลักษณะแบบนี้อีก
- อยากเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้กับงานมัคคุเทศก์น้อย
- อยากให้เปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้มีพูดในเวทีสาธารณะมากขึ้น
- อยากให้กลุ่ม “ชุมชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑน์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ทุกกลุ่มอบรมร่วมกัน
- อยากอบรมในช่วงปิดเทอม
- อยากไปทัศนศึกษาดูงานในจังหวัดอื่นๆ
- อยากให้มีวิทยากรคนอื่นๆ มาให้ความรู้เพิ่มขึ้นอีก
- อยากให้มีการจัดกิจกรรมอบรมในลักษณะของการเข้าค่ายพักแรม
- อยากให้มีนักท่องเที่ยวจริงๆ มาร่วมในการฝึกภาคปฏิบัติ
- อยากให้มีวิทยากรเป็นชาวต่างชาติด้วย
- อยากได้เนื้อหาการอบรมที่แตกต่างจากเดิมและมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น
- อยากให้มีการปฏิบัติ (workshop) ทุกสัปดาห์
- อยากให้มีพื้นที่ในการฝึกภาคปฏิบัติเพิ่มขึ้นอีก

ภาพ 3-14 กิจกรรมการอบรมกลุ่มมัธยมศึกษาตอนต้น ณ ห้องประชุม วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน (หลังเก่า) และลานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน

6) กิจกรรมของกลุ่ม “เยาวชนไอที”

การอบรมเยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนกลุ่ม “เยาวชนไอที” ครั้งที่ 1 ซึ่งได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2553 เวลา 08.30 – 17.00 น. ณ ห้อง training ศูนย์พัฒนาทักษะและการเรียนรู้ไอซีทีแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีผู้เข้าอบรมทั้งหมดจำนวน 100 คน จากผู้เข้าร่วมจากการจัดกิจกรรม “การสร้างกระแสการรับรู้ให้กับเยาวชน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนได้เข้าใจ และตระหนักรู้ถึงศิลปวัฒนธรรม คุณค่าความสำคัญของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น วิถีชีวิตของชาว

แม่ฮ่องสอนเพื่อนำไปเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผ่านเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันด้วยระบบ สังคมออนไลน์ หรือ Internet เพื่อเชื่อมโยงให้นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปเข้าใจในโครงการนี้และบริบทของเมืองแม่ฮ่องสอนมากขึ้น ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดและจุดใจที่อยากจะมาเยือนเมืองแม่ฮ่องสอนต่อไป รวมทั้งยังสามารถสร้างอาชีพได้อีกทางหนึ่งที่เป็นประโยชน์ต่อเมืองได้อย่างภาคภูมิใจ ในการจัดกิจกรรมการอบรมได้มีประเด็นสำคัญหรือหัวข้อของเนื้อหาในการอบรม ดังนี้

- ทำแบบทดสอบก่อนการอบรม (Pretest) และพูดคุยเรื่องการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมของชาวแม่ฮ่องสอน
- ความเป็นมาของเว็บไซต์
- ทำการเรียนรู้การสอนพร้อมปฏิบัติ ในหัวข้อ “ภาษา HTML
- ทำแบบทดสอบหลังการอบรม (Posttest)

สรุปผลการดำเนินงาน

การอบรมดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง โดยเป็นการสอนควบคู่ไปกับการปฏิบัติให้ผู้เข้าอบรมได้ทดลองฝึกปฏิบัติตาม และช่วงสุดท้ายเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้คิดและออกแบบหน้าตาเว็บไซต์ด้วยตัวเอง ซึ่งผู้เข้าอบรมสามารถทำได้ในระดับดีถึงดีมาก ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่มีความเข้าใจในการทำเว็บไซต์เบื้องต้น และสามารถออกแบบและทำเว็บในขั้นพื้นฐานได้ภายในวันเดียว และอยากที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทำเว็บไซต์ในขั้นที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทุกๆ สัปดาห์

ข้อเสนอแนะ (จากคณะทำงานในพื้นที่)

- เยาวชนกลุ่มเยาวชนไอทีควรได้เรียนรู้การทำเว็บในขั้นที่สูงขึ้น โดยมีวิทยากรมาให้ความรู้และฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนชำนาญ
- ควรมีเกียรติบัตรให้กับเยาวชนกลุ่มเยาวชนไอที หลังจากมีส่วนร่วมในการออกแบบหรือดูแลเว็บของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน หรือเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณีของชาวแม่ฮ่องสอนผ่านระบบสื่อออนไลน์ตามที่คณะทำงานได้วางแผนงานไว้

ข้อเสนอแนะ (จากผู้เข้าร่วมการอบรม)

- อยากให้มีการอบรมออกแบบและสร้างเว็บไซต์อีก
- อยากให้วิทยากรเพิ่มเวลาในการอบรมให้นานยิ่งขึ้น
- อยากให้วิทยากรช่วยดูแลผู้อบรมให้ทำตามทีละขั้นตอนอย่างเข้าใจและทำตามอย่างถูกต้อง ก่อนจะเข้าสู่ขั้นตอนต่อไปอย่างช้าๆ
- อยากมีส่วนร่วมในการทำเว็บของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนด้วย
- อยากเรียนรู้การทำเว็บในขั้นที่สูงขึ้นให้มีความต่อเนื่องทุกสัปดาห์
- อยากเพิ่มลูกเล่นและความน่าสนใจให้กับเว็บ
- อยากทำกราฟิกด้วยโปรแกรมโฟโต้ช็อป (photoshop) หรือ โปรแกรมอื่นๆ ร่วมกับการสร้างเวป

ภาพ 3-15 กิจกรรมการอบรมกลุ่มเยาวชนไอที ณ ห้อง training ศูนย์พัฒนาทักษะและการเรียนรู้ไอซีทีแม่ฮ่องสอน

7) กิจกรรมของกลุ่ม “เยาวชนคนตรี”

การอบรมเยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนกลุ่ม “เยาวชนคนตรี” ครั้งที่ 1 ซึ่งได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2553 เวลา 08.00 – 17.00 น. ณ ห้องประชุม วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน (หลังเก่า) ซึ่งมีผู้เข้าอบรมทั้งหมดจำนวน 36 คน จากผู้เข้าสมัครจากการจัดกิจกรรม “การสร้างกระแสการรับรู้ให้กับเยาวชน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และได้แฝงแนวคิดในคุณค่าความสำคัญของวัฒนธรรมโดยการใช้เครื่องดนตรีสากลมาประยุกต์ใช้หรือเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงระหว่างโลกปัจจุบันกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมด้านการดนตรีของคนได้ได้อย่างกลมกลืน คนตรีถือเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการสื่อสารที่สามารถเป็นตัวกลางระหว่างคนรุ่นใหม่ (เยาวชน) กับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมได้ แต่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีที่เข้าใจในการประยุกต์ใช้ การผสมผสานระหว่างดนตรีดั้งเดิมและดนตรีในยุคปัจจุบันให้มีความกลมกลืน ในการจัดกิจกรรมการอบรมได้มีประเด็นสำคัญหรือหัวข้อเนื้อหาในการอบรม ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมของชาวแม่ฮ่องสอน
- 2) การจับจังหวะและทำนองเพลง
- 3) การเขียนเนื้อเพลงและแต่งคำร้องภาษาไท
- 4) วิธีการคิดเนื้อเพลงและการอนุรักษ์ด้านภาษาด้วยเสียง
- 5) การใช้เครื่องดนตรีสากลมาประยุกต์กับเครื่องดนตรีพื้นบ้านของชาวไท

สรุปผลการดำเนินงาน

ผลสรุปจากการอบรมค่อนข้างประสบความสำเร็จและผ่านไปได้ด้วยดี ผู้เข้าอบรมมีความสนใจที่จะเรียนรู้ และสนุกสนานกับดนตรีโฟล์คของไทใหญ่ และร่วมกันร้องเพลงภาษาไทใหญ่ด้วยความภูมิใจ ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่มุ่งมีความเข้าใจในเนื้อหา ทำนองของดนตรีภาษาไทใหญ่มากขึ้น และมีความต้องการที่จะสืบสานและเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตของชาวแม่ฮ่องสอนผ่านบทเพลงในภาษาไทใหญ่ร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ (จากคณะทำงานในพื้นที่)

- เยาวชนกลุ่มเยาวชนคนตรีควรได้รับการอบรมการใช้เครื่องดนตรีตามความถนัดของแต่ละคนจากวิทยากรในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ (ทุกวันพุธ ศุกร์ และเสาร์ รวม 3 ครั้ง/สัปดาห์)
- ควรมีเวทีให้กลุ่มเยาวชนคนตรีได้แสดงออกในงานต่างๆ หรือในถนนคนเดินเพื่อสร้างความกล้าในการแสดงออก และความคุ้นเคยเวทีให้กับเยาวชน
- ควรมีอุปกรณ์ดนตรี และเครื่องขยายเสียงของกลุ่มเยาวชนคนตรีโดยเฉพาะเพื่อใช้ในการฝึกฝนและการแสดงดนตรีในงานต่างๆ
- ควรมีสถานที่สำหรับการเรียนการสอนและการฝึกซ้อมดนตรีของกลุ่มเยาวชนคนตรี เพื่อความสะดวกในฝึกฝนและไม่ส่งเสียงรบกวนผู้อื่น

ข้อเสนอแนะ (จากผู้เข้าร่วมการอบรม)

- อยากให้มีการสอนดนตรี และไปดูการเล่นดนตรีของไทใหญ่ในที่อื่นๆ เพื่อเป็นการเพิ่มประสบการณ์ให้กับสมาชิกในกลุ่ม
- อยากให้มีเครื่องดนตรีให้เล่นประกอบการเรียนรู้ และการอบรม
- อยากให้สร้างความรู้จักคุ้นเคยกับสมาชิกภายในกลุ่มมากขึ้น
- อยากให้มีการอบรมเช่นนี้อีก และมีการอบรมหลายๆ วัน
- อยากให้มีการสอนการเล่นเครื่องดนตรีประเภทต่างๆ ด้วย และควรมีเนื้อหาเพิ่มขึ้น
- อยากให้มีการสอนการเล่นเครื่องดนตรีไทใหญ่ด้วย

- อยากให้สอนการแต่งเพลง การใส่คอร์ดเพลง
- อยากให้เพิ่มระยะเวลาในการสอนร้องเพลงได้
- อยากให้มีวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถในเครื่องดนตรีเฉพาะด้านมาสอนเพิ่มด้วย
- อยากให้เพิ่มเครื่องดนตรีพื้นบ้านมาประกอบการเล่นในวงดนตรีด้วย
- อยากให้มีเครื่องดนตรีประจำกลุ่มสำหรับใช้ฝึกซ้อมและทำการแสดง

ภาพ 3-16 กิจกรรมการอบรมกลุ่มเยาวชนดนตรี ณ ห้องประชุม วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน (หลังเก่า)
การแสดงบริเวณงานแม่ฮ่องสอนไอทีวัลเลย์ ณ ศูนย์พัฒนาทักษะและการเรียนรู้ ICT และถนนคนเดิน

8) กิจกรรมของกลุ่ม “นักสืบน้อยและนักเขียนน้อย”

การอบรมเยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนกลุ่ม “นักสืบน้อยและนักเขียนน้อย” ครั้งที่ 1 ซึ่งได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 4-5 กุมภาพันธ์ 2554 ณ ห้องประชุม เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน มีผู้เข้าอบรมทั้งหมดจำนวน 42 คน จากผู้เข้าสมัครจากการจัดกิจกรรม “การสร้างกระแสการรับรู้ให้กับเยาวชน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการปูพื้นฐานในเรื่องวิธีการรวบรวมและสืบค้นข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์ และความรู้เกี่ยวกับเมืองแม่ฮ่องสอน ให้ผู้เข้ารับการอบรมนำความรู้ที่ได้เรื่องการเขียน ไปใช้ในการเขียนบทความ หรือสารคดีเผยแพร่เรื่องราวประวัติศาสตร์ของแม่ฮ่องสอน นอกจากนี้ยังสามารถนำความรู้จากการอบรมไปปฏิบัติงานในการสืบค้นข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์บุคคล การจัดทำทะเบียนวัตถุโบราณ และการสืบประวัติศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งจะทำให้เยาวชนผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรักและความภาคภูมิใจในถิ่นกำเนิด อยากจะอนุรักษ์และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับแม่ฮ่องสอนที่ถูกดอง และยังสามารถนำไปปรับใช้กับการเรียน หรือในชีวิตประจำวันต่อไป ในการจัดกิจกรรมการอบรมได้มีประเด็นสำคัญหรือหัวข้อเนื้อหาในการอบรมดังนี้

- 1) วิธีการสืบค้นประวัติศาสตร์ในแนวทางการท่องเที่ยวเชิงเคาพการจับจังหวะและทำนองเพลง
- 2) ตัวอย่าง การนำเสนอข้อมูลด้านประวัติศาสตร์เพื่อนำไปใช้เพื่อการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์วัฒนธรรม

- 3) นักเขียนที่ดีเป็นการอย่างไร
- 4) การเขียนบทความ
- 5) การนำเสนองานเขียน

สรุปผลการดำเนินงาน

ผลสรุปจากการอบรมค่อนข้างประสบความสำเร็จและผ่านไปได้ด้วยดี วิทยากรเป็นผู้มีประสบการณ์และทำงานเกี่ยวกับหนังสือ และมีความเชี่ยวชาญ สามารถบรรยายสร้างความสนใจให้กับผู้เข้าอบรมได้มีความตั้งใจ และมีความสนใจเกี่ยวกับการเขียนบทความมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ (จากคณะทำงานในพื้นที่)

- การอบรมในครั้งนี้จะเน้นไปทางด้านการเขียนเป็นเสียส่วนมาก
- ควรจะมีการอบรมที่เน้นการสืบค้นข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์ หรือ โบราณคดี ให้กับกลุ่มนักสืบน้อย และนักเขียนน้อยอีก 1 ครั้ง เพื่อประโยชน์ต่อตัวเด็กที่จะเห็นคุณค่าของ วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น และเอื้อต่อการดำเนินของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- วิทยากรที่จะให้ความรู้แก่เด็ก ควรมีความเข้าใจเด็ก เป็นการอบรมกระบวนการ มีกิจกรรม นันทนาการ หรือเกมกิจกรรมสอดแทรกเป็นช่วงๆ ไม่เน้นการบรรยายมากเกินไป ซึ่งจะทำให้เด็กหรือเยาวชนที่เข้าอบรมเกิดความเบื่อหน่าย ไม่สนใจ และไม่ได้รับความรู้จากการอบรมเท่าที่ควร
- ในครั้งต่อไปควรมีคณะทำงานจาก มข. มาร่วมด้วย เพื่อจะได้แนะแนวทาง หรือวางแผนการดำเนินงานด้านการสืบค้นของกลุ่มเยาวชนร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ (จากผู้เข้าร่วมการอบรม)

- อยากให้มีเกม หรือการกิจกรรมนันทนาการเพิ่มขึ้น
- อยากให้มีสื่อที่ใช้ในการอบรมมากขึ้น
- อยากให้พาไปสำรวจพื้นที่เพื่อหาข้อมูลในสถานที่อื่นๆ
- วิทยากรให้ความรู้ได้ดี ได้รับความรู้มากมายที่เรายังไม่รู้ วิทยากรได้อธิบายให้เข้าใจมากขึ้น
- ได้หาประวัติของบุคคลสำคัญที่ไม่เคยรู้จักมาก่อนแต่พอได้ค้นคว้าแล้ว ก็ทำให้ได้ความรู้ เข้าใจใน วัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์กลาง ได้ทราบประวัติความเป็นมา
- ในช่วงปลายการบรรยายค่อนข้างน่าเบื่อ อยากให้วิทยากรอบรมแบบสนุก
- สถานที่อบรมดีมากมีบรรยากาศที่เหมาะสมแก่การอบรม
- เนื้อหาการอบรมดี แต่วิทยากรอบรมวิชาการเกินไป และวิทยากรน่าจะเป็นคนในพื้นที่ที่รู้เกี่ยวกับแม่ฮ่องสอน (วิทยากรน่าจะเป็นคนในพื้นที่ที่ทราบประวัติของแม่ฮ่องสอนมากกว่านี้)
- วิธีการนำเสนอดีแต่ควรจะมีวิธีการนำเสนอให้มากกว่านี้เกี่ยวกับเมืองแม่ฮ่องสอน ความน่าสนใจน้อยเพราะวิทยากรวิชาการด้านการเขียนมากเกินไป และก็ไม่ค่อยรู้เรื่องแม่ฮ่องสอน
- อาหารดีมาก
- อยากให้มีการอบรมแบบนี้ต่อไป หากมีการอบรมครั้งต่อไปอยากจะเข้าร่วมอีก เพราะอยากรู้เรื่อง ประเพณี วัฒนธรรม ประวัติแม่ฮ่องสอน
- ควรจะเน้นประวัติแม่ฮ่องสอนให้มากกว่านี้
- อยากให้มีการอบรมที่น่าสนใจมากกว่านี้ สิ่งที่น่าสนใจไปไม่ค่อยน่าสนใจเท่าไร
- อยากให้มีเพื่อนๆ ต่างโรงเรียนมาอบรมด้วยกัน เพราะจะได้ช่วยดูแลเมืองแม่ฮ่องสอนด้วยกัน
- เนื้อหาที่วิทยากรบรรยายมีความซับซ้อนเกินไป จึงทำให้เข้าใจยากขึ้น

- ได้รับความรู้เพิ่มเติม ได้รู้ถึงการเขียนบทความ ประเภทของบทความ ภาษาในการเขียนบทความ

ภาพ 3-17 กิจกรรมการอบรมกลุ่มนักเรียนน้อยและนักเขียนน้อย ณ ห้องประชุม เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน
นอกสถานที่และฟังการเสวนาที่วัดก้ำก่อ

ภาพ 3-18 กิจกรรมการอบรมกลุ่มนักเรียนน้อยและนักเขียนน้อย ณ ห้องประชุม เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน
นอกสถานที่และฟังการเสวนาที่วัดก้ำก่อ

3.3.2 กิจกรรมการสืบค้น บอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์

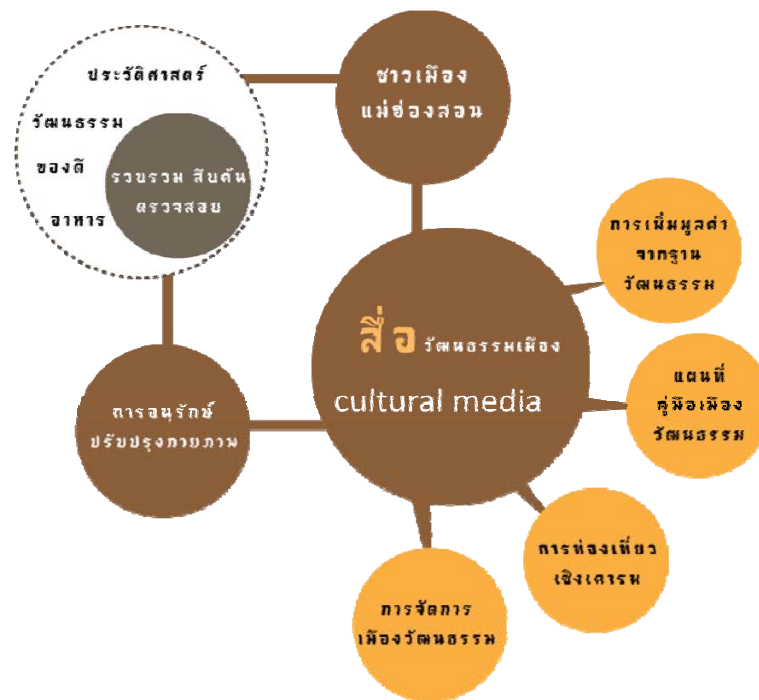
เสวนาหัวข้อ “เรื่องเล่า บ้านร่องสอน”

การจัดประชุมเสวนาในหัวข้อ “เรื่องเล่า บ้านร่องสอน” เป็นประเด็นเสวนาที่ถูกหยิบยกขึ้น ในการศึกษาเพื่อสืบค้น หาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความเป็นมาของวัฒนธรรม หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง จากหลักฐานที่ได้มีบันทึกเก็บไว้ หรือประสบการณ์จากผู้รู้โดยตรง รวมถึงการจัดประชุมเสวนาจะเป็นพื้นที่กลางหรือพื้นที่สาธารณะในการพบปะของคนเมืองแม่ฮ่องสอนหลากหลายแขนง จะช่วยสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนได้อีกทางหนึ่ง โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านเรื่องเล่าในอดีตที่ได้รับการบอกเล่าจากผู้เฒ่า ผู้แก่ หรือคนในพื้นที่ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตั้งแต่ยังเยาว์วัย ซึ่งจะทำให้เห็นถึง

สถานการณ์ และการเปลี่ยนแปลงของเมืองจากอดีตจนถึงปัจจุบัน วัฒนธรรมใดที่เลือนหาย หรือถูกลดบทบาทลง เหตุผลจะเป็นแนวทางสำหรับการป้องกันสำหรับอนาคตอันใกล้

กระบวนการของการสืบค้นประวัติศาสตร์

แผนภูมิ 3-3 กระบวนการสืบค้นประวัติศาสตร์

วัตถุประสงค์การจัดประชุมเสวนา

1. ประชาสัมพันธ์โครงการฯ
2. เพื่อรับทราบข้อมูลประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมของเมืองแม่ฮ่องสอนจากคำบอกเล่าของคนในพื้นที่
3. เพื่อสร้างพื้นที่สาธารณะสำหรับกลุ่มคนที่หลากหลายแขนง ได้พบปะพูดคุยเรื่องราว เมืองแม่ฮ่องสอนในอดีต
4. เพื่อสร้างเครือข่ายของคนเมืองแม่ฮ่องสอน (พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน)
5. เพื่อให้คนรุ่นใหม่เกิดแนวคิดสร้างสรรค์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรม จากการบอกเล่าที่หลากหลาย
6. เพื่อให้ผู้ที่เข้าร่วมการเสวนาได้ภูมิใจในวัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอน
7. เพื่อระดมสมองและกำลังในการสร้างเกราะป้องกันให้กับวัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอน

โดยผู้ร่วมเสวนาได้เล่าเรื่องประวัติศาสตร์ หรือความเป็นมาในอดีตของเมืองแม่ฮ่องสอนจากประสบการณ์หรือได้ยินจากคำบอกเล่า ซึ่งในการเสวนานั้นส่วนใหญ่กลุ่มผู้เสวนาสืบเชื้อสายมาจากกลุ่มคนใด ดังนั้นจึงเสวนาด้วยภาษาใด ซึ่งได้มีคณะทำงานในพื้นที่เป็นผู้แปลให้ โดยสรุปการเสวนา ได้ดังนี้

สรุปการเสวนา

ป๊อก	หมายถึง ชุมชน
กาดเก่า	หมายถึง ตลาดเก่า
ป๊อกกาดเก่า	คือ ตลาดเก่าสมัยก่อนของเมืองแม่ฮ่องสอน
สภาน้ำเมี่ยง	คือ สภาเสวนาของผู้เฒ่าผู้แก่ของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

1) การตั้งถิ่นฐานของเมืองแม่ฮ่องสอน

คุณตาเจร พูดถึง พงสาวดารการตั้งรกรากที่แม่ฮ่องสอนว่า

- หนองจองคำ แต่เดิมเรียก หนองจองคำ
- ช้างในความเชื่อของคนไต เปรียบเสมือนสัตว์ที่มาจากสวรรค์
ฮ่อง หมายถึง ไตทางเหนือ
จ่าน หมายถึง ไตทางใต้
- ภาษาไทยใหญ่ ไม่มี บ. ใบไม้
- คนไตมีหลายแบบ แม้แต่ในเมืองแม่ฮ่องสอนก็ยังมีคนไตหลายแบบ
- การแต่งกายของคนไตในเมืองแม่ฮ่องสอนจะไม่เหมือนที่อื่น นอกจากนี้ยังนับถือศาสนาพุทธ
- ปัญหาการพูดคำไตที่ถูกต้อง สรุปได้ดังนี้
ใหม่สู่ข้า หมายถึง สวัสดิ์ครับ/สวัสดิ์ค่ะ
กว่าไหลมา หมายถึง ไปไหนมา
กินเข้าแล้วแนะ หมายถึง กินข้าวแล้วหรือ
กั๊ดเหี้ยนซามสำ หรือ อยู่หลีกกันหวาน หมายถึง อยู่ดีมีสุข
- ที่ตั้งเทศบาลในปัจจุบันเป็นพื้นที่ที่ย้ายมาครั้งที่ 3 (พื้นที่ ที่ 2 เดิมตั้งอยู่ที่ห้องสมุดประชาชน)
- แม่ฮ่องสอนมีอายุครบ 180 ปี แต่มีความเห็นแย้งว่า ดร.รัศมี ชูทรงเดช พบหลักฐานโครงกระดูก
เม็ดข้าว อายุ 10,000 กว่าปี ดังนั้นแม่ฮ่องสอนน่าจะมีอายุมากกว่า 180 ปี
- ที่ว่าแม่ฮ่องสอน เพี้ยนมาจาก แม่ฮ่องสอนนั้น มีความเห็นแย้งว่า ถูกต้องเนื่องจากสมัยก่อนมีการ
ใช้ ร อยู่แล้ว จึงไม่น่าเพี้ยน
- ที่ว่าแม่ฮ่องสอนมีอายุ 180 ปี นั้น ช่วงนั้นน่าจะเป็นช่วงที่แม่ฮ่องสอนมีการค้าไม้กับทางเชียงใหม่
เท่านั้น ควรดูจากโบราณสถาน และโบราณวัตถุ
- สำเนียงการพูดของภาษาไตของคนไตแม่ฮ่องสอน คล้ายเมื่องนาย สันนิฐานว่าน่าจะอพยพมาจาก
ต้นน้ำแม่น้ำคง

2) ความเชื่อเรื่องขนบธรรมเนียมประเพณีไต

- จองพารา เมื่อทำแล้วจะต้อง ช่างเกี้ยว (ไม่นิยมเรียกว่าเผาทิ้ง) ภายใน 15 วัน จะไม่เก็บไว้ใช้ในปี
ถัดไปอีก มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นพุทธบูชาและลดความตระหนี่ถี่เหนียว
- เจ้าเมือง หมายถึง ศาลหลักเมือง ต้องมีการตั้งศาลหลักเมืองก่อนตั้งเจ้าที่ ไตแท้จะไม่มีศาลพระภูมิ
แต่จะนิยมไปต่างขอมต่อ นอกจานเฮือน (ขอมต่อ หมายถึง กระทงใบที่ภายในจะใส่ข้าวและผลไม้
ข้างใน เพื่อถวายพระพุทธรเจ้า, จานเฮือน หมายถึง ระเบียบบ้าน)
- สมัยก่อนแม่ฮ่องสอนจะมีความอุดมสมบูรณ์ สภาพอากาศดี ช่วงระหว่างเดือน 11 ถึง เดือน 12 จะ
หนาวมาก แตกต่างจากปัจจุบันที่อากาศเริ่มเปลี่ยน (ไม่หนาว)

3) วิวัฒนาการทางวัฒนธรรม

คุณป้าต๋อง (ภรรยา ส.ส ปัญญา จินาภา)

- แม่ฮ่องสอนอยู่ไกลจากทะเล สมัยก่อนจึงนิยมใช้ น้ำมันงา น้ำมันไก่ ในการประกอบอาหาร นิยม
ประกอบอาหารจากวัตถุดิบจากทางพม่ามากกว่าทางเชียงใหม่
- ประเพณีเมื่อก่อนไม่มีประเพณีลอยกระทง
- เดือน 1 ปอยข้าวหย่ากู่

- เดือน 2 ปอยส่างลอง
- เดือน 6 ปอยบ้องไฟ
- เดือน 7 ปอยออกหว่า
- ปอยส่างลองและปอยออกหว่าสำคัญเท่ากัน
- การแต่งกาย จะใช้ผ้าธรรมดา ส่วนใหญ่ใช้ผ้าจากทางพม่า จะไม่ใช่ผ้าไหมแบบในปัจจุบัน
- คนตรี นิยมใช้ดนตรีแบบพม่า

นางลัดดา จันทรโสภา

- สหมิตร หมายถึง เฮ็ดแมน (หัวหน้า) ปัจจุบันเพี้ยนเป็น แมน
- จามสำ หรือว่า สางสำ
- เป้าหน้า หรือ จ่อหน้า (สนุก)
- ม่วนใจเณะะ (สุขใจ)
- ร่ม พม่าเรียกว่า ที ไต คือ จ่อง
- ไหม่สุค่า หมายถึง สวัสดิ์
- สาเหตุที่มีการนำภาษาพม่ามาผสมกับภาษาไทย ทำให้ผิดเพี้ยน เนื่องจากคำนิยมในสมัยนั้น จัดเป็นอิทธิพลทางภาษา
- เมืองแม่ฮ่องสอนสมัยก่อนยังไม่เจริญ นิยมติดต่อค้าขายกับพม่า ทำให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม

อ.ก้องเกียรติ วนากมล

- การบวชสามเณร (การบวชส่างลอง) นิยมมีพ่อข่ามแม่ข่าม (คือ คนที่รับผิดชอบเรื่องค่าใช้จ่ายในการบวช เพื่อยกให้วัดอบรมนิสัย ให้ความรู้ทางธรรม เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
- ประเพณีต่างขอมต่อโหลง ปัจจุบันไม่นิยมไปกันต่อ (การขอขมาผู้ใหญ่) ที่บ้านผู้ใหญ่สมัยก่อน
- อาหารการกินเริ่มเปลี่ยนแปลง ไม่ค่อยนิยมบริโภคพืชผักอาหารท้องถิ่น

อ.ดารณี (เกิดพ.ศ. 2475 ในรัชสมัย ร.7)

- คนตรีไต นิยมใช้ของพม่า
- ระนาด หมายถึง ปะดึชา
- ฆ้อง หมายถึง มอง
- เพลงไตปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไม่เหมือนสมัยก่อน สมัยก่อนสะหล่า เสาหล่า จะเป็นผู้รักษาคดนตรี เพลงไต การฟ้อนไต ซึ่งเคยนำไปฟ้อนรับเสด็จในหลวง เมื่อ พ.ศ. 2507 ซึ่งมีช่างฟ้อนทั้งหมดประมาณ 60 คน มีการนำคนตรีไตไปแปลงเป็น สะล้อซอซึง โดยนาฏศิลป์ เชียงใหม่

อ.เสาวณีย์

- ชุ่มกะละแก็ หรือ ชุ่มโคละแก็ หมายถึง ร้านขายของ

คุณอ้อม

- ประเพณีไตที่แท้จริงกำลังจะสูญหายไป ควรมีการอนุรักษ์ประเพณีไตเอาไว้ ซึ่งเป็นจุดเด่นของเมืองแม่ฮ่องสอน

คุณนิรันดร์ (ชมรมบ้านเก่า)

- ชมรมบ้านเก่า ปัจจุบันได้งบประมาณสนับสนุนจากเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

ภาพ 3-19 กิจกรรมเสวนาหัวข้อ “เรื่องเล่า บ้านร่องสอน”

3.3.3 กิจกรรม “แลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน และวัฒนธรรมท้องถิ่น”

กิจกรรม “แลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน และวัฒนธรรมท้องถิ่น” อยู่ภายใต้โครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น จากการที่คณะทำงานกลุ่มเยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมด้านการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีให้กับเยาวชน โดยเฉพาะในส่วนของกลุ่มยุวนาฏศิลป์ที่ได้มีโอกาสสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาวแม่ฮ่องสอน ผ่านการแสดงนาฏศิลป์ในงานต่างๆ เช่น การรำน่าน้ำขบวนแห่กระทง แสดงในพิธีเปิดงานวันเอดส์โลก แสดงในงานฤดูหนาวและงานกาชาด จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประจำปี 2554 ฯลฯ ซึ่งล้วนแต่แสดงภายในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

แต่หากจะให้ศิลปะการแสดงนาฏศิลป์ไทใหญ่ของชาวแม่ฮ่องสอน เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายมากยิ่งขึ้น จำเป็นจะต้องมีการไปแสดงในต่างจังหวัด และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับการแสดงนาฏศิลป์ในพื้นที่อื่นๆ ซึ่งจะทำให้เป็นการเปิดโลกทัศน์ให้กับเยาวชนมีมุมมองใหม่ๆ และนำมาปรับประยุกต์ใช้กับการแสดงให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการประชาสัมพันธ์ผลงานการดำเนินงานที่ผ่านมา ของกลุ่มเยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนให้เป็นที่แพร่หลายมากยิ่งขึ้น ดังนั้น จึงได้มีการจัดโครงการ “แลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน และวัฒนธรรมท้องถิ่น กลุ่ม เยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ขึ้น เพื่อให้บรรลุผลตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ โดยได้มีการจัดขึ้นระหว่างวันที่ 1 – 3 เมษายน 2554 ณ งานสืบสานล้านนา โรงเรียนสืบสานล้านนา จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเป็นสืบสานและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชาวแม่ฮ่องสอน ให้เป็นที่แพร่หลายมากยิ่งขึ้น
- 2) เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนศิลปะการแสดงของเยาวชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน กับการแสดงศิลปวัฒนธรรมธรรมของเยาวชนในจังหวัดอื่นๆ
- 3) เพื่อให้เยาวชนเกิดแรงจูงใจที่อยากจะอนุรักษ์และสืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้านของชาวแม่ฮ่องสอนให้คงอยู่ และเกิดแนวคิดใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้กับการแสดงดั้งเดิมให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น

- 4) เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของกลุ่มเยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน และโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายยิ่งขึ้น

กลุ่มเป้าหมาย

สมาชิกเยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน กลุ่มยุวนาฏศิลป์ใต้ กลุ่มเยาวชนคนดนตรี กลุ่มจิตรกรน้อย กลุ่มนักเขียนน้อย กลุ่มนักสืบน้อย และกลุ่มตากล้องน้อย พร้อมคณะทำงานด้านเยาวชน และพ่อครู แม่ครู ผู้สอนศิลปะการแสดงพื้นบ้าน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 34 คน

วิธีดำเนินการ

- 1) ประชุมคณะทำงานโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนด้านเยาวชนเพื่อวางแผนการเดินทาง การจัดกิจกรรมและนิทรรศการเผยแพร่ผลการดำเนินงานของเยาวชนด้านวัฒนธรรม ภายในบูธนิทรรศการ พร้อมทั้งสำรวจ รวบรวมรายชื่อ สรุปรายชื่อเยาวชน คณะทำงานด้านเยาวชน และพ่อครู แม่ครู ที่จะไปร่วมกิจกรรม
- 2) ซ้อมการแสดงทุกชุดการแสดงเป็นเวลา 2 วัน ก่อนไปร่วมงาน
- 3) เดินทางไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน และร่วมออกบูธนิทรรศการ กิจกรรมเยาวชนที่ผ่าน มา ในงาน สืบสานล้านนา ณ โรงเรียนสืบสานล้านนา จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีรายละเอียดดังนี้
 - การแสดงของกลุ่มยุวนาฏศิลป์ จำนวน 2 ชุด
 - ร่วมออกบูธนำเสนอกิจกรรมที่ผ่านมา และสาธิตการประดิษฐ์ภาชนะถายข้าวพระพุทธรูป จากใบตอง และประดิษฐ์ดอกเอื้องคำที่ใช้ในประเพณีปอยส่างลอง
- 4) เดินทางกลับ
- 5) ประเมินและสรุปผลการดำเนินโครงการ เป็นเอกสารรูปเล่ม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) เยาวชนจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้สืบสานและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ให้เป็นที่แพร่หลายมากยิ่งขึ้น
- 2) เยาวชนจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้แลกเปลี่ยนศิลปะการแสดงของ กับการแสดงศิลปวัฒนธรรมของ เยาวชนในจังหวัดอื่นๆ
- 3) เยาวชนเกิดแรงจูงใจที่อยากจะอนุรักษ์และสืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้านของชาวแม่ฮ่องสอนให้คงอยู่ และเกิดแนวคิดใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้กับการแสดงดั้งเดิมให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น

ภาพ 3-20 บรรยากาศในงานสืบสานล้านนา

ภาพ 3-20 บรรยากาศในงานสืบสานล้านนา

3.3.4 แนวทางการจัดกิจกรรมประกวดบทความ หัวข้อ “ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต”

กิจกรรมประกวดบทความ หัวข้อ “ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต” ได้มีการดำเนินการไปแล้ว แต่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ เนื่องจากมีผู้ส่งบทความค่อนข้างน้อย สาเหตุบางส่วนเกิดจากการประชาสัมพันธ์ที่ไม่เพียงพอ และไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ ดังนั้นกิจกรรมประกวดบทความจึงเป็นเพียงตัวอย่างแนวทางที่ได้จัดเตรียมไว้สำหรับใช้เป็นกิจกรรมของศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนต่อไป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

โครงการ ประกวดบทความ หัวข้อ “ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต”

หลักการและเหตุผล

แม่ฮ่องสอน เป็นเมืองหนึ่งที่มีชื่อเสียงในด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะความเป็นธรรมชาติ วัฒนธรรม หากนี่เป็นมุมมองของคนทั่วไป หรือนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเมืองแม่ฮ่องสอน ได้จำกัดความรู้และรับรู้เพียงเท่านี้ แต่แม่ฮ่องสอนในความเป็นเมืองหนึ่งที่ถือได้ว่าเป็นเมืองน่าอยู่ แสดงให้เห็นว่าทั้งผู้คนและสภาพแวดล้อมเมืองมีสิ่งที่จะพ้องกันให้เห็นถึงความสมบูรณ์ที่นอกเหนือจากการเป็นเมืองท่องเที่ยว เมืองท่องเที่ยวในแบบฉบับแม่ฮ่องสอน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปริมาณนักท่องเที่ยว แต่ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและการยอมรับในสิ่งที่เมืองแม่ฮ่องสอนเป็นอยู่ โดยเฉพาะวิถีธรรมชาติของเมืองและผู้คน การยอมรับในสิ่งที่แตกต่างจากเมืองอื่นๆ ความสงบ ของเมืองที่ปราศจากวิถีชีวิตยามค่ำคืน(Night life) ซึ่งนั่นคือสถานบันเทิงที่รองรับนักท่องเที่ยว แม่ฮ่องสอนเป็นเมืองหนึ่งจากหลายเมืองที่ไม่เอื้ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวมากจนเกินไป เพื่อรักษาความเป็นเมืองน่าอยู่และความเป็นอยู่ของผู้คนในท้องถิ่นมากกว่าผู้คนที่หลั่งไหลเข้ามาโดยไม่ได้มองเห็นสิ่งสำคัญที่เมืองแม่ฮ่องสอนเป็นอยู่ ซึ่งนั่นจึงทำให้แม่ฮ่องสอนยังคงความเป็นเมืองที่มีมนต์เสน่ห์ได้จนถึงทุกวันนี้

บทความ “ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต” เป็นส่วนหนึ่งที่จะประกาศ และสะท้อนความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอนได้เป็นอย่างดี โดยผ่านมุมมอง ความคิดจากผู้คนในเมืองแม่ฮ่องสอน ความหลากหลายในคุณค่าของเมืองที่ต้องอาศัยหลากหลายแนวคิดเพื่อช่วยกันสะท้อนความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอนที่แท้จริง การให้ความจำกัดความ หรือการบรรยายลงจะดีกว่าบรรยายไหมๆ หากคนในเมืองเป็นผู้บอกเล่าคุณค่าและเสน่ห์เมืองแม่ฮ่องสอน ทั้งในด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม วัฒนธรรมวิถีชีวิตที่ประกอบด้วย อาหาร ประเพณี การแต่งกาย ภาษา และดนตรี นาฏศิลป์ ที่บ่งบอกถึงอารยธรรม อัตลักษณ์ที่โดดเด่นหล่อหลอมเป็นเมืองน่าอยู่สำหรับคนเมืองแม่ฮ่องสอน และสำหรับนักท่องเที่ยว คือความเงียบสงบ ความสบายใจ ความน่าค้นหา และความปลอดภัยที่ได้มาพักผ่อนสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง คือ จะทำอะไรให้นักท่องเที่ยวได้เป็นส่วนหนึ่งของการอนุรักษ์เมืองแม่ฮ่องสอน ดังนั้นทั้งหมดจึงเป็นที่มาของการเปิดโอกาสให้คนเมืองแม่ฮ่องสอนแสดงความเป็นเจ้าของบ้าน โดยการนำเสนอสิ่งดีของเมือง เพื่อสื่อสารไปยังผู้ที่ต้องการมาเยี่ยมชมเมืองแห่งนี้ โดยผ่านบทความ “ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต”

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อส่งเสริมบทบาทศักยภาพของเมือง โดยผ่านความคิดของคนในพื้นที่ (Unique Selling Point)
- 2) เพื่อให้เยาวชนและคนเมืองแม่ฮ่องสอนได้นำเสนอมุมมองความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอนถ่ายทอดเป็นบทความ “ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต”
- 3) เพื่อนำบทความที่ได้รับรางวัลไปประกอบลงหนังสือ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”
- 4) เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของเมืองแม่ฮ่องสอนผ่านบทความ
- 5) เพื่อให้เยาวชนและคนเมืองแม่ฮ่องสอนมีกิจกรรมส่วนร่วมในโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- 6) เพื่อให้คนเมืองแม่ฮ่องสอนได้ตระหนักถึงคุณค่า ศักยภาพทรัพยากรของเมืองแม่ฮ่องสอน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) คนในพื้นที่สามารถสะท้อนความคิด ทศนคติ มุมมองต่อบทบาทความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอนโดยผ่านบทความ
- 2) สามารถปลูกกระแสความสนใจให้เกิดการอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีและกายภาพที่มีคุณค่าของท้องถิ่น จนกลายเป็นพิพิธภัณฑ์มีชีวิตอย่างยั่งยืน
- 3) คุณค่าทรัพยากรของเมืองแม่ฮ่องสอนถูกนำมาเผยแพร่ ผ่านบทความจากความรู้สึก การเห็น การสัมผัส โดยคนในพื้นที่หรือผู้มาเยือน
- 4) คนเมืองแม่ฮ่องสอนและนักท่องเที่ยวได้รับรู้ และเข้าใจในสิ่งที่เป็พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมือง

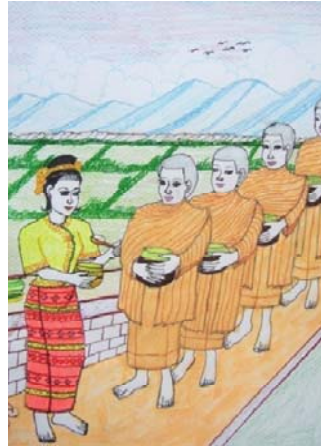
3.3.5 การจัดทำหนังสือ “เทศกาล งานประเพณีไท”

คุณลุงหม่นหรือ คุณลุงธีรพร ไพศาลสุข อายุ 70 ปี มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ช่วงใกล้เทศกาลปอยเหลินสิบเอ็ด การแห่จองพารา หรือมีคนว่าจ้างก็จะทำตัวนก หรือตัวโต (สัตว์เทพนิยายของคนไต) ดอกปานชอย (แผ่นโลหะลวดลาย เป็นแผ่นดัดเชิงชายอาคารภายในวัด หรือจองพารา) ลุงหม่นเป็นคนตำบลผาบ่อง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นปราชญ์ของชุมชนในด้านการฝีมือ และเป็นผู้มีความรู้ในด้านพิธีการ การจัดงานประเพณี ความเป็นมาของงานประเพณีต่างๆ ดังนั้นการจัดทำหนังสือ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อบันทึกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณี จึงได้มีการจัดทำหนังสือ เพื่อรวบรวมเรื่องราวความเป็นมา และเป็นการเก็บบันทึกด้านวัฒนธรรม ประเพณีของคนไตในแม่ฮ่องสอน จัดทำเป็นหนังสือเผยแพร่ให้กับนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจ วิธีการจัดทำหนังสือ คือการเขียนเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์

ตัวอย่าง บางส่วนจากหนังสือ

คำศัพท์	คำศัพท์ที่นิยมเขียน	ความหมาย	การออกเสียง	เขียนเป็นภาษาไทยใหญ่
จีเจ	จีเจ	ระฆังใบบัว หรือกังสดาล	จี - เจ	ငိးငေ,

รายงานฉบับสมบูรณ์

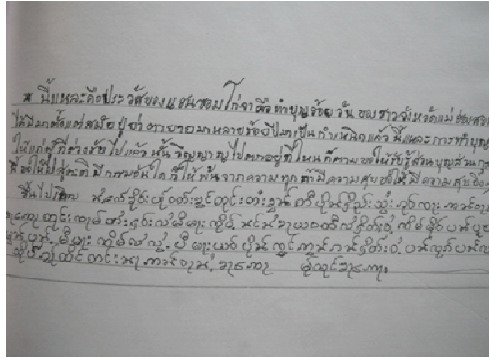
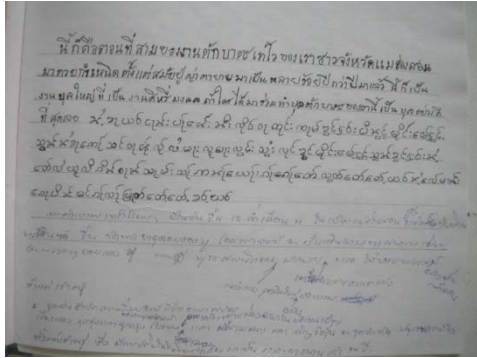
ภาพ 3-22 “ลี้ยงซ้อม” การตักบาตร

ตาราง 3-4 คำศัพท์ ความหมาย การออกเสียง และการเขียนภาษาไทย (ลี้ยงซ้อม)

คำศัพท์	คำศัพท์ที่นิยมเขียน	ความหมาย	การออกเสียง	เขียนเป็นภาษาไทยใหญ่
ลี้ยงซ้อม	ลองซอม	การใส่บาตร หรือการตักบาตร	ลี้ยง – ซ้อม	လွင်းသွင်း
ตุ้งซ้อม	ตุงซอม	การบิณฑบาตร	ตุ้ง – ซ้อม	တုင်းသွင်း
ต่างซ้อมต่อ	ต่างซอมต่อ	การถวายข้าวพระพุทธ ซึ่งมัก จะมีขนมและผลไม้ด้วย และ อาจจะรวมถึง การถวายข้าว แก้ววิญญานต่างๆ ที่นับถือ เช่น ผิบรรพบุรุษผีบ้านผีเรือนเป็นต้น แต่คำว่าต่อในภาษาไทยใหญ่นั้น เป็นศัพท์ที่มักจะใช้กับพระพุทธเจ้าเท่านั้น และตามวิถีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาควรจะเป็นอาหารที่มีข้าวเป็นหลัก และ ประกอบด้วยขนม และผลไม้ (ในสมัยโบราณไม่ยึดถือเรื่องการถวายอาหารที่เป็นมังสะวิรัตมากนัก ผู้เขียนเคยได้ยินว่าอาจจะการถวายไข่ต้มหรือเนื้อก้อนปรุงรสที่ชาวไทใหญ่เรียกว่า เน่ออู้ง และ มีไข่ต้มด้วยก็ได้)	ต่าง – ซ้อม – ต่อ	တၢင်းသွင်းတေ့,

ภาพ 3-23 ภาพวาดและการเขียนบันทึกจากความรู้ ความทรงจำของคุณลุงหม่น

ภาพ 3-23 ภาพวาดและการเขียนบันทึกจากความรู้ ความทรงจำของคุณลุงหม่น

3.4 กิจกรรมของโครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

กิจกรรมของโครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมการเก็บข้อมูล โดยคณะทำงานด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เป็นการเก็บส่วนรายละเอียดแบบโครงสร้าง ที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เช่น บ้านเก่า และวัดเก่า เพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูลสำหรับการอนุรักษ์ และใช้เป็นองค์ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรมต่อไป ส่วนกิจกรรมที่ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม คือ การเสวนาปวงน้ำเน่ง หัวข้อ “วัดเก่า” โดยมีกิจกรรมและแนวทางการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด ดังนี้

- กิจกรรมการเสวนาปวงน้ำเน่ง หัวข้อ “วัดเก่า”
- แนวทางและการปรับปรุงวัดเก่าของชุมชนและคณะศรีท้าว
- กิจกรรม “รู้จักพื้นที่ไม่ สวนในบ้าน อ.บุญเลิศ”
- แนวทางและการปรับปรุงภูมิทัศน์โฮ่งกาด ของชุมชนและกลุ่มสมาชิกโฮ่งกาด
- แนวทางการปรับปรุงกันสาดอาคาร (ร้านคิ่วเพรส เจ้าของคุณยายบุญจิรา)
- ข้อมูลแบบโครงสร้าง ส่วนตกแต่งบ้านเก่าและแบบจำลอง
- แบบปรับปรุงร้านค้าชุมชนบริเวณหอการค้าจังหวัดแม่ฮ่องสอน (เครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ)

3.4.1 กิจกรรมการเสวนาปวงน้ำเน่ง หัวข้อ “วัดเก่า”

การเสวนาได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2554 เวลา 13.00-14.30 น. ณ วัดเก่าจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีจุดประสงค์ในการเสริมสร้างกระบวนการสืบค้นประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นเหตุผลอ้างอิงของการปรับปรุง ซ่อมแซมวัดเก่า โดยมีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของวัดเก่า ทั้งทางด้านระบบบริหารจัดการ สภาพแวดล้อม และสถาปัตยกรรม สิ่งก่อสร้างภายในวัด ศึกษาขั้นตอน วิธีการในการอนุรักษ์ ซ่อมแซมอาคารทางประวัติศาสตร์ และที่สำคัญคือการหาแนวทางการพัฒนาวัดเก่าร่วมกัน